የመጽሐፉ አዘጋጅ ቅኔ ተምሮ በመምህርነት
የተመረቀባት አዲስ አበባ የታዕካ ነገሥት በአታ
ለማርያም ቤተ ክርስቲያን ።

ሥርዓተ ቤተ ክርስቲያን

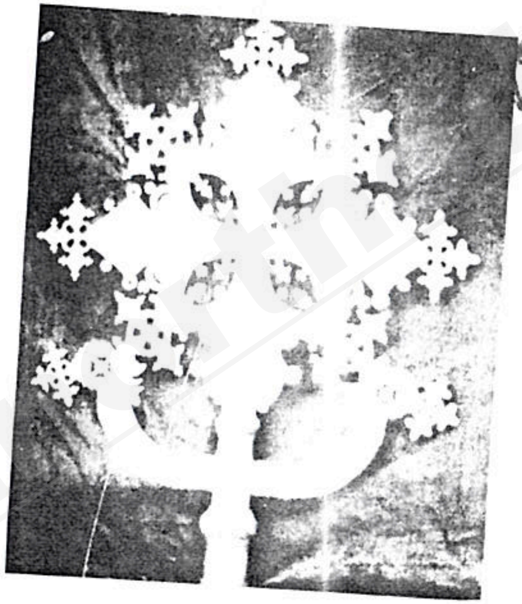

፪ኛ መጽሐፍ

የሥርዓተ ቤተ ክርስቲያን መጽሐፍ ከአንደኛው
መጽሐፍ የቀረውና የጐደለው ተሟልቶና ተቃንቶ ለ፪ኛ
ጊዜ ታተመ ።

አዘጋጅ
ሊቀ ካህናት ክንፈ ገብርኤል አልታየ
በኢትዮጵያ ኦርቶዶክስ ተዋሕዶ ቤተ ክርስቲያን
የሊቃውንት ጉባኤ ዐባል

ሚያዝያ ፲፱፻፺፪ ዓ.ም.
አዲስ አበባ

www.ethiopianorthodox.org

ያለ መጽሐፉ አዘጋጅ ፈቃድ በሙሉም ሆነ በከፊል
ማሳተም በሕግ የተከለከለ ነው ።

ብራና ማተሚያ ድርጅት

ማውጫ

ተ. ቁ.	አርእስት	ገጽ
፩.	መግቢያ	1
፪.	መቅድም	4
፫.	ክፍል ፩	9
፬.	የቤተ ክርስቲያን አተካከልና አሠራር	9
፭.	የቤተ ክርስቲያን ሥራ ፈቃድ	9
፮.	የቤተ ክርስቲያን ዐቅድ (ፕላን)	10
፯.	ቅዳሴ ቤተ ክርስቲያን	16
፰.	የጽላት አቀራረፅ	16
፱.	ማኅቶተ ቤተ ክርስቲያን (የቤተ ክርስቲያን መብራት)	17
፲.	ሥርዓተ መቅደስ ወዓውደ ምሕረት	18
፲፩.	ወደ ቤተ ክርስቲያን ለመሔድ የሚደረግ ጥንቃቄ	19
፲፪.	ቤተ ክርስቲያን የመሳለም ሥርዓት	20
፲፫.	ክፍል ፪	22
፲፬.	ሥርዓተ ጥምቀት	22

www.ethiopianorthodox.org

ተ. ቁ.	አርእስት	ገጽ
፲፭.	የጥምቀት አመሠራረት	22
፲፮.	ከመጠመቅ በፊት የሚያስፈልጉ ነገሮች ..	23
፲፯.	ለጥምቀት የተወሰነ ዕድሜ	24
፲፰.	የጥምቀት ሥርዓት	25
፲፱.	የጥምቀት አፈጻጸም	29
፳.	በጥምቀት የሚገኝ ክብር	31
፳፩.	የሥርዓተ ጥምቀት ትርጉም	32
፳፪.	ክፍል ፫	34
፳፫.	ሥርዓተ ሜሮን	34
፳፬.	የሜሮን አመሠራረት	34
፳፭.	የሜሮን አቀባብ ሥርዓት	35
፳፮.	በሜሮን የሚገኝ ጸጋ	37
፳፯.	የሥርዓተ ሜሮን ትርጉም	37
፳፰.	ክፍል ፬	37
፳፱.	ሥርዓተ ቁርባን	37
፴.	የመሥዋዕትና የቁርባን አመሠራረት......	37
፴፩.	መሥዋዕተ ኦሪት	38
፴፪.	መሥዋዕተ ወንጌል	39
፴፫.	ለቁርባን የሚደረግ ጥንቃቄ	41
፴፬.	ለመሥዋዕት የሚገባ ስንዴ	42
፴፭.	ለመሥዋዕት የሚገባ ወይን	42
፴፮.	በጸሎትና በቅዳሴ ጊዜ ካህናትና ምእመናን የሚቆሙበት ቦታ..............	43
፴፯.	መቀደሻ አልባሳት	43
፴፰.	ሥርዓተ ቅዳሴ	44
፴፱.	ለመቁረብ የሚያበቃና የማያበቃ ሁኔታ ..	50
፵.	የቁርባን ሥርዓት	51
፵፩.	ከቁርባን በኋላ የሚደረግ ጥንቃቄ	52
፵፪.	የሥርዓተ ቅዳሴ አፈጻጸም..................	52
፵፫.	የሥርዓተ ቁርባን ትርጉም	53
፵፬.	ክፍል ፭	62
፵፭.	ሥርዓተ ንስሐ	62
፵፮.	የንስሐ አመሠራረት	62
፵፯.	የንስሐና የኑዛዜ ሥርዓት	64

www.ethiopianorthodox.org

ተ. ቁ.	አርእስት	ገጽ
፴፰.	በንስሐና ኑዛዜ የሚገኝ ጸጋ	65
፴፱.	የንስሐና ኑዛዜ አፈጻጸም	65
፵.	ክፍል ፤	66
፵፩.	ሥርዓተ ክህነት	66
፵፪.	የክህነት አመሠራረት	66
፵፫.	የክህነት ሥልጣን	68
፵፬.	የክህነት ተግባር	68
፵፭.	ሢመተ ክህነት	69
፵፮.	የፓትርያርክ ወይም የሊቀ ጳጳሳት አሹዋሹዋም ሥርዓት	69
፵፯.	የኤጲስ ቆጶሳት ሢመተ ክህነት ሥርዓት .	71
፵፰.	ጉባኤ ኤጲስ ቆጳሳት (ሲኖዶስ)	81
፵፱.	የሢመተ ቀሳውስት ሥርዓት	82
፶.	ለቅስና ሹመት የሚያበቁ ሁኔታዎች	82
፶፩.	ሢመተ ቅስና	84
፶፪.	የቀሳውስት ተግባርና ሥልጣን	84
፶፫.	ትእዛዘ ቀሳውስት	85
፶፬.	ቀሳውስት ከሹመት የሚሻሩበት ሥርዓት	86
፶፭.	የሢመተ ዲያቆናት ሥርዓት	88
፶፮.	ለዲቁና ሢመት የሚያበቁ ሁኔታዎች	88
፶፯.	ሢመተ ዲቁና	89
፶፰.	የዲያቆናት ሕይወትና ሥርዓት	90
፶፱.	ዲያቆን ከማዕርጉ የሚሻርበት ምክንያት	92
፷.	የንፍቀ ዲያቆን ሢመት ሥርዓት	93
፷፩.	ለንፍቀ ዲቁና ሢመት የሚያበቁ ሁኔታዎች	93
፷፪.	ሥርዓተ ሢመተ ንፍቀ ዲያቆናት	94
፷፫.	የንፍቀ ዲያቆናት ሥራ	94
፷፬.	ንፍቀ ዲያቆን የሚሻርበት ምክንያት	95
፷፭.	ለአናጎንስጢስ ሢመት የሚያበቃ ሁኔታ ..	95
፷፮.	ሥርዓተ ሢመተ አናጎንስጢስ	95
፷፯.	የአናጎንስጢስ ሥራ	96
፷፰.	አናጎንስጢስ የሚሻርበት ምክንያት	96
፷፱.	ሥርዓተ አናጎንስጢስ	97
፸ .	የመዘምራን ሢመት ሥርዓት	97

www.ethiopianorthodox.org

ተ. ቁ.	አርእስት	ገጽ
፹፩.	ሥርዓተ ሢመተ መዘምራን	97
፹፪.	የመዘምራን ሥራ	97
፹፫.	ሥርዓተ መዘምራን	97
፹፬.	የዐጸውተ ኆዋኅው ሢመት ሥርዓት	98
፹፭.	የዐጸውተ ኆዋኅው ሥራ	98
፹፮.	ሥርዓተ ዐጸውተ ኆዋኅው	98
፹፯.	የዲያቆናውያት ሢመት ሥርዓት	98
፹፰.	ሥርዓተ ሢመተ ዲያቆናውያት	99
፹፱.	የዲያቆናውያት ሥራ	99
፺.	የክህነት ዓላማና ጥቅም	100
፺፩.	የሥርዓተ ክህነት ትርጉም	101
፺፪.	ክፍል ፯	106
፺፫.	ሥርዓተ ጋብቻ	106
፺፬.	የጋብቻ አመሠራረት	106
፺፭.	የጋብቻ ተፈላጊነት	111
፺፮.	ማጨት	112
፺፯.	ሥጋዊ ዝምድና	113
፺፰.	የጋብቻ ዝምድና	114

ተ. ቁ.	አርእስት	ገጽ
፺፱.	መንፈሳዊ ዝምድና	114
፻.	ቃል ኪዳን /ቀለበት ማሠር/	115
፻፩.	ሥርዓተ ተክሊል	117
፻፪.	ምሥጢረ ተክሊል	118
፻፫.	በምሥጢረ ተክሊል የሚገኝ ክብርና ጸጋ	119
፻፬.	ከጋብቻ በኋላ የባልና ሚስት አኗኗር	120
፻፭.	ፍቺ እንዳልተፈቀደ	124
፻፮.	ፍቺና ሁለተኛ ጋብቻ	127
፻፯.	ሦስተኛ ጋብቻ	129
፻፰.	የሥርዓተ ተክሊል አፈጻጸም	130
፻፱.	የሥርዓተ ተክሊል ትርጉም	131
፻፲.	ክፍል ፰	137
፻፲፩.	ሥርዓተ ቀንዲል /ቀብዐ ዘይት/	137
፻፲፪.	የቀንዲል አመሠራረት	137
፻፲፫.	ምሥጢረ ቀንዲል	138
፻፲፬.	የቀንዲል ዓላማና ጥቅም	139
፻፲፭.	ሥርዓተ ቀንዲል	139
፻፲፮.	ጥቅሶችና ትርጉማቸው	141

www.ethiopianorthodox.org

መግቢያ

መጽሐፍ የሚጻፈው ለአንባቢ አንድ ዓይነት ጥቅምና ዓላማ ያለው ትምህርት እንዲሰጥ መሆኑ ግልጽ ነው ።

የቀድሞዎቹም ሆኑ የዛሬዎቹ የቤተ ክርስቲያን አባቶችና ልጆች፡-

፩. ስለ እምነት (ሃይማኖት)
፪. ስለ ምግባረ ሠናይና ትሩፋት
፫. ስለ ሕግጋትና ትእዛዛት
፬. ስለ ባህልና ሥርዓት
፭. ስለ ምእዳንና ትምህርት
፮. ስለ ቅዱሳን ቃል ኪዳን መቀበልና ስለ እግዚአብሔር ምሕረት
፯. ስለ መዝሙርና ማሕሌት
፰. ስለ ሞትና ሕይወት
፱. ስለ ሠይጣን ፈተናና ስለ ቅዱሳን ትዕግሥት
፲. ስለ ንስሐና ሥርየተ ኃጢአት ከብሉያትና ከሐዲሳት ከመጻሕፍተ ሊቃውንትና መጻሕፍተ መነኮሳት ከሌሎችም ልዩ ልዩ የታሪክና የድርሳናት መጻሕፍት በመጥቀስና በመቀመም እያዘጋጁ በማስረጃ እያጠናከሩ አያሌ መጻሕፍትን በመጻፍና በመተርጎም ቤተ ክርስቲያናችንን ቤተ መጻሕፍት፣ ሀገራችንን ሀገረ መጽሐፍ አድርገዋቸው ኑረዋል ።

እነዚህም መጻሕፍት ለሃይማኖት ማጥኒያ፣ ለስነ ምግባር መማሪያ፣ ለአእምሮ ማዳበሪያ፣ ለትምህርት ማስፋፊያ ሁነው ኑረዋል ፤ ይኖራሉ ።

www.ethiopianorthodox.org

የዚህ መጽሐፍም ዓላማ ጥልቅና ምጡቅ የሆነውን የቤተ ክርስቲያንን ሥርዓት ለመማርና ለማስተማር ለማወቅና ሥርዓቱን ለመፈጸም ለሚችሉ ሁሉ የሚረዳ ነው ።

ሥርዓተ ቤተ ክርስቲያን እስከ አሁንም በሲኖዶስ በፍትሐ ነገሥት በሌሎችም የሥርዓት መጻሕፍት በሰፊው ተጽፎዋል ። ይሁን እንጂ ካህናትና ምእመናን በቅርብ አንብበው የሚረዱት በአስተዋጽኦ የተዘጋጁና የታተመ መጽሐፍ ስለሌለ አንባብያን ሁሉ ያለ ችግር በቀላሉ የሚያገኙትና ሥርዓተ ቤተ ክርስቲያናቸውን የሚያጠኑበት መጽሐፍ እንዲኖራቸው በማሰብ ነው ።

አንባቢው ምሥጢሩንና ጥቅሙን፣ ሥርዓቱንና አፈጻጸሙን ከነማስረጃው ማግኘትና መረዳት እንዲችል ትምህርቱ ከነጥቅሱ በተራ ቀርቡዋል ።

መጽሐፉ የሚያስተምረው የቤተ ክርስቲያንን ሥርዓትና ምሥጢር በቅድሚያ አመሠራረቱን፣ መነሻውን፣ ከዚያም አመጣጡንና ታሪኩን፣ አሠራሩንና አፈጻጸሙን እንዲሁም የሥርዓቱን ትርጉም ይገልጣል ።

ይህ መጽሐፍ ለመጀመሪያ ጊዜ በ1984 ዓ.ም ታትሞ ነበር ። ነገር ግን የመጀመሪያው እትም መጽሐፍ ለካህናትና ለምእመናን ሳይዳረስ ስለ አለቀ አሁን ለሁለተኛ ጊዜ ተጨምሮበት፣ ተስፋፍቶና ትርጉሙ ተገልጾ ታተመ ።

የቤተ ክርስቲያን ሥርዓት ባሕር ስለሆነ፣ ሁሉን ቀድቶ በጽሑፍ ላይ ለማዋል ጥራዝ ማብዛትና አንባቢን ማሰልቸት መስሎ ስለታየኝ ለጊዜው አስፈላጊ የሆኑትን ብቻ እንዲገለጡ ማድረጌን በመጀመሪያው መጽሐፍ ገልጬያለሁ ፤ በሁለተኛው መጽሐፍ ከአንደኛው መጽሐፍ የቀረውን ሥርዓት እንደማቀርብም አሳውቄ ነበር ። ይሁንና በዚህ በሁለተኛው መጽሐፍ የቀረውን ሥርዓት ከማቅረብ ይልቅ ያንኑ በአንደኛው መጽሐፍ የወጣውን የጎደለውን ሞልቶ፣ የጠመመውን አቃንቶ ትርጉም ሰጥቶ ማዘጋጀት ቅድሚያ ሊሰጠው የሚገባ ስለሆነ በዚሁ መሠረት ቀሪውን ሥርዓት ለ፫ኛው መጽሐፍ አቆይቶ ያንኑ በማስፋፋትና አንድ አንድ የቀሩ የቤተ ክርስቲያን ሥርዓታትን በማከል ትርጉም ተሰጥቶት ተዘጋጅቷል ።

ሊቀ ካህናት ክንፈ ገብርኤል አልታየ

www.ethiopianorthodox.org

ክርስቲያንም ቅኔ ማሕሌት÷ ቅድስት÷ መቅደስ በሚል በ3 ክፍል ትሠራለች /ዘፀ. 36፣ 1 ነገ. 6፣1-ፍ/ ።

በደብተራ ኦሪት÷ በመቅደስ ኦሪት በግብር አምላካዊ አሥሩ ትእዛዛት የተጻፉበት ጽላተ ኪዳን÷ ታቦተ ሕግ ይቀመጥበት እንደነበረ ሁሉ በቤተ ክርስቲያንም ይኸው ሕጉ የተጻፈበት ጽላት÷ ታቦት ለመሠዊያነት ይኖራል ። መሥዋዕት ይቀርብበታል ።

በብሉይ ኪዳን ይሠዋ የነበረው መሥዋዕት ቢያልፍም÷ የመሥዋዕት አቀራረቡ ቢለወጥም በብሉይ ኪዳን በልዩ ልዩ አቀራረብና ሥርዓት መሥዋዕት ይሠዋ እንደነበር ይታወቃል ። ዛሬም በቤተ ክርስቲያን አማናዊው መሥዋዕት ሥጋ ወልደ እግዚአብሔር ይሠዋል ።

በደብተራ ኦሪት የመሥዋዕት አቀራረብ ሥርዓት እንደነበረ ሁሉ ዛሬም በቅድስት ቤተ ክርስቲያን የክርስቶስን ሕማሙን÷ ሞቱን÷ ትንሣኤውን÷ ዕርገቱን የተከተለ የመሥዋዕት አቀራረብ ሥርዓት አለ ይህም "ሥርዓተ ቅዳሴ÷ ሥርዓተ ቁርባን" እየተባለ ይጠራል ።

በሐዲስ ኪዳን ያለው ሥርዓተ ቁርባን እንዴት እንደሆነ የሚያሳይ ከነማስረጃው በሥርዓተ ቤተ ክርስቲያን እንማራለን ።

በኦሪት አይሁድ አሕዛብን በማጥመቅ የሕገ ኦሪት አማኞች የሚያደርጉበት ጥምቀተ አይሁድ እንደነበረ ይታወቃል /ማቴ. 23፡ 15/ ።

በሐዲስም "ለተቀበሉት÷ በስሙ ለሚያምኑት የእግዚአብሔር ልጆች ይሆኑ ዘንድ ሥልጣን ሰጣቸው" /ዮሐ. 1፡12/ በተባለው መሠረት የሰው ልጆች በመጠመቅ የእግዚአብሔርን ልጅነት የሚያገኙበት የልጅነት ጥምቀት የሚፈጸምበት ሥርዓት አለ ። ይህም "ሥርዓተ ጥምቀት" ይባላል ። ሥርዓተ ጥምቀት እንዴት እንደሚፈጸም እንማራለን ። ለዚህም የሥርዓት ትምህርት መነሻ የሚሆኑን ብሉያትና ሐዲሳት÷ ቀኖና ቤተ ክርስቲያንና ሲኖዶስ ቢሆኑም በበለጠ መጽሐፈ ክርስትና የተባለው የሥርዓተ ጸሎት መፈጸሚያ መጽሐፍ ይረዳል ።

በብሉይ ኪዳን ካህናት ሲሾሙ÷ ነገሥታት ሲነግሡ÷ አዳዲስ ንዋያተ ቅድሳት ወደ ቤተ መቅደስ ሲገቡ የሚቀቡት ቅብዐ ቅዱስ ነበር ።

በሐዲስ ኪዳንም አዲስ አማኒ ሲጠመቅ÷ አዲስ ጽላት ሲቀረጽ÷ አዲስ ቤተ ክርስቲያን ሲባረክ፣ አዲስ ንዋየ ቅድሳት ሲገባ÷ ካህናት ሲሾሙ÷ ለወጣቶች ሥርዓተ ተክሊል ሲፈጸም የሚቀቡት ቅብዐ ቅዱስ እንደአለ ግልጽ ነው ። ይህም ቅብዐ ሜሮን ይባላል ። ቅብዐ ሜሮን የሚፈጸምበት ወይም የሚቀባበት ሥርዓት አለ ። ይህም "ሥርዓተ ሜሮን" ይባላል ። ሥርዓተ ሜሮን እንዴት እንደሚፈጸም አቀባቡ እንዴት እንደሆነ ሥርዓቱን እናጠናለን ።

ከአዳም ጀምሮ እስከ ክርስቶስ የተነሡ በሕገ ልቡናና በሕገ ኦሪት የነበሩ የእግዚአብሔር ወገኖች ሁሉ እግዚአብሔርን ሲበድሉ÷ ከእግዚአብሔር ሲጣሉና መዓት ሲታዘዝባቸው ከእግዚአብሔር የሚታረቁበት÷ ከመቅሰፍቱና ከመዓቱ የሚያመልጡበት ምሥጢረ ንስሐ እንደነበረ ይታወቃል ።

www.ethiopianorthodox.org

በሐዲስ ኪዳንም "በምድር ያሠራችሁት በሰማይ የታሠረ ይሆናል በምድር የፈታችሁት በሰማይ የተፈታ ይሆናል" ተብሎ ከጌታ ለካህናት በተሰጠው ሥልጣን መሠረት በኃጢአት ምክንያት ከእግዚአብሔር የተለዩትን ምእመናን ከእግዚአብሔር የሚያስታርቁበት ሥርዓተ ንስሐ አሁንም ይሠራበታል ።

የንስሐው አገባብና የቀኖናው አሰጣጥ እንዴት እንደሆነ በሥርዓተ ቤተ ክርስቲያን እንማራለን ።

ንስሐ የሚገባው እግዚአብሔርን ይቅርታ በመጠየቅ ሲሆን ለካህኑ በመንገርና ከካህኑ ቀኖና በመቀበል ነው ። የቀኖናው አሰጣጥ "አንቀጸ ንስሐ" በሚለው መጽሐፍ ተገልጦአል ።

ክህነትም ከአዳም እስከ ክርስቶስ በሕገ ልቡናና በሕገ ኦሪት ከእግዚአብሔር ሲሰጥ የኖረ የአገልግሎት ሥልጣን ሲሆን የክህነቱ አሹዋሹዋም ሥርዓት ነበረው ። በኦሪት ክህነት የሚሰጥ ለሌዊ ወገን ብቻ ነበር ። በወንጌል ግን የእግዚአብሔር መንፈሳዊ ጥሪ ላለው ሁሉ ተምሮና በቅቶ ከተገኘ ይሰጣል ።

ክህነት በሐዲስ ኪዳን እንዴት እንደሚሰጥ ሥርዓት አለው ፤ ሥርዓቱም በሲኖዶስ÷ በፍትሐ መንፈሳዊ÷ በሥርዓተ ቤተ ክርስቲያን በሰፊው ተገልጦዋል ። የሢመተ ክህነት ሥርዓተ ጸሎት የሚፈጸምበትም መጽሐፍ "መጽሐፈ ሢመት" ይባላል ።

ሌላው ሥርዓተ ተክሊል ወይም ጋብቻ ነው ። ጋብቻም ከአዳምና ከሔዋን ጀምሮ በሕገ ልቡናና በሕገ ኦሪት በሕግም ያለ ሕግም በተለያየ መልኩ ሲፈጸም እስከ ክርስቶስ ደርሱዋል ።

ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ ግን ለአዳምና ለሔዋን የታዘዘው ጋብቻ በአንድ ወንድና በአንዲት ሴት ብቻ የተወሰነ ስለነበረ ይህንኑ በማጽናት "እግዚአብሔር አንድ ያደረገውን ሰው አይለይ" በማለት በአዘዘው መሠረት አንድ ድንግል ወንድና አንዲት ድንግል ሴት በመንፈስ ቅዱስ የሚዋሐዱበት የጋብቻ ሥርዓት ተመሥርቶዋል ። ይህም ሥርዓት "ሥርዓተ ተክሊል" ይባላል ። ሥርዓተ ተክሊል በቀኖና ቤተ ክርስቲያን የተሠራ ሲሆን ሥርዓተ ጸሎቱ የሚፈጸምበት መጽሐፍ "መጽሐፈ ተክሊል" ይባላል ።

የምሥጢራተ ቤተ ክርስቲያን መፈጸሚያ ከሆኑ ሥርዓታት አንዱ "ሥርዓተ ቀንዲል" መሆኑ ይታወቃል ። ይህም ለበሽተኞች የሚቀባ ቅብዐ ዘይት ነው ። ሐዋርያት ይሠሩበት የነበረ ሥርዓት እንደሆነ በቦታው ታትቶዋል ። የዚህንም ሥርዓት አፈጻጸም በቀኖና ቤተ ክርስቲያን እንደተወሰነውና ሲሠራበት እንደቆየው እንመለከተዋለን ።

ክፍል 1

ሀ/ የቤተ ክርስቲያን አተካከልና አሠራር

1/ የቤተ ክርስቲያን ሥራ ፈቃድ

ቤተ ክርስቲያን ለመትከል ሲፈለግ የክፍሉን ኤጲስ ቆጶስ ማስፈቀድ ያስፈልጋል ። ያለ ኤጲስ ቆጶስ ፈቃድ ቤተ ክርስቲያን አይተከልም ። አይሠራም /ፍት. መን. አን. 1 ቁጥር 3/ ።

www.ethiopianorthodox.org

2/ <u>የቤተ ክርስቲያን አቅድ /ፕላን/</u>

ቤተ ክርስቲያን ሲሠራ 3 ክፍል ማለት መቅደስ÷ ቅድስት÷ ቅኔ ማሕሌት ሆኖ ነው ፤ የቤተ ክርስቲያን /ሕንጻ ቤተ ክርስቲያን/ አሠራር በኢትዮጵያ ኦርቶዶክስ ተዋሕዶ ቤተ ክርስቲያን ሥርዓት 3 ዓይነት የቤተ ክርስቲያን አሠራር አለ ።

ከእነዚህም አንዱ እንደ ብሉይ ኪዳን ቤተ መቅደስ /ምኩራብ/ ቅርጽ ሰቀላ ወይም ሞላላ ቅርጽ ነው ። የዚህ ዓይነት ቤተ ክርስቲያን ቅርፅ የተወረሰው ከሰሎሞን ቤተ መቅደስና ኋላም በዘመነ ክርስትና ታላቁ ቈስጠንጢኖስና እናቱ ዕሌኒ በኢየሩሳሌምና በቤተ ልሔም ከአሠሩዋቸው አብያተ ክርስቲያናት የተቀዳ ነው ።

<u>ለምሳሌ</u> ያህል የደብረ ዳሞ የአክሱምና ደብረ ሮሐ የሚገኙ የላሊበላ አብያተ ክርስቲያናት አብዛኛዎቹ ሰቀላ ናቸው ። ይህ የሰቀላ ቅርፅ ቤተ ክርስቲያን በመጋረጃ ወይም በአዕማድ እንጂ በግንብ የተከፋፈለ አይደለም ። የንዑስ ክርስቲያን÷ የፍጹማን አማንያንና ዋናው መንበር ያለበት ቦታ የተለየ ነው ። የሰቀላ ቤተ ክርስቲያን ጉልላቱ አንድ ብቻ አይደለም ። እንደ ትልቅነቱ ነው ።

<u>ለምሳሌ</u> ዓፄ ዮሐንስ አራተኛ ያሠሩት የደብረ ሊባኖስ ቤተ ክርስቲያን ሰቀላ ሆኖ 18 ጉልላት ነበረው ይባላል ። የሰቀላ ቤተ ክርስቲያን በሩ የተወሰነ አይደለም ። ሦስትም አራትም ከዚያም በላይ ሊሆን ይችላል ።

ሁለተኛው ቅርፅ ዙሪያው ክብ ነው ። ቤተ ንጉሥ ቅርፅ ይባላል ። በግድግዳ ከ3 ይከፈላል ። የመጀመሪያው ዙሪያ /ክፍል/ ቅኔ ማሕሌት ይባላል ።

ስያሜው ከግብሩ የተወረሰ ነው መዘምራን /ደባትር/ ስብሐተ እግዚአብሔር ማሕሌተ እግዚአብሔር የሚዘምሩበት ነውና ። በዚሁ ክፍል በመሰዕ በኩል ቀሳውስትና ዲያቆናት በመንፈቀ ሌሊት÷ በነግህ ሰዓታት ይቆሙበታል÷ ኪዳን ያደርሱበታል ።

በጥንት የቤተ ክርስቲያን ሥርዓት ሥርዓተ ጥምቀት የሚፈጸመው በዚሁ ክፍል ነበር ።

ለጥምቀተ ክርስትናና ለቁርባን ያልበቁ በትምህርት÷ በንስሐ ገና የሚፈተኑ ሐዲሳን አማንያንም/ንዑስ ክርስቲያን/ ዲያቆኑ "ፃዑ ንዑስ ክርስቲያን" እስከሚል ድረስ በዚህ ይቆያሉ ። ዲያቆኑ "የክርስቲያን ታናናሾች ውጡ" ብሎ በደወል ሲያውጅ ወደ መካነ ቀኖናቸው ተመልሰው ይሔዳሉ ። ወንዶች ምእመናንም ቆመው የሚያስቀድሱት በዚሁ ቦታ ነው ።

መዘምራን በሚዘምሩበት በቅኔ ማሕሌት ቆመው የሚያስቀድሱ ንፍቀ ዲያቆናት÷ አናጉንስጢስ÷ መዘምራን ናቸው /ፍት. መን. አንቀጽ 9/ ።

በዚሁ ክፍል በሊብ በኩል የሚገኘው ቦታ የሴቶች መቆሚያ ነው ። በቤተ ክርስቲያን ሥርዓት ወንዶችና ሴቶች አብረው ቆመው ስለማይጸልዩ በመጋረጃ ይከፈላል ። ክፍሉ በምሥራቅ የካህናት መግቢያ÷ በሰሜን የወንዶች መግቢያ ÷ በደቡብ የሴቶች መግቢያ 3 በር አለው ።

<u>ሁለተኛው ክፍል</u> ቅድስት ይባላል ። ስያሜው ከብሉይ ኪዳን ስያሜ ጋር ተመሳሳይ ነው ። የቤተ ክርስቲያኑ ማዕከላዊ ቦታ ነው ። በዚህ ክፍል በስተ ምዕራብ በኩል ቆመው የሚያስቀድሱት ቆሞሳት

www.ethiopianorthodox.org

በቤተልሔም የተወለደው፥ በጎልጎታ ለመሥዋዕት የቀረበው ክርስቶስ ይህ ነው ለማለት ነው ። መቅደስ የጎልጎታ ምሳሌ ነውና ።

ለመሥዋዕት የሚሆነው ስንዴ /መገበሪያ/ የሚሰየምበት፥ የሚደቀቅበት ወይም የሚፈጭበት በቤተ ክርስቲያኑ ቅጽረ ግቢ የሚሠራ ሦስተኛ ቤት አለ ። ይህም "የግብር ቤት" ይባላል ። ስንዴው መገበሪያ ተብሏልና መፍጨቱ፡ ደግሞ መሰየም ይባላል ። ይህም የመሥዋዕቱ፡ አቀራረብ ቋንቋ ነው ።

የቤተ ክርስቲያን ንዋየ ቅድሳት የሚቀመጥበት አራተኛ ቤትም ይሠራል ። ይህም ዕቃ ቤት ይባላል ። የቤተ ክርስቲያኑ መገልገያ የሆኑት አልባሳትም፥ መጻሕፍትም የሚጠበቁት በዚሁ ቤት ነው /ሕዝ. 44፥19 ፤ ፍት. መን. 12/ ።

ሥርዓተ ጥምቀት የሚፈጸምበት የማጥመቂያ ቤትም አለ ። ከዚህም ሌላ የመቃብን በድን የሚያርፍበትና ጸሎተ ፍትሐት የሚፈጸምበት ደጀ ሰላም ከቤተ ክርስቲያኑ ቅጽር ተያይዞ ይሠራል ።

ከዚህ በላይ የተጠቀሱት 5 ቤቶች በግድ ከቤተ ክርስቲያኑ ሳይለዩ አብረው የሚሠሩ አስፈላጊ ቤቶች ሲሆኑ ሌሎች ደግሞ እንደ ቤተ ክርስቲያኑ ዐቅም ሊሰሩ የሚገባቸው ቤቶች አሉ ፤ እነዚህም፦

ሀ/ የሰበካ ጉባኤ ጽ/ቤት
ለ/ የሰንበት ት/ቤቶች ክፍሎች
ሐ/ የምእመናን መማሪያ የስብከተ ወንጌል አዳራሽ
መ/ የእንግዶችና የካህናት ማረፊያ ቤቶች

ሠ/ የመንፈሳዊ ት/ቤትና የተግባረ እድ መማሪያ ክፍሎች
ረ/ ቤተ መጻሕፍት
ሰ/ የንዋየ ቅድሳትና ጧፍ ዕጣን ሽያጭ ክፍሎች ናቸው ።

አሁን ደግሞ ለቤተ ክርስቲያን ሥራ ምሳሌዎች የሆኑትንና ትርጉም የሚሰጡትን ነገሮች እንመልከት ።

የቤተ ክርስቲያን 3 በሮች፦ የሥላሴ፥ 3 ክፍሎች የ3 ሰማያት ዓለማተ መላእክት ምሳሌዎች ናቸው ፤ ዓለማተ መላእክት የሚባሉት 3 ሰማያትም ኢዮር፥ ራማ፥ ኤረር ናቸው ።

ሁለተኛ የ3 መዓርጋተ ክህነት ምሳሌዎች ናቸው ፤ 3 ማዕርግ ክህነት ዲቁና፥ ቅስና፥ ኤጲስ ቆጶስነት ነው ።

ሦስተኛ የ3 ጾታ ምእመናን ምሳሌ ነው ፤ 3 ፆታ ምእመናን ካህናት፥ ወንዶች፥ ሴቶች ናቸው ።

ቤተ ክርስቲያን ስትሠራ ብዙ አዕማድ /ወጋግራዎች/ ያሉዋት ሆና ትሠራለች ፤ በቤተ ክርስቲያን በውስጥና በአፍአ የሚቆሙት አዕማድ /ምሰሶዎች/ የሠራዊተ መላእክት ምሳሌዎች ናቸው ።

ቤተ ክርስቲያን ካህናት አሉዋት ፤ ካህናት የመላእክት ምሳሌዎች ናቸው ።

ቤተ ክርስቲያን መስቀል አላት፥ መስቀል ውሀ ሳያጠጡዋት የለመለመች ያበበችና ያፈራች የበትረ አሮን ምሳሌ ነው /ዘኁ. 17፥5-8 ፤ ዕብ. 9፥4/ ።

www.ethiopianorthodox.org

3/ ቅዳሴ ቤተ ክርስቲያን

ኤጲስ ቆጶስ ቅዳሴ ቤተ ክርስቲያን በሚያደርግበት ጊዜ ከርሱ ጋር ለተራድኦ 7 ቀሳውስት እንዲገኙ ታዙዋል ።

ኤጲስ ቆጶሱ ቤተ ክርስቲያንን÷ ታቦትን ሲባርክ የእግዚአብሔር ማኅተም የሆነውን ቅብዐ ሜሮን ይቀባዋል ።

ቤተ ክርስቲያኑ በተባረከ ዕለት በውስጡ ይቀደስበታል ። ቤተ ክርስቲያኑ ሲባረክ ወንጌለ ዮሐንስ በታቦቱ ላይ ወይም በጎኑ ሆኖ ይነበባል ።

ኤጲስ ቆጶሱ ሳይመጣ ቀሳውስትና ዲያቆናት ሳይሰበሰቡ ቅዳሴ ቤተ ክርስቲያን አይደረግም /ፍት. መን. አን. 1/ ።

4/ የጽላት አቀራረጽ

በኦሪት ታቦት የሚባለው ጽላት የሚቀመጥበት ማደርያው ነው /ዘፀ. 40፡20-21፤ 25፡20-22 ፤ መዝ. 131፡8 ፤ 2ቆሮ. 6፡16 ፤ ዕብ. 9፡4 ፤ ራእ. 11፡19/ ።

ጽላት የሚባለው እግዚአብሔር ለሙሴ አስቀድሞ አሠርቱ ቃላተ ኦሪትን በእጁ ጽፎ የሰጠው ቃሉ ተጽፎ የሚገኝበት ከዕብነ በረድ የተቀረጸው ነው /ዘፀ. 4፡13፤ 5፡1-22 ፤ ዘፀ. 31፡18፤ 24፡12፤ 25፤ 16 ፤ 10፡1-6 ፤ 34፡1፤ 29/ ። ይህ በብሉይ ኪዳን የነበረው ሥርዓት ነው ።

በሐዲስ ኪዳን ግን ጽላትም ታቦትም የሚባለው ያው አንዱ ምሥዋዕ ነው ፤ ጽላት ሲቀረጽ ጸሕል ጽዋዕ እንዲይዝ ከቦታ ወደ ቦታ ለማዛወር እንዲቻል ሆኖ ይቀረጻል/ፍት. መን. አን. 1/ ።

ከዚህ በኋላ በጽላቱ ላይ "አልፋ ወኦ÷ ቤጣ የውጣ" የሚለው የጌታ ስም ይቀረጽበታል ፤ ከላይ ሥዕለ ሥላሴ÷ ቀጥሎ ምስለ ፍቁር ወልዳ ፤ ዮሐንስ ፍቁረ እግዚእ እንዲሁም መቅደሱ የተሠራለት ጻድቅም ሆነ ሰማዕት ሥዕሉ ይቀረጻል ። ስሙ ይጻፋል ።

ጽላተ ኪዳኑም ማኅደረ እግዚአብሔር ነው ፤ ያለ ታቦትም መሥዋዕት አይሠዋም ።

5/ ማኅቶተ ቤተ ክርስቲያን /የቤተ ክርስቲያን መብራት/

በቤተ ክርስቲያን የማበራው መብራት ጡዋፍና ዘይት ነው /ፍት. መን. አንቀጽ 1/ ። የዘይቱ መብራት ቀንዲል ይባላል ፤ ቀንዲል /ከንድል/ የላቲን ቃል ነው ። ፍችው መብራት ማለት ነው ። መብራቱም የወይራ ዘይት ነው ።

በቤተ ክርስቲያን ብዙ መብራት ማብራት ታዙዋል ። በተለይ ቅዱሳት መጻሕፍት ማለት መልእክተ ጳውሎስ÷ መልእክታተ ሐዋርያት÷ ግብረ ሐዋርያት ሲነበቡ ቤተ ክርስቲያኑ በጣም የበራ እንዲሆን ታዝዙዋል ። ይልቁንም ወንጌል ሲነበብ እጅግ በጣም መብራት ማብዛት እንደሚገባ ተሠርቶአል /ፍት. መን. አንቀጽ 1/ ።

www.ethiopianorthodox.org

6/ ሥርዓተ መቅደስ ወዓውደ ምሕረት

በታቦት ፊት ለመስገድ ÷ ለመጸለይ ካልሆነ በቀር ማንም ሰው ወደ መቅደስ ገብቶ እንዲቀመጥ አልተፈቀደለትም ።

ካህን ካልሆነ በስተቀር ከምእመናን ወገን ማንኛውም ሰው ወደ መቅደስ ገብቶ ሥጋ ወደሙ አይቀበልም ወደ ታቦትም አይጠጋም /ፍት. ነገ. አን. 1 ፤ በደስ. 19 ፤ ኢያሱ 3፡4/ ።

ሴቶች ወደ መቅደስ እንዲገቡና በመቅደስ ውስጥ እንዲጸልዩ አልተፈቀደም /ፍት. መን. አን. 1 ዶቅ. 44/ ።

በቤተ ክርስቲያኑ ቅጽረ ግቢና የውጭ ዐደባበይ ገበያ ክልክል ነው/ኤር. 7፡11 ፤ ማቴ. 21፡12-13 ፤ ማር. 11፡15-17 ፤ ሉቃ. 19፡45-46 ፤ ዮሐ. 2፡13-18 ፤ ፍት. መን. አን. 1/ ።

በቤተ ክርስቲያኑ ውስጥ በቅጽረ ግቢም ቢሆን ግብዣ ማድረግ÷ መብላት÷ መጠጣት ክልክል ነው /ፍት. መን. አን. 1 ዶቅ. 28/ ።

ከቤተ ክርስቲያን የገባውንና የተቀደሰውን ንዋየ ቅድሳት እንደገና ወደ ውጭ አውጥቶ በሥጋዊ አገልግሎት ማዋል አይገባም /ፍት. መን. አን. 1 ፤ ረስጣ 28/ ።

ያላመኑ ያልተጠመቁ÷ ተወግዘው የተለዩ ወደ ቤተ ክርስቲያን እንዳይገቡ÷ ምሥጢረ ቤተ ክርስቲያንን እንዳይሳተፉ ተከልክሏል ። የቤተ ክርስቲያኑ በሮችም በአጋፋሪዎች እንዲጠበቁ ታዝዘዋል /ፍት. መን. አን. 1 ድስቅ. 12/ ።

7/ ወደ ቤተ ክርስቲያን ለመሔድ የሚደረግ ጥንቃቄ

ለጸሎትና ቅዱስ ቁርባንን ለመቀበል ወደ ቤተ ክርስቲያን በሚኬድባቸው ዕለታት እንዲሁም በጾምና በሰንበት በበዓላት ቀኖችም ወንድና ሴት መገናኘት ክልክል ነው ። በመኝታ የተገናኘ ወደ ቤተ ክርስቲያን በዕለቱ አይገባም ። ወደ ቤተ ክርስቲያን ባይሔዱም በዓላትንና አጽዋማትን ሊጠብቁ ይገባል /ዘፀ. 19፡15 ፤ 1ቆሮ. 7፡5-7 ፤ ኩፋ. 34፡12/ ።

ርስሐተ አንፋንና ርስሐተ ከንፈሩን የማዝረብረብ ነውር ያለበት በዚህ ነውር ላይ እያለ ወደ ቤተ ክርስቲያን አይገባም ። ሥጋ ወደሙም ሊቀበል አይገባውም /ፍት. ነገ. አን. 13/ ።

ሴት የወር አበባዋ /መርገሙዋ/ ሲመጣ እስከ 7 ቀን ድረስ÷ ስትወልድ ወንድ ከወለደች እስከ 40 ቀን ሴት ከወለደች እስከ 80 ቀን ድረስ ወደ ቤተ ክርስቲያን እንዳትገባ ክልክል ነው ። ከዚህ በኋላ ግን ገላዋን ታጥባ ትገባለች /ዘሌዋ. 12፡1-ፍ፤ 15፡19-28 ፤ ፍት. መን. አን. 6 ዘኒቅያ 29/ ።

ወንድ ሕልመ ሌሊት /ዝንየት/ ከመታው በዕለቱ ወደ ቤተ ክርስቲያን አይገባም በማግሥቱ ገላውን ታጥቦ ይገባል /ዘሌዋ 15፡2-18/ ።

www.ethiopianorthodox.org

8/ ቤተ ክርስቲያን የመሳለም ሥርዓት

ጡዋትና ማታ ቤተ ክርስቲያንን ለመሳለም መትጋት ያስፈልጋል /ምሳ. 8፡34/ ።

ወደ ቤተ ክርስቲያን ሲገባ ከቅጽረ ቤተ ክርስቲያኑ በር ላይ ሲደርሱ መሳለም ይገባል /መዝ. 28፡2 ፤ 95፡9 ፤ ኤር. 26፡2 ፤ ሕዝ. 46፡3 ፤ ፊልጵ. 2፡9-10/ ። ወደ ቤተ ክርስቲያን ሲገቡ ጫማ አውልቆ ወገብን ታጥቆ አደግድጎ መግባት ነው ። ጫማ አድርጎ ወደ ቤተ ክርስቲያን መግባት ክልክል ነው /ዘፀ. 3፡5-6 ፤ የሐ. ሥ. 7፡33 ፤ ኢያ. 5፡15 ፤ ፍት. መን. 12/ ። አሳብን በመንፈሳዊ ነገር ወስኖ ወደ ውጪ ወደ ዓለማዊ ነገር እንዳይሔድ መግታትና መቆጣጠር ያስፈልጋል ።

ከካህን ቀርቦ መስቀል መሳለምና በረከትም መቀበል ያሻል ። በቤተ ክርስቲያኑ ውስጥ ተስለው የሚገኙትን የሥላሴን የመድኃኒታችን የኢየሱስ ክርስቶስን ፤ የእመቤታችንን የቅድስት ድንግል ማርያምን የመላእክትን የነቢያትን የሐዋርያትን የጻድቃን የሰማዕታትን የደጋጎች ቅዱሳን አበውን ሥዕሎች እጅ መንሳትና የአክብሮት ስግደት መስገድ ይገባል ።

በቤተ ክርስቲያን ውስጥ መሳቅ÷ ስለ ዓለማዊ ሥራ መነጋገር ክልክል ነው ። ከገቡ በኋላ ዝምታ÷ ጸጥታ÷ ፍርሃት÷ የእግዚአብሔርን ምሕረት በጥብዓተ ልብ መፈለግ አለ ። ምክንያቱም ቤተ ክርስቲያን የመዘምራንን ማሕሌት÷ የቅዱሳን መላእክትን ምስጋና÷ የነቢያትን ትንቢት÷ የሐዋርያትን ስብከት መስሚያና የልዑል እግዚአብሔርን ነገር መማሪያ ቦታ ስለሆነች ነው ። ከዚህም ሌላ የሥጋ ወደሙ ምሥጢር የሚፈጸምባት ናት /ዘሌ. 26፡2 ፤ የሐ. አፈ. አን. 19-32/ "እስመ ቤተ ክርስቲያን በአምሳለ ሰማይ ወመሐይምናን ይኩኑ ወስቴታ አምሳለ መላእክት ወያፅምዑ በትዕግሥት ወበአርምሞ ወይትመሐለሉ በልቦሙ ዘእንበለ ዕረፍት" /የሐ. አፈ. አን. 48/ ። "ኢይትናገር አሐዱ ለግሙራ በውስተ ቤተ ክርስቲያን እስመ ቤተ እግዚአብሔር ቤተ ጸሎት ወአኮ ቤተ ነገር ወዘተናገረ በውስቴታ ይጻዕ ወኢይቅረብ በይእቲ ዕለት (ቀኖና አቡሊዲስ አንቀጽ (7) ወሶበ ትቀውም ቅድመ ንጉሥ ምድራዊ ዘኢትደፍር ከመ ትስሐቅ ወኢምንተኒ ትስሕቅኑ ሶበ ትቀውም ቅድመ ንጉሠ ነገሥት ሰማያዊ" /የሐ. አፈ. አን. 6/ ።

"እመኬ ዓለማዊ ሶበ ይስሕቅ በውስተ ቅዳሴ ያውጽእዎ አፍአ ወኢይመጥውዎ እምሥጢር ቅዱስ" /ቀኖና ባስ. አን. 79/

አጭርና ያደፈ ልብስ ለብሶ ወደ ቤተ ክርስቲያን መሔድ ክልክል ነው ። ረዘም ያለና ንጹሕ ልብስ ለብሶ መሔድ ያስፈልጋል /ዘፀ. 19፡10-11/ ።

በተለይ ሴቶች ራሳቸውን ተከናንበው እንዲጸልዩ ታዝዘዋል ። ኢይባዕ ብእሲ ኀበ ቤተ ክርስቲያን ወኢይጸሊ ውስቴታ ዘእንበለ ይኩን ልብሱ ድርማንቀ በከመ ይቤ ጳውሎስ ሐዋርያ ለብሔረ ቆሮንቶስ ቀዳማዊ ለእመ ከነ ዘይጸሊ አልባሲሁ ሐዊረ ወይትከሡት እምኔሁ ጊዜ ስግደቱ÷ ይእቲ መፅዓሉ ዘቀበጽነ በእንቲአሁ ወይከውን ጌጋየ ለዘነጸረ

www.ethiopianorthodox.org

ወለዘተነጸረ እስመ ለዘነጸረ ይመጽእ ቦቱ ስሐቅ ወበእንተዝ ይወርድ ላእሌሁ ከመ ወረደ ላዕለ ወልደ ኖኅ ሶበ ስሐቀ ዲበ አቡሁ በከመ ይቤ መጽሐፈ አሪት ወዘነጸረ እስመ ኮነ ምክንያተ ለአብጽሖ ጌጋዩ ለዘነጸረ አበሳሁ" /የሐ. አፈ. አን. 4፡49-72፤ ዘፍ. 9፡21-27፤ 1ኛ. ቆሮ. 11፡5-14/ ወደ ቤተ ክርስቲያን ባዶ እጅ መሔድ አይገባም መባዕ÷ ምጽዋት ይዞ መሔድ አለ /ዘፀ. 34፡20/ ።

ክፍል 2

ለ/ ሥርዓተ ጥምቀት

1. የጥምቀት አመሠራረት

ጥምቀት ማለት አጥመቀ አጠመቀ ከሚለው የግዕዝ ግሥ የሚወጣ ማጥመቅ መጠመቅ የሚል ትርጉም የሚሰጥ ሳቢ ዘር ነው ።

ጥምቀት ሌሎችን ምሥጢራተ ቤተ ክርስቲያን ለመሳተፍ÷ የቤተ ክርስቲያን ዐባል ለመሆን የመጀመሪያው መግቢያ በር ነው ።

መድኃኒታችን ኢየሱስ ክርስቶስ በተወለደ በ30 ዓመቱ በዮርዳኖስ ወንዝ በዮሐንስ እጅ ተጠምቆ ጥምቀትን መሠረተ ።

ስለ ጥምቀቱም ቀደም ብሎ በብሉይ ኪዳን የተነገረ ትንቢትና የተመሰለ ምሳሌ አለ /መዝ. 67፡22፤ 28፡3፤ 76፡16፤ 113፡5-7 ፤ 1ኛ. ቆሮ 10፡2 ፤ የሐ. ሥ. 1፡5/ ።

ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ ተጠምቆ ከውሃው ከወጣ በኋላ አብ "ዝንቱ ውእቱ ወልድየ" ብሎ የባሕርይ ልጅነቱን መስክሮለታል ። መንፈስ ቅዱስ በርግብ አምሳል ወርዶ በራሱ ላይ ተቀምጦዋል /ማቴ. 3፡16-17/ ።

በትምህርቱ መጨረሻ "በአብ በወልድ በመንፈስ ቅዱስ ስም አጥምቁ" በማለት ጥምቀትን አዝዞአል /ማቴ. 28፡ 19/ ።

2. ከመጠመቅ በፊት የሚያስፈልጉ ነገሮች

ከጥምቀት በፊት:- 1ኛ/ ትምህርት
2ኛ/ እምነት ያስፈልጋል

ተጠማቂው በዕድሜ ከፍ ያለ ከሆነ የክርስትናን ትምህርት የተማረ÷ በኢየሱስ ክርስቶስ አምላክነትና መድኃኒትነት ያመነ መሆን አለበት ። ጌታችን "ያመነ የተጠመቀ ይድናል" ብሎዋል /ማር. 16፡16/ ።

እምነት መሠረት ነው ። ሌሎች ምግባራት ግን ሕንጻዎች ናቸው ። እምነቱን ለመግለጥ የማይችል ሕጻን ከሆነ ግን በወላጆቹና በክርስትና አባቱ ወይም እናትዋ ሐላፊነት ይጠመቃል ። ከአደገ በኋላ በሐላፊነታቸው ይመክሩታል ። ያስተምሩታል ።

ንዑሰ ክርስቲያን ከመጠመቁ በፊት ሥራው ይመረመራል ። ተመርምሮ እምነቱ ከተረጋገጠ በኋላ ይጠመቃል /ፍት. መን.አን. 3 ሥርዋጽ 2/።

www.ethiopianorthodox.org

ንዑስ ክርስቲያን ከመጠመቁ በፊት ከመጽሐፈ ኪዳን እግዚአብሔር ዘብርሃናትን እየደገሙ ያጠምቁታል ። ዘይት ይቀባል /ፍት. መን. አን. 3/ ።

3/ ለጥምቀት የተወሰነ ዕድሜ

ለጥምቀት የተወሰነ ዕድሜ ለወንዶች 40 ቀን ለሴቶች 80 ቀን ነው ። /ኩፋ. 4፡9-11 ፤ ዘሌዋ. 12/ ሕጻኑ ሞት የሚያሰጋው ሆኖ ከተገኘ ግን÷ ከ40-ከ80 ቀንም በፊት በሞግዚት ታዝሎ ሔዶ ይጠመቃል ። /ፍት. መን. አን. 3 ሥር. 2/ ለመጠመቅ ቀኑ የደረሰውን ሰው ለነገ ብሎ ቀጠሮ መስጠትና በልዩ ልዩ ምክንያት ማሳደር አይገባም /ፍት. መን. አንቀጽ 3/ ።

ቀደም ብሎ በተጠቀሰው ጥቅስ "ያመነ የተጠመቀ ይድናል" የተባለው ዐዋቂ ሰው ከአልሆነ በቀር ከመጠመቅ በፊት እምነት መቅደም አለበት ለማለት አይደለም ።

በመጀመሪያ ቤተ ክርስቲያን ስትመሠረት÷ የሕጻናት ጥምቀት አከራካሪ አልነበረም ። ለምሳሌ በሐዋርያት ሥራ 10፡48 ላይ ቆርኔሌዎስ ከነቤተሰቡ መጠመቁ በም. 16 ቁጥር 15 ላይ ሊድያ ከነቤተሰብዋ መጠመቁዋ÷ በ1ኛ ቆሮ. 1፡16 ላይ የእስጢፋኖስ ቤተሰብ የተጠመቀ መሆኑ ስለተገለጸ ሐዋርያት ያጠምቁ የነበሩት ቤተሰብን በሙላ እንጂ ሕፃናትን አስቀርተው እንደ አልነበረ ያመለክተናል ። ይህን የመሰለ በቂ ማስረጃ ከመጽሐፍ ቅዱስ ተጽፎ እያለ የሕፃናት ጥምቀት ሊያጠያይቀን÷ ሊያከራክረን አይችልም ።

4/ የጥምቀት ሥርዓት

1/ ጥምቀት የሚደረገው በሥላሴ ስም ነው ። የሥላሴ ስም ሳይጠራ የተጠመቁት ጥምቀት በባዶ ውሀ ተነክሮ እንደ መውጣት የሚቆጠር እንጂ የሚሰጠው ዋጋ ወይም ጥቅም የለውም /ማቴ. 28፡19/ ።

2/ ጥምቀት የሚፈጸመው በፈሳሽ ወይም በጥልቅ ውሀ ነው ። የሥላሴን ስም እየጠሩ "አጠምቀከ በስመ አብ አጠምቀከ በስመ ወልድ አጠምቀከ በስመ መንፈስ ቅዱስ" እያሉ÷ ሦስት ጊዜ ብቅ ጥልቅ እያደረጉ ማጥመቅ ነው ።

ጥልቅ ውሀ በማይገኝበት ጊዜ ግን ውሀ ቀድተው ወይም በእጅ እየታፈኑ ያጠምቁታል ።

" ወይከሉን ጥምቀት ውስተ ማይ ውኊዝ ወለእመ ኮነ ህየ ዐጸባ ይክዓዉ ማየ ዘረከቡ ቀዲሆሙ እምኀበ ምጥማቅ " /ፍት. መን. አን. 3 ረስጠብ 34/ ።

" ወለእመ ኢተረከበ ማይ ዘይውኅዝ ርእሶ ለዘይጠመቅ ይንሣዕ መጠነ ሠለስቱ ሕፍን እምነ ማይ ወይሕፅብ ርእሶ በስመ ሥላሴ " /በስ 107/ ።

3/ አጥማቂው ኤጲስ ቆጶስ ወይም ቄስ ነው ። ሥልጣነ ክህነት የሌለው ሊያጠምቅ አይችልም ።

"ኢያጥምቅ ዘእንበለ ኤጲስ ቆጶስ አው ቀሲስ" /ፍት. መን. አን. 3 ድስ. 21/

www.ethiopianorthodox.org

ሀ/ ሴቶች አያጠምቁም/ፍት. መን. አን. 3 ድስቅ. 20/

ለ/ ኤጲስ ቆጶስም ሆነ ቄስ ዋጋ ተቀብሎ ማጥመቅ አይገባውም

" ወኢይከውኖ ለአሐዱሂ ከመ ያጥምቅ በህልያን " /ፍት. ነገ. አን. 3 ጴጥ. 4/

ሐ/ ማንኛውም ተጠማቂ በሃይማኖት ከተለዩ ሰዎች ቢጠመቅ ክርስቲያን አይባልም ። " እመበ ብእሲ ዘተጠምቀ ጥምቀተ እምዐላውያን ኢኮነ ውእቱምእመነ " /ፍት. መን. 3 ረስጣ 4/ ።

በማጥመቅ ጊዜ የሚፈጸመው ሥርዓት የሚከተለው ነው፡—

1/ ንዑስ ክርስቲያን የሚጠመቁበት የትንሣኤ ዕለት የሆነ እንደሆነ በሰሙነ ሕማማት በሱባኤው ውስጥ ሐሙስ ሰውነታቸውን ይታጠባሉ ዐርብ ይጾሙና እሑድ ይጠመቃሉ /ፍት. መን. አን. 3 በደስ 19/ ።

2/ ተጠማቂዎች እሑድ ሌሊት በሚጠመቁበት ቦታ ይቆማሉ ።

3/ ኤጲስ ቆጶስ ወይም ቄስ የሚጠመቁትን ፊታቸውን ወደ ምሥራቅ አዙሮ እጁን ዘርግቶ ይጸልይላቸዋል ።

4/ ኤጲስ ቆጶሱ ወይም ቄሱ ከቁራኝነት በሚለዩበት በቅብዐ ቅዱሱ ላይ ይጸልይበታል ።

5/ ኤጲስ ቆጶሱ ለቄሱ ቅብዐ ቅዱሱን ይሰጠውና በተጠማቂዎች ግራ ያቆመዋል ።

6/ ቀጥሎ ልጅነት በሚያሰጠው መንፈስ ቅዱስን በሚያሳድረው በሜሮኑ ይጸልይበታል ።

7/ ከጸለየበት በኋላ ለሌላ ቄስ ይሰጠውና በተጠማቂዎች ቀኝ ያቆመዋል ።

8/ ተጠማቂዎች በውሀው አንጻር ሆነው ወደ ሰማይ እየተመለከቱ ፊታቸውን ከምሥራቅ ወደ ምዕራብ ይመልሳሉ ።

9/ ኤጲስ ቆጶሱ ወይም ቄሱ "ዲያብሎስን ትክዳዋለህን" እያለ እየአንዳንዳቸውን ተጠማቂዎች ሲጠይቃቸው አዎን እንክደዋለን እያሉ እያንዳንዳቸው ይክዱታል ።

10/ ከዚያ በኋላ አንዱ ቄስ የየአንዳንዱን ተጠማቂ ቀኝ እጅ ይዞ በውሀው አንጻር ፊቱን ከምዕራብ ወደ ምሥራቅ ይመልሰዋል ።

11/ ወደ መጠመቂያው ከመግባታቸው አስቀድሞ በአብ በወልድ በመንፈስ ቅዱስ እንደ አመኑ ይናገራሉ ። ማለት "በአብ በወልድ በመንፈስ ቅዱስ ታምናለህን" እያለ እየአንዳንዳቸውን ይጠይቃቸዋል ። "አዎን አምናለሁ" እያሉ እየአንዳንዳቸው ይመልሳሉ ።

www.ethiopianorthodox.org

12/ ከዚህ በኋላ ቅብዐ ቅዱስ ይቀባቸዋል ። ያጠምቃቸዋል በንፍሐት ልጅነትን ያሳድርባቸዋል። ሲጠመቁ ልብሳቸውን አውልቀው ነው ። ሴቶችም ሲጠመቁ የጠጉራቸውን ሹሩባ÷ የአንገታቸውን የጆሮዋቸውንና የጣታቸውን የእግራቸውን ጌጥ ፈትተው ነው /ፍት. መን. አንቀጽ 3 ፤ ረስጠብ 34/ ።

ሴት በምትጠመቅበት ቀን ግዳጅ ከመጣባት እስክትነጻ ድረስ ትቆያለች ።

13/ ተጠማቂዎች መናገር የሚችሉ ከሆኑ ራሳቸው እምነታቸውን በመመስከር ጸሎተ ሃይማኖትን ያነብባሉ ። መናገር የማይቻላቸው ከሆኑ የክርስትና አባትና እናት ስለእነሱ ሃይማኖታቸውን ይመሰክራሉ ። ጸሎተ ሃይማኖትን ያነብባሉ ።

14/ ወንዶች ሴቶችን÷ ሴቶች ወንዶችን ክርስትና አያነሡም /ፍት. መን. አን. 3 ረስጠብ 34 ዘኒቅያ 24/

15/ የተጠማቂዎች ቅደም ተከተል ተራ በመጀመሪያ የ40 የ80 ቀን ሕፃናት ይጠመቃሉ ። በኋላ ንዑስ ክርስቲያን ወንዶች ይጠመቃሉ ። በመጨረሻ ንዑስ ክርስቲያን ሴቶች ይጠመቃሉ /ፍት. መን. አንቀጽ 3 ረስጠብ 34/ ።

16/ ተጠማቂዎች ከተጠመቁ በኋላ ካህኑ ሜሮን ይቀባቸዋል ። ከዚያ በኋላ ሥጋውን ደሙን ያቀብላቸዋል ። ሥጋውን ደሙን ሳይቀበሉ ምንም አይቀምሱም ።

17/ የክርስትና አባትና እናትም አብረው ጾመው ሥጋውን ደሙን ይቀበላሉ ።

18/ በዕለቱ ክርስትና የተነሡ ከሌሎች ቆራቢዎች በፊት ሥጋ ወደሙ ይቀበላሉ "ወይትመጠው ቁርባነ እምቅድመ ሕዝብ /ፍት. መን. አን. 3 በስ 105/ ።

19/ የምትጠመቀዋን ንዑስ ክርስቲያን ሴት ቅብዐ ቅዱሱንና ሜሮኑን ኤጲስ ቆጶሱ ከአንገትዋ በላይ ከቀባት በኋላ ሌላውን ሰውነትዋን የምትቀባት ዲያቆናዊት ሴት ናት /ፍት. መን. አን. 3 ፤ ድስቅ. 34/ ።

5/ የጥምቀት አፈጻጸም

ሀ/ በውሀው ላይ መጽሐፈ ክርስትና /ጸሎተ ጥምቀት/ ይደርሳል ።

ለ/ መስተብቊዕ ከበእንተ ዱያን እስከ በእንተ ሰላም ይጸለያል ።

ሐ/ ጸሎተ ጥምቀቱን ካህኑ ሲጸልይ እጁን በተጠማቂው ላይ ያኖራል /አንብሮተ እድ ያደርጋል/ ።

መ/ የሚጠመቀውን ሰው ስመ ክርስትና ይሰይማል ።

ሠ/ ጸሎተ አኰቴትና ጸሎተ ወንጌል አድርሶ በእንተ ሰላም÷ በእንተ ርእሰ ሊቃነ ጳጳሳት÷ በእንተ ማኅበር የተባሉትን ጸዋትው ይጸልያል። ሕዝቡ ጸሎተ ሃይማኖትን ይጸልያሉ ።

www.ethiopianorthodox.org

ረ/ ካህኑ እጁን በትእምርተ መስቀል አምሳል በተጠማቂው ላይ አኑሮ "ይኩን ስምክ እገሌ" እያለ ስመ ጥምቀቱን 3 ጊዜ ይጠራል ።

ሰ/ "ቡሩክ እግዚአብሔር ዘያበርህ ለኵሉ ሰብእ" እያለ በውሀው ላይ3 ጊዜ ሜሮን ይጨምራል ። "ቡሩክ እግዚአብሔር አብ አኃዜ ኵሉ ዓለም አምላክነ ወቡሩክ ወልድ ዋሕድ እግዚእነ ኢየሱስ ክርስቶስ መድኃኒነ ወቡሩክ መንፈስ ቅዱስ ጰራቅሊጦስ መጽንኢ ወመንጽሒ ኵልነ" እያለ በመስቀል ሦስት ጊዜ ውሀውን ይባርካል ።

ቀ/ "አሐዱ አብ ቅዱስ አሐዱ ወልድ ቅዱስ አሐዱ ውእቱ መንፈስ ቅዱስ" ብሎ በልዑል ዜማ በማዜም ውሀውን ያትባል /ይባርካል/ ።

በ/ "ስብሐዎ ለእግዚአብሔር ኵልክሙ አሕዛብ" የሚለውን ካህኑና ሕዝቡ በመቀባበል እንደ ሥርዓተ ቅዳሴው ይፈጽማሉ ።

ተ/ ዲያቆኑ የሚጠመቀውን ከምዕራብ ወደ ምሥራቅ ያመጣዋል ። ካህኑም "አጠምቀከ በስመ አብ÷ አጠምቀከ በስመ ወልድ÷ አጠምቀከ በስመ መንፈስ ቅዱስ" እያለ 3 ጊዜ ያጠምቀዋል ።

ኀ/ ተጠማቂው ሲጠመቅ 50ኛውን መዝሙረ ዳዊት ያነብባል ። ሕጻን ከሆነ የክርስትና አባቱ ወይም እናትዋ ያነብባሉ ።

ነ/ ካህኑ በተጠማቂው ፊት ላይ ንፃዕ መንፈስ ቅዱስ እያለ ዕፍ ይልበታል ። ቀጥሎ ቅብዐ ሜሮን ይቀባዋል ። ሜሮን በጥምቀተ ክርስትና ጊዜ

የሚደረግ ሥርዓት ነው ። በጥምቀተ ክርስትና ጊዜ አፈጻጸሙ በመጽሐፈ ክርስትና ተገልጦዋል ። ከዚህም ሌላ ሜሮን ለቅዳሴ ቤት ክርስቲያን /ለአዲስ ቤተ ክርስቲያን ማክበሪያ/ ለንዋየ ቅድሳት ማክበሪያም ይሆናል ። ካህኑ ሜሮን ሲቀባ የተጠማቂውን ሰውነት ክፍል ክፍሉን እየለየ በትእምርተ መስቀል 36 ሕዋሳቱን ይቀባዋል ። ስለሜሮን ሥርዓት በቦታው እንማረዋለን ።

አ/ ጸሎተ ቡራኬና አንብሮ እድ በተጠማቂው ላይ ይጸልያል ።

6/ በጥምቀት የሚገኝ ክብር

1/ ከእግዚአብሔር መንፈሳዊ ልደት መወለድ /ልጅነት ማግኘት/ ።

2/ ከኃጢአት መንጻት ነው ።

ሰው በጥምቀት ከኃጢአት በመለየቱ ከእግዚአብሔር በጸጋ በመወለዱ መንግሥተ ሰማያትን ለመውረስ ይበቃል /ሕዝ. 36፡25 ፤ የሐ. ሥ. 2፡38 ፤ 1ቆሮ 6፡11/ ።

> " ወነአምን በአሐቲ ጥምቀት ለሥርየተ ኃጢአት " /ጸሎተ ሃይማኖት/

የእግዚአብሔር ጸጋ ለሰው ልጅ የሚሰጠው በጥምቀት ከሥላሴ ሲወለድ÷ መሆኑ በቅዱሳት መጻሕፍት ተነግሮዋል /ዮሐ. 3፡5 ፤ ኤፌ. 5፡26 ፤ ገላ. 3፡27 ፤ ቲቶ 3፡15 ፤ 1ቆሮ 2፡11-13 ፤ 1ጴጥ. 1፡3-6/ ።

www.ethiopianorthodox.org

7. የሥርዓተ ጥምቀት ትርጉም

ሀ/ በውሀ የምናጠምቅበት ምክንያት ራሱ ክርስቶስ በውሀ ተጠምቋዋል ። ሐዋርያትንም በውሀ እንዲያጠምቁ አዝዙዋል /ማቴ. 3፡13-16፤ ማር. 1፡9 ፤ ዮሐ. 3፡5፤ ኤፌ. 5፡26፤ ቲቶ 3፡5 ፤ 1ዮሐ. 5፡6-8/ ።

ለ/ ከውሀው ሦስት ጊዜ ብቅ ጥልቅ ብለን መጠመቃችን ክርስቶስ በከርሠ መቃብር ሦስት መዓልት ሦስት ሌሊት አድሮ የመነሣቱ ምሳሌ ነው /ፍት. መን. አን. 3 ድስ. 34/ ።

ሐ/ ተጠማቂው በሚጠመቅበት ጊዜ ዲያብሎስን ሲክደው ፊቱን ወደ ምዕራብ ማዞሩ የዲያብሎስ ቦታው ምዕራብ ስለሆነ ነው ።

መ/ ተጠማቂው ፊቱን ወደ ምሥራቅ የሚመልሰው አዳም በገነት ሰባት ዓመት መኖሩን ለማስታወስ ነው ። ገነት ምሥራቅ ናትና ።

ሠ/ ተጠማቂው ወደ ምዕራብ የሚመለስበት ምክንያት አዳም ሲያል መውረዱን ለማዘከር ነው ። ሲያል ምዕራብ ናትና ።

ረ/ ተጠማቂው በውሀ አንጻር መቆሙ አዳም የድኅነትን ተስፋ መስማቱን ለማዘከር ነው ። ምክንያቱም ድኅነት በጥምቀት ነውና " የማነ እዴ የመጠውክዎሙ ወኮነቶሙ ጥምቀተ" /መጽሐፈ ኪዳን 2ኛ. ክፍል/ ።

ሰ/ ካህኑ የተጠማቂውን እጅን ይዞ ወደ ምሥራቅ ፊቱን የሚመልስበት ምክንያት ጌታ በጥምቀት ወደ ምሥራቃዊት ገነት እንደ መለሰን ለማጠየቅ ነው ።

ሸ/ የ40፥ የ80 ቀን ሕፃናት በፊት፥ በኋላ ንዑስ ክርስቲያን የሚጠመቁበት ምክንያት ሕፃናት የኖሎት የቅዱሳት አንስት ፤ ንዑሰ ክርስቲያኑ የሰብአ ሰገል፥ የሐዋርያት ምሳሌዎች ስለሆኑ ነው ።

ቀ/ ወንዶች ሴቶችን፥ ሴቶች ወንዶችን ክርስትና እንዳያነሱ የተከለከለበት ምክንያት በፆታቸው ለማስተማር እንዲመች ነው ።

8/ ለንዑስ ክርስቲያን የሚደረግ የቅብዕ ቅዱስ ሥርዓት

ሀ/ ዳዊት ይደገማል ። ጸሎተ አኰቴት ይደርሳል ። ንዑሰ ክርስቲያኑ ይታጠናል ።

ለ/ ዲያቆኑ ጸሎት እያዘዘ ሕዝቡ ይጸልያል ።

ሐ/ ካህኑ ቀርነ ቅብዑን በእጁ ይዞ ጸሎተ ዘይት ይጸልያል ።

መ/ ካህኑ ዘይቱን ከጸለየበት በኋላ ወንዱን፥ ደረቱን ልቡን ትከሻውን፥ የእጁን መዳፍ ውስጡንና ውጭውን፥ ጀርባውን ይቀባል ። ሲቀባም "ዕቀብዐከ በስመ አሐቲ ቅድስት ቤተ ክርስቲያን እንተ እግዚአብሔር አሜን" እያለ ነው ።

www.ethiopianorthodox.org

ሠ/ ካህኑ በየተራው የዘይቱን ጸሎትና ቡራኬ ከአደረሰ በኋላ ንዑሰ ክርስቲያኑን በዘይቱ በተቀላቀለ ውኃ /ጠበል/ ይረጨዋል ።

ረ/ በመጨረሻው ሥርዓተ ጥምቀት አድርሶ ቀብዐ ቅዱሱን ቀብቶ ያጠምቀዋል ።

ክፍል 3

ሐ/ ሥርዓተ ሜሮን

1/ የሜሮን አመሠራረት

ሜሮን ማለት ቅባት ማለት ነው ። እርሱም መልካም መዓዛ ከሚሰጡ ዘይትንት ከአላቸው ዕፀዋት ተነጥሮ የሚወጣ ቅብዕ ነው ። ሲሠራ በፓትርያርክና በጳጳሳት ጸሎት ይባረካል ÷ ይከብራል ።

ከብዙ ዕፀዋት እየተቀመመ በማንጠር እስከ አሁን እየተሠራ መጥቷዋል /1ዮሐ. 2፡27/

የሚሮን ምሳሌ የሆነ በአራቱ ታቦትና የደብተራ አራቱ ንዋያተ ቅድሳት የሚከብሩት÷ ካህናት ሲሾሙ÷ ነገሥታት ሲነግሡ የሚቀቡት ቅብዐ መንግሥትና ቅብዐ ክህነት እንደነበረ በብሉይ ኪዳን መጻሕፍት እናገኛለን /ዘፀ. 28፡41፤ 29፡7-21፤ 40፡9-16 ፤ ዘሌዋ. 4፡3፤ 6፡20-22፤ 7፡36፤ 8፡2-30፤ 21፡10-12 ፤ 1ሳሙ. 9፡16፤ 10፡1 ፤ 16፡1-13 ፤ 1ነገ. 1፡34-45/ ።

በዘመነ ሐዲስም በጥምቀተ ክርስትና ጊዜ አንብሮተ እድና ቀብዐ ሜሮን እንዲደረግ ሐዋርያት በሲኖዶስ አዝዘዋል ።

አዲስ የተሠራ ቤተ ክርስቲያንና አዲስ ንዋየ ቅድሳት በቅብዐ ሜሮን ይከብራል ። ታቦትም የሚከብረው በቅብዐ ሜሮን ነው ።

፪/ የሜሮን አቀባብ ሥርዓት

ሀ/ ሜሮን ከጥምቀት አይለይም ተከታትሎ ሁለቱም ምሥጢር ዕለቱን ይፈጸማል ።

ለ/ ሜሮን በጳጳሳት ከተባረከ በኋላ ቄስ በእጁ ይዞ ይጸልይበታል ። መጽሐፈ ክርስትና ያነብባል ።

ሐ/ የተጠማቂውን ሰውነት ክፍል ክፍሉን እየለየ በትእምርተ መስቀል አምሳል 36 ሕዋሳቱን ይቀባል ።

መ/ በሥርዓተ ጥምቀት እንደተገለጠው ካህኑ ሴቱየዋን ንዑሰ ክርስቲያን ከአንገትዋ በላይ ያለውን አካሉዋን ከቀባ በኋላ ከዚያ በታች ያለውን ሰውነቱዋን ዲያቆናዊት ሴት የካህኑን እጅ ይዛ ትቀባታለች ።

ሠ/ ዲያቆን ተጠማቂውን ራሱን ዝቅ አድርጎ /በአትሕቶ ርእስ/ በእግዚአብሔር ፊት እንዲቆም ያዝዛል ።

ረ/ ካህኑ ሜሮኑን ይዞ በተጠማቂው ላይ ይጸልያል ።

ሰ/ ካህኑ ሜሮኑን በመጀመሪያ በትምእርተ መስቀል አምሳል እያመሳቀለ በገጹ /ግንባር/ ግራና ቀኝ ሁለት ላይ ይቀባል ። ግንባሩን ሲቀባ በፊቱ ላይ ዕፍ ይልበታል ።

www.ethiopianorthodox.org

ሸ/ ቀጥሎም "ቅብዐ ቅዱስ እቀብዐከ ለሱታፌ ሕይወት ዘለዓለም" እያለ ሁለቱን የአፍንጫውን በር ሁለት ÷ ሁለቱን ከናፍር ሁለት ፤ የቀኝ ጆሮ አንድ ፤ የግራ ጆሮ አንድ ፤ የቀኝ ዓይን አንድ ፤ የግራ ዓይን አንድ ፤ ደረት አንድ ፤ ልብ አንድ ፤ ከማህል ራስ እስከ ወገብ አንድ ፤ ማህል ጀርባ አንድ ፤ ዕንብርት አንድ ይቀባል ።

ቀ/ ከዚያም "ዕቀብዐከ ለአምላክ መሢሕ በማኅተሙ ዘኢይትፈታሕ" እያለ ቀኝ እጅ አንድ ፤ ግራ እጅ አንድ ፤ የእጆች መገናኛዎችን ሁለት ፤ የቀኝ ትከሻ አንድ ፤ የግራ ትከሻ አንድ ፤ ማጅራት አንድ ፤ አንገት አንድ ፤ የቀኝ ክርን አንድ ፤ የግራ ክርን አንድ ፤ የሁለት እጅ መዳፍ የውጭው ሁለት ፤ የውስጡ ሁለት ይቀባል ።

በ/ እንደዚሁም "እቀብዐከ ቅብዐተ ቅዱስ ጰራቅሊጦስ" እያለ የእግር መገናኛዎችን /ዳሌ÷ ሙላ÷ ታፋ/ የሁለት እግር ጉልበት ሁለት ፤ የሁለት እግር ጣቶች የውጭው ሁለት ፤ የውስጡ ሁለት ይቀባል ።

ተ/ ካህኑ ሜሮን ቀብቶ ከፈጸመ በኋላ በተጠማቂው ላይ እጁን ጭኖ /በአንብሮተ እድ/ "ቡሩክ ኩን በበረከተ መላእክት ሰማያውያን ..." እያለ ይባርከዋል ።

ቸ/ ከዚያ በኋላ ተጠማቂው ነጭ ልብስ ይለብስና በራሱ ላይ አክሊል ይቀዳጃል ።

3/ በሜሮን የሚገኝ ጸጋ

ሜሮን የእግዚአብሔር ጸጋ ለምእመናን የሚሰጥበት÷ መንፈስ ቅዱስ የሚያድርበት ምሥጢር ነው ።

በጥምቀት የሚሰጠውን ሀብተ ጸጋ የሚያረጋግጥ የሚያጸና ማኅተም ሜሮን ነው ። በጠቅላላው መንፈሳዊ ሕይወት በጥምቀት ይጀመራል ማለት ዳግም ልደት ይወለዳል ፤ በሜሮን ይታተማል /የሐ. ሥራ 8፡14-17/ ።

4/ የሥርዓተ ሜሮን ትርጉም

ሀ/ ሜሮን ከብዙ ዓይነት ዕፀዋት ተደባልቆ ተሠርቶ አንድ መሆኑ መንፈስ ቅዱስ አንድ ሲሆን ሀብቱ ብዙ የመሆኑ ምሳሌ ነው /1ቆሮ. 12፡4-31/ ።

ለ/ አክሊል የሚቀዳጀው አይሁድ በዕለተ ዓርብ ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስን ያቀዳጁት አክሊለ ሦክ ምሳሌ ነው/ማቴ 27፡29፤ ዮሐ. 19፡2፤ ማር. 15፡17/ ።

ክፍል 4

መ/ ሥርዓተ ቁርባን

1/ የመሥዋዕትና የቁርባን አመሠራረት

መሥዋዕት መሠዋት÷ ቁርባን ማቅረብ የተጀመረ በአዳም ጊዜ ነው ። ከአዳም እስከ ሙሴ የተነሡ አበው ሁሉ በሕገ ልቡና ለእግዚአብሔር

www.ethiopianorthodox.org

መሥዋዕት ይሠዉ፥ ቁርባን ያቀርቡ ነበር ። መሥዋዕታቸውም ከእንስሳ ሲሆን ቁርባናቸው ከእህልና ከአትክልት ማለት ከስንዴ እህል፥ ከወይን ፍሬ የሚቀርብ ነበር /ኩፋ. 5፡1-5 ፤ ዘፍ. 4፡3-5፣ 8፡20-21፣ 12፡8-9፣ 13፡4-18፣ 14፡18፣ 22፡2-13፣ 26፡25/ ።

2/ መሥዋዕተ ኦሪት

በዘመነ አበው ይደረግ እንደነበረው የመሥዋዕት አቀራረብ በኦሪትም በሁለት ዓይነት ይሠራ ነበር ። ይኸውም ከሥጋ ከደም ወገን የሆነው መሥዋዕት ፤ ከእህል ወገን የሆነው ቁርባን ይባል ነበር /ዘፀ. 29፡39-42 ፤ ዘሌ. 7፡20-30፣ 7 በሙሉ፣ 8 በሙሉ፣ 9 በሙሉ፣ 10፡12-20 ፤ መዝ. 49፡8 ፤ 1ነገ. 18፡32-38/ ።

መሥዋዕቱና ቁርባኑ የሚቀርበው የሠርቀ ወርኅ /መባቻ/ የሰንበትና /ቀዳሚት/ የታላላቅ በዓላት ዕለት ሲሆን የፈቃድ፥ የምስጋና፥ የበዓል፥ የመድኃኒት፥ የንስሐ፥ የብፅዓት፥ የቅንዓት እየተባለ ይጠራ ነበር ።

መሥዋዕት አቅራቢዎችና ቦታው ልዩነት ነበራቸው ። ይኸውም ከመጋረጃ ውጪ ቦታው ቅድስት፥ መሥዋዕት አቅራቢዎች ካህናት፥ ከመጋረጃ ውስጥ ቦታው ቅድስተ ቅዱሳን፥ መሥዋዕት አቅራቢው ሊቀ ካህናት ይባል ነበር ።

ጊዜዉም እንደዚሁ ልዩነት ስለነበረው ካህናት ዘወትር ሲሠው የካህናቱ አለቃ በዓመት አንድ ቀን ይሠዋ ነበር /ዕብ. 9፡6-7/ ።

ካህናቱም ሆኑ ሊቀ ካህናቱ አስቀድሞ ስለነበራቸው በደል መሥዋዕት ከሠዉ በኋላ ነበር ስለሕዝቡ ኃጢአት መሥዋዕት የሚያቀርቡት /ዕብ. 7፡27/ የመሥዋዕተ ኦሪት አቀራረብ እንዲህ ሲሆን መሥዋዕቱ የማንጻት ኃይል አልነበረውም ።

3/ መሥዋዕተ ወንጌል

ወልደ እግዚአብሔር ሰው በሆነ ጊዜ ወዶ በአቀረበልን በሥጋው በደሙ ቅዱስ ቁርባንነት እኛ ሁላችን እንከብር ዘንድ ለሚያምኑ ሁሉ መንጻት፥ ሥርየተ ኃጢአት፥ ክብር፥ ሕይወት፥ የሚገኝበትን አንዲት መሥዋዕት ለዘለዓለም የማትሻር የማትለወጥ አድርጎ ሠራ ይችም መሥዋዕተ ወንጌል ናት /ዕብ. 10-14/ ።

አይሁድ ስለኃላፊው መብል ብቻ አጥብቀው ሲፈልጉት፥ ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ "ለኃላፊው መብል ሳይሆን ዘለዓለም ለሚኖረው ምግብ አስቡ" ቢላቸው "አባቶቻችን ከሰማይ እንጀራ በሉ አንተስ ከዚህ የተሻለ ምን ተአምራት ታደርጋለህ" አሉት ።

ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ ግን "ይህ ሙሴ የሰጣችሁ እንጀራ አይደለም ይህ ከሰማይ የወረደ ኅብስት ከእግዚአብሔር የተገኘ ነው ። እኔም የምሰጣችሁ ኅብስት ሥጋዬ ነው ፤ በእኔ የሚያምን አይራብም ፤ አይጠማም ፤ አባቶቻችሁ በምድረ በዳ እንጀራ በሉና ሞቱ ፤ ከዚህ ኅብስት የሚበላ ግን ለዘለዓለም ይኖራል እንጂ አይሞትም ፤ ከሰማይ የወረደ የሕይወት እንጀራ እኔ ነኝ ፤ ለዘለዓለም ሕይወት የምሰጠው ምግብ ሥጋዬ ነውና በእውነት እነግራችኋለሁ የወልደ ዕጓለ እመሕያውን ሥጋውን

www.ethiopianorthodox.org

ከአልበላችሁ ደሙንም ከአልጠጣችሁ የዘለዓለም ሕይወት የላችሁም" ብሎ አስተምሮዋቸዋል /ዮሐ. 6፡27-58/ ።

መድኃኒታችን ኢየሱስ ክርስቶስ ሐሙስ ማታ አይሁድ በብሉይ ኪዳን ሥርዓት በጉን በመቅደስ አርደው÷ ሲመሽ ወስደው÷ በቤታቸው ከተካፈሉት በኋላ ምሳሌ የነበረው በግዐ ፋሲካ አልፎ "ነዋ በግዑ ለእግዚአብሔር ዘየአትት ኃጢአተ ዓለም" የተባለው አማናዊ መሥዋዕት ተተካ /ዘፀ. 12፡3-15 ፤ ዮሐ. 1፡29/ ።

በብሉይ ኪዳን ስለፋሲካ በዓል አከባበር በሚደረገው ማዕድ ላይ ተቀምጦ ሳለ አምላካችንና ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ ለፋሲካው ራት ከቀረበው ኅብስት አንሥቶ አመስግኖ ባርኮ ቆርሶ "ስለእናንተና ስለብዙዎች ቤዛ የሚፈተትና የሚሰዋ ሥጋዬ ይህ ነው ። እንኩ ብሉ" ብሎ ሰጣቸው ። እንዲሁም ጽዋውን አንሥቶ÷ አመስግኖ አክብሮ "ስለእናንተ ስለዓለም ሕይወት የሚፈሰው አዲስ ሥርዓት ሁኖ የሚሰጠው ደሜ ይህ ነው ። እንኩ ጠጡ" ብሎ ሰጣቸው /ማቴ. 26፡26-28 ፤ ማር. 14፡17-25፤ ሉቃ. 22፡14-38 ፤ ዮሐ. 6፡56-59፤ 1ቆሮ. 11፡23-26/ ።

እነሱም አምነው ተቀብለው ሥጋውን በሉ ደሙን ጠጡ ፈጣሪያችንና መድኃኒታችን ኢየሱስ ክርስቶስ ሥርዓተ ምሥጢርን ሠርቶ አሳይቶ "መታሰቢያዬን እንደዚህ አድርጉ" ብሎ ስለ አዘዛቸው ሐዋርያት ከክርስቶስ የተቀበሉትን ትእዛዝ ለቤተ ክርስቲያን በመስጠታቸው ቤተ ክርስቲያን የክርስቶስን ሕማሙን÷ ሞቱን÷ ትንሣኤውን ዕርገቱን÷ ዳግም

ምጽአቱን በልብ እየአሰበች÷ በአፍዋ እየመሰከረች በሐዲስ ኪዳን ለሐዲስ ሥርዓት የተሰጠውን የዓለሙን ኃጢአት የሚያስተሠርየውን ሥጋ ወልደ እግዚአብሔርን ደመ ወልደ እግዚአብሔርን ስትቀበል ስታቀብል ኖራለች ትኖራለች ።

4. ለቁርባን የሚደረግ ጥንቃቄ

ሀ/ የሚቀድሱና የሚቆርቡ ሰዎች በጋብቻ ሥርዓት የሚኖሩ ከሆኑ ከመቀደሳቸውና ከመቁረባቸው በፊት 3 ቀን÷ ከቁርባን በኋላ ሁለት ቀን ከሩካቤ ሥጋ መከልከል ይገባቸዋል ።

ለ/ ቁርባን መቀበል ንስሐ ገብቶ ከኃጢአት ነጽቶ ነው ። ከክርስቲያን ወገን ማንም ሰው የክርስቶስን ሥጋውን ደሙን ተቀብሎ ትንሣኤ ዘለሕይወትን ሊወርስ ቢወድ ልቡን ከቂም ከበቀል ሰውነቱን ከበደል ንጹሕ አድርጎ መቀበል አለበት ። ይህም ማለት ሰው ስለሚያውቀው ኃጢአት ተናዝዞ ስለማያወቀው ይቅር በለኝ እያለ በንጹሕ ይቁረብ ማለት ነው ። ከኃጢአት ሳይነጻ ቢቀበል ግን የጌታ ሥጋ እንደ ሆነ አላወቀምና እንደ ምድራዊ ምግብም አቃልሎታልና በኃጢአት ሳለ ያለ ኃፍረት በድፍረት ሥጋውን ደሙን በመቀበሉ ሥላሴ ይፈርዱበታል /1ቆሮ. 11፡23-29/ ።

ሐ/ ሥጋ ወደሙ ለመቀበል 18 ሰዓት ከእህል ከውሀ ተከልክሎ መጾም ይገባል /ኢይንግሥ መኑሂ ቁርባነ ዘእንበለ ይጹም በንጹሕ /ፍት. መን. 13 ፤ ረስጠብ 46/ ።

መ/ ሰው ዝንየት /ርስሐት/ ከአገኘው በዚያ ቀን አይቆርብም ።

www.ethiopianorthodox.org

ሠ/ ካህን በሚቀድስበት ቀን ዕንቅፋት ቢያገኘው ማለት ነስር፥ ትውኪያ /አንቃር/ ብስና ማንኛውም የአካል መድማት መቁሰል ወደ አፍ የሚገባ እንደ ትንኝ ዝምብ ይህን የመሰለ ሁሉ ቢያጋጥመው በዚያው ዕለት መቀደስ መቁረብ አይገባውም ።

ይህም ለካህን ብቻ ሳይሆን ምእመናንንም የሚመለከት ነው ። ከቁርባን በኋላ ከአለመጠንቀቅ የተነሣ እንዲህ ያለ ነገር ቢያጋጥመው ንስሐ ሊሰጠው የገባል ። ንስሐውን ሳይፈጽም እንደ ገና መቁረብ አይችልም /ያዕቆብ ዘእልበረዳኢ/ ።

5/ ለመሥዋዕት የሚገባ ስንዴ

ሀ/ መሥዋዕት የሚሆነው በወራቱ የደረሰ፥ ዋግ ያልመታው እንክርዳድ የሌለበት ንጹሕ ስንዴ ነው /ፍት. መን. 13 ረስጠጅ 3/ ።

ለ/ ለመሥዋዕት የሚቀርበው ኅብስት ዕለቱን የተሠራ እንዲሆን ታዝዙዋል ። ከተሠዋም በኋላ ለማግሥቱ አያድርም /ፍት. መን. አን. 13 ረስጠብ 30/ ።

ሐ/ ኅብስቱም ነቅዕ ያለበት አይሆንም ነቅዕ የሌለበት ያላረረ ያልጠቆረ እንዲሆን ታዝዘዋል /ፍት. መን. 13 በስ. 98/ ።

መ/ ኅብስተ አኰቴቱ ሲሠራ አሥራ ሦስት መስቀል በአለው ማኅተም ታትሞ ይሠራል ።

6/ ለመሥዋዕት የሚገባ ወይን

ሀ/ ወፍ ያልመጠጠው፥ አይጥ ያልቆረጠመው መጀመሪያ የደረሰው ወይን ሊሆን ይገባል ።

ለ/ ለመሥዋዕት የሚቀርበው ወይን በእሳት ከሚበስሉ ከጠጅ፥ ከአረቄ ወገን በማንኛውም አይሠራም /ፍት. ነገ. 13 ፤ ረስጣ 3/ ።

ሐ/ ወይኑንም ሲሠሩ ጥሩ መሆኑን ተመልክቶ መሥራት ይገባል ። ንጹሕ ጽሩይ ከአልሆነ ለመሥዋዕት አይገባም ። ከሚስ የበለጠ ውሀም አይጨመርበትም /ፍት. መን. 13 ፤ በስ. 99/ ።

መ/ ዓመት ያለፈውና መዓዛው የለወጠ ወይን ለመሥዋዕት ሊቀርብ አይገባም /ፍት. መን. አን. 13 ፤ በስ. 102/ ።

7/ በጸሎትና በቅዳሴ ጊዜ ካህናትና ምእመናን የሚቆሙበት ቦታ

ካህናትና ምእመናን በጸሎትና በቅዳሴ ጊዜ በየት መቆም እንዳለባቸው በቀኖና ቤተ ክርስቲያን የታዘዘላቸውን፥ በየማዕርጋቸው የሚቆሙበትን ቦታ በክፍል 1 የቤተ ክርስቲያን ሥራ አቅድ /ፕላን/ በሚለው ርእስ ተተንትኖ የተነገረ ስለሆነ እዚህ ላይ በድጋሚ ማንሳት አስፈላጊ አይደለም ።

ካህናትና ምእመናን በተወሰነላቸው ቦታ እንዲቆሙ ዲያቆናት ማስተናበር አለባቸው "ወይኩኑ ዲያቆናት ዘያስተሐምሙ ከመይባዕ ለለ አሐዱ አሐዱ ውስተ መካን ዘሥሩዕ ሉቱ" /ፍት. መን. አን. 12 ፤ ድስቅ. 12 ፤ ኒቅያ 61/ ።

8/ መቀደሻ አልባሳት

ሀ/ የሚቀደስባቸው አልባሳት በቤተ ክርስቲያን ዕቃ ቤት ሊቀመጡና በንጽሕና ሊጠበቁ ይገባል ። ከዚህ ውጪ በሌላ ቦታ እንዲቀመጡ

www.ethiopianorthodox.org

አልተፈቀደም /ሕዝ . 44፡19፤ ፍት. መን. 12 ፤ ዳን. 5፡1-ፍ/ ።

ለ/ ካህናት የሚደርቡት ካባ ላንቃ አምስት መንዲል /ከልጅ/ ያለው እንዲሆን ታዝዙዋል። መንዲል ወይም ከልጅ ማለት ለምድ ነው ።

ሐ/ ካህናት በቀደሱ ጊዜ የሚለብሱት እስከ ተረከዛቸው የሚደርስ መሆን አለበት /ፍት. መን. አን. 12/ ።

መ/ ካህኑ ልብሰ ተክህኖ ከመልበሱ በፊት ልኩ የሚሆነውን መርጦ ይለብሳል ። ልብሰ ተክህኖ ከለበሰ በኋላ ማውለቅ አይገባውም ። ቀሚሱ ከረዘመበት በዝናር ይታጠቀዋል /ፍት. መን. አን. 12/ ።

ሠ/ የሚቀድሱ ካህናት ሲቀድሱ ነጭ ልብስ እንዲለብሱ ታዝዞአል ። የሚቆርቡ ምእመናንም ንጹሕ ነጭ ልብስ ለብሰው መቁረብ ይገባቸዋል ። "ወአልባሰ ቅዳሴሰ እለ ይቄድሱቦቱን ይኩና ፀዐድወ በከመ ይደሉ ለካህናት ወአኮ ኅብራት /ፍት. መን. 12 ፤ በደስ. 37፤ በስ. 96/ ።

ረ/ ካህኑ ልብሰ ተክህኖ ከመልበሱ በፊት ጳጳስ ከአለ ጳጳሱን አስባርኮ ይለብሳል ከሌለ ራሱ ባርኮ ይለብሳል ።

9/ <u>ሥርዓተ ቅዳሴ</u>

ሀ/ ካህኑ ልብሰ ተክህኖ ከመልበሱ በፊት አብሮት የሚቀድስ ዲያቆን መኖሩን ማረጋገጥ አለበት ።

ለ/ ካህን ወደ ቤተ መቅደስ ሲገባ በታቦቱ ፊት ከመጋረጃ ውጪ አንድ ጊዜ በመጋረጃ ውስጥ በመሠዊያው ፊት ሦስት ጊዜ ይሰግዳል /ሕዝ. 46፡3/ ።

ሐ/ ካህን በክብር በፍርሃት ሆኖ "ተንሥኡ ጸልዩ" እያለ ለሕዝቡ የሚሰብክለት ዐዋጅ የሚናገርለት ዲያቆን ሳይዝ እንዳይቀድስ ተከልክሎዋል ። ዲያቆኑም አስምቶ የሚያነብና የሚያዜም ሊሆን ይገባል ።

መ/ ሕዝቡ ሳይሰበሰቡ ቅዳሴ መግባት ክልክል ነው /ፍት. መን. አን. 12 ፤ በስ 97/ ።

ሠ/ ሕዝቡ እንዳይፈዙ÷ እንዳያንቀላፉ ዲያቆኑ ያነቃቃቸዋል /ፍት. መን. አን. 12 ፤ ድስቅ 12/ ።

ረ/ ካህኑ ቅዳሴ ሲገባ ከሁሉ በፊት አንድ ጊዜ በታቦቱ ፊት ሰግዶ አንድ ጊዜ ቀሳውስቱን አንድ ጊዜ ዲያቆናቱን እጅ ይነሣል ።

ሰ/ የሚለብሰውን ልብሰ ተክህኖ ይዞ ፊቱን ወደ ምሥራቅ መልሶ 3 ጊዜ ሰግዶ አቡነ ዘበሰማያትን ይጸልያል ።

ሸ/ ዲያቆን በቤተልሔም ኅብስቱንና ወይኑን ለመሥዋዕት ከሠራና ከአዘጋጀ በኋላ ንፍቁ ዲያቆን ኅብስቱን በመሶበ ወርቅ በራሱ ላይ አድርጎ÷ ወይኑን ሠራዒው ዲያቆን በጽዋዕ ይዞ ቃጭል እያቃጨለ በፊት በፊቱ÷ ንፍቁ ቄስ መስቀልና ማዕጠንት ይዞ እያጠነ በኋላ በኋላው

www.ethiopianorthodox.org

ሆነው ከቤተልሔም ወደ ቤተ መቅደስ ይገባሉ ። /ፍት. መን. 12 ፤ ረስጠብ 92/ ።

ቀ/ በደብረ ታቦር ዕለትና እሑድ እሑድ አራት ኅብስት ይገባል ። ዘወትር ግን ሦስት ሦስት ይገባል ።

በ/ ደሙ በምድር ላይ እንዳይፈስ ጽዋውን ከመጠን በላይ መሙላት አይገባም ። ሲያቀብልም መጠንቀቅ አለበት /ፍት. መን. አን. 13 ፤ ረስጣ 45/ ።

ተ/ ቅዳሴ ሲገቡ ቀዳስያን መንበሩን ከብበው ይቆማሉ ። ሠራዒ ካህን ፊቱን ወደ ምሥራቅ አድርጎ በምዕራብ ይቆማል ። ሠራዒ ዲያቆን ፊቱን ወደ ምዕራብ አድርጎ በምሥራቅ ይቆማል ። ንፍቅ ካህን ፊቱን ወደ ሰሜን አድርጎ በደቡብ ይቆማል ። ንፍቅ ዲያቆን ፊቱን ወደ ደቡብ አድርጎ በሰሜን ይቆማል ። ሦስተኛው ቄስ በስተግራ ቆሞ ለሠራዒው ካህን መብራት ያበራለታል ፤ መጽሐፍ ይገልጥለታል ። ሦስተኛ ሆኖ የሚገባ ቄስ ባይኖር ዲያቆን መብራት ያበራል መጽሐፍ ይገልጣል ። ይህን ሲሠራ ግን ዲያቆን መንበሩን እንዳይጠጋና እንዳይዳስስ መጠንቀቅ ይገባዋል ።

ቸ/ ዲያቆናት በዐውደ መንበሩ ቆመው ተሰጠውን ይቀበላሉ ፤ በተለይ 2 ዲያቆናት ከልዝብ ሐር የተሠራ መነሳንስ ይዘው አንዱ በቀኝ፥ አንዱ በግራ ቆመው ወደ ጽዋው ምንም ምን እንዳይገባ ተሐዋስያንን የከለክላሉ /ፍት. መን. አን. 12 ፤ ረስጣ 52/ ።

ኀ/ የሚቀድሱ ካህናት በቅዳሴ ጊዜ የጌታን ነገረ መስቀል በማሰብ በቅድመ እግዚአብሔር መቆማቸውን ባለመዘንጋት ይቀድሱ እንጂ ዜማውን ከልክ አሳልፈው በማቀማጠል ማዜም አይገባቸውም /ፍት. መን. አን.12 ፤ በስ. 99/።

ነ/ የሚቀድሰው ካህን በሥጋዬ ይቀስፈኛል ፤ በነፍሴ ይፈርድብኛል ብሎ ፈርቶ መቆም ይገባዋል ።

ኘ/ በቤተ ክርስቲያን የተሰበሰቡ ምእመናን ሁሉ የእግዚአብሔርን ነገር /ትምህርቱን ጸሎቱን/ ለመስማት በጸጥታ መቆም አለባቸው ። ተሰጥዎ ከመቀበል በቀር መናገር መሳቅ አይገባቸውም በቅዳሴ ጊዜ ፈጽሞ የሚስቅ አይኑር /ፍት. መን. አን. 12 ፤ ድስቅ 12 ፤ ኒቅያ 61 ፤ በስ 72/ ።

አ/ ካህናት በጸሎተ ቅዳሴ ጊዜ ጥምጥማቸውን ማውለቅ ቀጻላቸውን ማውረድ ወንጌልና ኪዳን ሲነበብ አክሊላቸውን ማውረድ ቢያቅታቸውም ወንጌል ሲነበብ ይህን መፈጸም አለ ። ወንጌል ሲነበብ ማድረግ ባይቻልም በሚሳለሙበት ጊዜ ራስን መግለጥ ግዴታ ነው ።

ከ/ ወንጌል ሲነበብ መቆም ነው እንጂ መቀመጥ ክልክል ነው ።

ሸ/ ወንጌል ሲሳለሙም "ነአምን በቃለ ወንጌል ቅዱስ" እያሉ ነው ።

ወ/ ወንጌል ከተነበበ በኋላ ኤጲስ ቆጶስ ከአለ ወንጌሉን በእጁ ይዞ በክፍሎቹ የተነበበውን ለሕዝቡ ተርጉሞ መንገር ይገባዋል ፤ ኤጲስ ቆጶሱ ከሌለ ትርጓሜውን የሚችል ካህን እንዲያስተምር ታዝዙዋል /ፍት. መን. 12 ፤ በደስ 99/ ።

www.ethiopianorthodox.org

ዐ/ ኤጲስ ቆጶሱ ወይም ቄሱ ወንጌልን ከማንበቡ በፊት ንፍቅ ቄስ "ርትቀ መዓት" የሚለውን ጸሎት ይጸልያል ።

ዘ/ ካህኑ በሥርዓተ ቅዳሴ መጀመሪያና በፍሬ ቅዳሴ መጀመሪያ ሁለት ጊዜ እጁን ይታጠባል ። እንዲሁም ሌሎች ካህናትና ዲያቆናት ከቁርባን አስቀድሞ እጃቸውን ይታጠባሉ ።

ዠ/ በቅዳሴ ጊዜ በ2 ጧፍ እንጂ በአንድ ጧፍ አይቀደስም ።

የ/ ካህኑ በቅዳሴ ጊዜ ሙቀት ሳይለየው ሥጋውን ደሙን ለማቀበል ይችል ዘንድ የነቃ የተጋ መሆን አለበት ።

ደ/ በቅዳሴ ጊዜ ዕርገተ ዕጣን አይቀርም የሚደረገውም ዕርገተ ዕጣን አምስት ጊዜ ነው /አብጥሊስ 3/ ።

ጀ/ ማዕጠንቱን /ጥና/ የሚይዝና የሚያጥን ቄስ ነው እንጂ ዲያቆን በእጁ ይዞ አያጥንም ። ኤጲስ ቆጶስ መሥዋዕቱን ከአጠነ በኋላ ሕዝቡንና ካህናቱን÷ ቤተ ክርስቲያኑን እየዞረ እንዲያጥን ጥናውን ለቄስ ይሰጣል /ድስቅ 12 ፤ 23 ፤ 38/ ።

ገ/ የቅዳሴ ቡራኬያት 42 ናቸው ። እነዚህም 21 የአፍአ 21 የውስጥ ቡራኪያት ናቸው ። የአፍአ ቡራኬ ለካህናትና ለሕዝብ ነው ፤ የውስጥ ቡራኬ ግን በሥጋ ወደሙ ላይ ነው ፤ የአፍአ ቡራኬ በመስቀል ነው ፤ የውስጥ ቡራኬ ግን ካህኑ በእጁ በሥጋውና በደሙ ይባርካል ፤ ንፍቅ ካህን ግን አይባርክም ። ሠራዒው ካህን ሥጋ ወደሙን

በእጁ እንጂ በመስቀል አይባርክም ። ጽዋውንም ሲባርክ የጽዋውን ከንፈር በግራ እጁ መያዝ አይገባውም ። በቀኝ እጁ በትእምርተ መስቀል አምሳል መወዝወዝ አለበት ።

ጠ/ በቅዳሴ ጊዜ የሠራዒው ካህን ዑደት ሰባት ነው ፤ ይኸውም በመጀመሪያው ጸሎተ ዕጣን በመቅደሱ ውስጥ 3÷ በአንቀጸ ምዕራብ "ስብሐት ወክብር ለሥሉስ ቅዱስ ይደሉ" እያለ አጥኖ ከፈጸመ በኋላ "እግዚአብሔር አምላክነ በከመ እንሀልከ ቅድመ ጥቅማ ለኢያሪኮ" እያለ ሲዞር አንድ÷ በ2ኛው ጸሎተ ዕጣን 3÷ በድምሩ 7 ዑደት ይሆናል ።

ጨ/ የንፍቅ ካህን ዑደት ሦስት ነው ። "ግብረ ሐዋርያት" አንብቦ ሲገባ 1÷ "ወንጌል" ተነብቦ ሲገባ 1 ጊዜ÷ "ሠራዊተ መላእክቲሁ" ተብሎ ሲገባ አንድ ጊዜ ይዞራል ። በድምሩ 3 ይሆናል ።

ጸ/ እማሬያት 11 ናቸው ። እነዚህም በጸሎተ ዕንፎራ 2÷ "አዕኩተ" ሲል በሥጋው አንድ በደሙ 1÷ "ይረስዮ" ሲል 2÷ "ሥጋ ቅዱስ" ሲል አንድ÷ "ደም ክቡር" ሲል 1÷ "እስመ ዝንቱ ውእቱ ሥጋሁ ወደሙ" ሲል 1÷ በመጀመሪያው "አአምን" 1÷ በመጨረሻው "አአምን" አንድ ሲደመር 11 ይሆናል ።

ፀ/ ጸሎተ ቅዳሴ ከተጀመረ በኋላ ዲያቆን "ዕትዉ በሰላም" ብሎ ሳያሰናብት በከባድ ችግርና በሕመም ካልሆነ በቀር ከቤተ ክርስቲያን መውጣት ክልክል ነው /ፍት. መን. አን. 12 ፤ በስ 92/ ።

www.ethiopianorthodox.org

ፊ/ ዲያቆን "ጸልዩ በእንተ ሰላም" ብሎ ስለ ሰላም እንዲጸለይ በቅዳሴ ላይ ትእዛዝ ሲሰጥ ወንዶች ወንዶችን÷ ሴቶች ሴቶችን÷ ሁሉም በየጾታቸው እጅ ይነሣሣሉ ፤ ወንዶች ሴቶችን ሴቶች ወንዶችን እጅ አይነሡም /ፍት. መን. 12 ፤ ረስጣ 103፡32፣53/ ።

ፐ/ ካህኑ ኅብስቱን ሲፈትት ከላይ ወደታች÷ ከቀኝ ወደግራ÷ ከግራ ወደቀኝ÷ ከታች ወደላይ በትክክል መስቀሉን ተከትሎ ይፈትተዋል ። ሲፈትትም እንዳይነጥበው መጠንቀቅ አለበት /ፍት. መን. 12 ፤ በስ 99/ ።

10. ለመቁረብ የሚያበቃና የማያበቃ ሁኔታ

ሀ/ ቅዳሴ ሲጀመር ያልነበረ ሰው አይቆርብም ፤ ቅዳሴ ሲጀመር ያልነበረ ካህንም እንደዚሁ ሥጋ ወደሙ ሊቀበል ሊያቀብል አልተፈቀደለትም /ፍት. መን. 12፤ በስ 97/።

ለ/ ከምእመናን በስተቀር ያላመኑ ሰዎች ሥጋ ወደሙ እንዳይቀበሉ መጠበቅና መቆጣጠር ያስፈልጋል /ፍት. መን. 13 ረስጠብ 44/ ።

ሐ/ በንስሐ የተለየ ሰው የንስሐ ጊዜውን ሳይፈጽም ለሞት የሚያበቃ ደዌ ቢታመም ሥጋ ወደሙ ከመቀበል አይከለከልም ። ሥጋውን ደሙን ተቀብሎ ከዳነም ከምእመናን ጋር በጸሎት ይሳተፋል ፤ በቀኖና ወደ ተለዩ ሰዎች አይመለስም /ፍት. መን. 13፤ ዕንቄራ 15/።

መ/ ጋኔን የሚጥለው÷ ሕመም ያለበት ሰውን የማይሰድብ÷ ከጣለው በኋላ አረፋ የማያስደፍቀው ከሆነ ሥጋ ወደሙ ከመቀበል አይከለከልም /ፍት. መን. 13/ ።

11. የቁርባን ሥርዓት

ሀ/ ሥጋውን ቄሱ በእጁ ሲያቀብል ደሙን ንፍቅ ቄስ በዕርፈ መስቀል÷ ለካህናት ዲያቆን ለምእመናን በዕርፈ መስቀል ይሰጣል እንጂ ንፍቅ ቄስና ዲያቆን ሥጋውን ደሙን በእጃቸው አይነኩም ።

ለ/ ያቈራረቡ ተራ ቀጥሎ እንደተዘረዘረው ነው ።

1/ ሊቃነ ጳጳሳት

2/ ጳጳሳትና ኤጲስ ቆጶሳት

3/ ቆሞሳት

4/ ቀሳውስት እነዚህ ሥጋው ከታቦቱ ላይ ሳይነሣ በመንበር ላይ እንዳለ በቅድሚያ በየማዕርጋቸው ይቀበላሉ ።

6/ ዲያቆናት በመቅደስ ይቆርባሉ ።

7/ ከንፍቀ ዲያቆናት ጀምሮ ሁሉም በየማዕርጉ በቅድስት ይቀበላሉ ።

8/ ከዐጸውተ ኆዋኅውና ከዲያቆናውያት በኋላ በዕለቱ ክርስትና የተነሡ ይቀበላሉ ። ከእነሱም ለ40ና ለ80 ቀን ሕፃናት ቅድሚያ ይሰጣል ።

9/ ከሕፃናት ቀጥሎ ደናግል

10/ የቀሳውስት ሚስቶች

11/ የዲያቆናት ሚስቶች

www.ethiopianorthodox.org

12/ መነኮሳት ምእመናን

13/ መነኮሳይያት

14/ ምእመናን ወንዶችና ሴቶች ተራቸውን ጠብቀው በየማዕርጋቸው ይቆርባሉ ።

ሐ/ ቁርባን ለተቀበሉ ከሐዳፌ ነፍስ በኋላ ማየ መቁረር /የቅዳሴ ጠበል/ ይሰጣል /ፍት. መን. 13 ፤ ክርስጣ 65/ ።

12/ ከቁርባን በኋላ የሚደረግ ጥንቃቄ

ሀ/ ከቆረቡ በኋላ በዚያው ዕለት ወደ ፍርድ ቤት መሔድና መሟገት ክልክል ነው /ጉባኤ ኒቅያ/ ።

ለ/ በቆረቡበት ቀን ከሚስት መገናኘት፥ አብዝቶ መብላት መጠጣት፥ ጥፍር መቁረጥና ጠጉር መላጨት ፥ በውሀ መታጠብ፥ ከልብስ መራቆት ክልክል ነው /ሥርዓተ ቅዳሴ ቁ. 166/ ።

13/ የሥርዓተ ቅዳሴ አፈጻጸም

የሥርዓተ ቅዳሴው አፈጻጸም በመጽሐፈ ቅዳሴ እንደተጻፈው ነው ። ከመጽሐፈ ቅዳሴው አንብቦ በመረዳትና በመገንዘብ ሥርዓቱን ጠብቆ መጸለይ፥ መባረክና እጣሬ ማድረግ፥ ወደ ምሥራቅና ወደ ምዕራብ ፊትን መልሶ የሚባለውን ቀለም ለይቶ ማወቅና መፈጸም፥ በዑደት ጊዜ የሚደረገውን ሂደት ቅደም ተከተል ጠብቆ መዞር ነው ።

14/ የሥርዓተ ቁርባን ትርጉም

ሀ/ ወይን ለመሥዋዕት ሲቀርብና ሲታሽ ከወይኑ ውሀ መጨመሩ ክርስቶስ በተሰቀለ ጊዜ ደም ብቻ ከጎኑ አልፈሰሰም ፤ ውሀም ስለፈሰሰ የዚያ ምሳሌ ነው /ዮሐ. 19፡34/ ።

ለ/ ወይኑን ሲላክ ሁለት እጅ ወይን፥ ሲሦ ውሀ የሚደረግበት ምክንያት በዕለተ ዐርብ ለንጊኖስ ቀኝ ጎኑን በጦር በወጋው ጊዜ ደሙ ግራና ቀኝ ውሀው በመካከል ስለወረደ የዚያ ምሳሌ ነው ።

ሐ/ ብዙ ወይን ሲገኝ ዘጠኝ እጅ፥ አሥረኛ ውሀ ተደርጎ የሚታሽበት ምክንያት ጌታ አሥራ ሦስቱን ሕማማተ መስቀል ሲቀበል በዘጠኝ ቦታ ደሙ ስለፈሰሰ ነው ። ይኸውም ከራሱ ከአፍንጫው ከግርፋቱ ከጎድኑ አምስት ቅንዋት ነው ። በዚህ እንደ አዳነን ለማጠየቅ ነው ።

መ/ ቀዳሾችና ቆራቢዎች ከመቀደሳቸውና ሥጋ ወደሙ ከመቀበላቸው በፊት 3 ቀን ከሴት ተከልክለውና ተጠብቀው እንዲቆዩ የተደረገበት ምክንያት በአራቱ ዳዊትና ከርሱ ጋር የነበሩት ወደ ካህኑ ወደ አብያታር /አቤሜሌክ/ በመጡና የሚበሉት የቁርባን ኅብስት እንዲሰጣቸው ካህኑን በጠየቁት ጊዜ ከሴት ከራቃችሁ ሦስት ቀን ሞልቷችኋል ወይ ብሎ መልስ ጠይቋቸው ነበረ ። እነሱም ከቤታችን ከወጣንና መንገድ ከጀመርን ሦስት ቀን ሆኖናል ብለው ሲመልሱለት ኅብስተ ቁርባኑን ሰጥቶዋቸው ዳዊትና ሠራዊቱ ስለበሉ የዚያ ምሳሌ ነው ። ከዚያም ቀደም ብሎ እሥራኤል ወደ እግዚአብሔር ለመቅረብ በተጠሩ ጊዜ ሦስት ቀን ከሴት እንዳይገናኙ ሙሴ ያዘዘ

www.ethiopianorthodox.org

ስለሆነ የዚያ ምሳሌ ነው ፡/ዘፀ. 19፡15 ፤ 1ሳሙ 21፡1-6/ ። ከቈረቡ በኋላ ሁለት ቀን ከሴት የሚጠበቁት ዘካርያስ ሊቀ ካህናት ከዕጣን አገልግሎት ከወጣ ከሁለት ቀን በኋላ ከሚስቱ ስለተገናኘ ነው ፡/ሉቃ. 1፡22-23/ ።

ሠ/ ካህናት ወንጌል ሲነበብ አክሊላቸውን የሚያወርዱት ጌታ ከተጠመቀ በኋላ በፍልስጥኤምና በምድረ ይሁዳ በግልጽ የማስተማሩና የመታየቱ ምሳሌ ነው ።

ረ/ ታቦት የእመቤታችን÷ ጽላት ከእመቤታችን የነሣው ሥጋና ነፍስ÷ በጽላት ላይ ያለ ቃል የተዋሐደው አካላዊ ቃል ምሳሌ ነው ።

ሰ/ ምሥዋዑ /መሠዊያው/ ጻሕሉ÷ ጽዋው÷ የመንበረ ጸባዖት÷ የጎል÷ የመቃብር ምሳሌ ነው ።

ሸ/ መሶበ ወርቅ÷ ማዕጠንተ እሳት÷ የእመቤታችን ምሳሌ ነው ፍሕም የመለኮት÷ ዕጣን የትስብእት÷ መዓዛው የመዓዛ መሥዋዕት ምሳሌ ነው ።

ቀ/ ኅብስተ ቁርባኑ ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ ነው ። ጻሕል የሚለብሰው ማኅፈድ ጌታ ሲወለድ የተጠቀለለበት ጨርቅ÷ ሲሞት የተገነዘበት መግነዝ ምሳሌ ነው ። ይኸውም ኅብስቱ የሚጠቀለልበት ማኅፈድ ነው ።

በ/ ከላይ የሚለብሰው ማኅፈድ ጌታ ሲወለድ እናቱ ያለበሰችው ቈ ጽለ በለሶን ምሳሌ ነው ፡/የልደት ድጓ/ ።

ተ/ ጻሕሉ ከላይ የለበሰው ሁለተኛው ማኅፈድ በበረት ሲወለድ የተነጠፈለት መንጸፈ እሳት ምሳሌ ነው ።

ቸ/ በታቦት ላይ የሚነጠፈው ማኅፈድ የመንጦላዕተ እሳት ምሳሌ ነው ፡/የቅዳሴ ያዕቆብ ዘሥሩግ ሠራዊት/ ።

ጻሕሉ ከላይ የለበሰው 3ኛው ማኅፈድ የጌታ መቃብር ድንጋይ ምሳሌ ነው ፤ ኅብስተ ምሥዋዑ የሚለብሰው የሚከደንበት ልብስ ጌታ የተገነዘበት በፍታ ምሳሌ ነው ።

ኀ/ ዕርፈ መስቀል /መንኪ/ የሱራፌ ጉጠት ምሳሌ ነው ፡/ኢሳ. 6፡5-7/ ዲያቆን ደም ይስጥበታል ሱራፌ ለነቢዩ ኢሳይያስ ፍሕመ እሳት በጉጠት ሰጥቶት ኢሳይያስ ከለምፀ የመንጻቱ ምሳሌ ነው ። ፍሙ የሥጋው የደሙ ምሳሌ ነው ። ለምፁ የኃጢአት ምሳሌ ነው ። ሱራፌ የዲያቆኑ ምሳሌ ነው ። ፍሕሙን ሱራፌ በእጁ አለመያዙ÷ በጉጠት መያዙ ሥጋውን ደሙን በእጅ ለመንካት ያልበቃ÷ በዕርፈ መስቀል መስጠት ያለበት መሆኑን ያመለክታል ። ኢሳይያስ የምእመናን ምሳሌ ነው ። ኢሳይያስ በሱራፌ ጉጠት ፍሕም ከለምፁ መዳኑ ምእመናን ሥጋውን ደሙን ሲቀበሉ ከኃጢአት የመዳናቸው ምሳሌ ነው ።

ነ/ በእሑድ በደብረ ታቦር 4 ኅብስት የሚገባው ጌታ እሑድ በደብረ ታቦር 3 ሐዋርያትን ይዞ የመውጣቱ ምሳሌ ነው ። በዘወትር 3 ኅብስት የሚገባው የፈያታይ ዘየማንና የፈያታይ ዘፀጋም ምሳሌ ነው ።

www.ethiopianorthodox.org

ኘ/ ቁርባን በአንድ ኅብስት የሚቀርብበት ምክንያት መሥዋዕት ሆኖ የቀረበውና የተሠዋው አንድ አካል ኢየሱስ ክርስቶስ ስለሆነ ነው ።

አ/ ካህኑ እጁን ታጥቦ በርጥብ እጁ ኅብስቱን የሚመዘምዝበት የጥምቀቱ ምሳሌ ነው ።

ከ/ ዲያቆን "እግዚአብሔር ይሬእየኒን" እያነበበ ጽዋውን ይዞ 3 ጊዜ የሚዞርበት ምክንያት ጌታ በምድረ ፍልስጥኤም እየተመላለሰ 3 ዓመት ከ3 ወር ወንጌል የማስተማሩ ምሳሌ ነው ።

ኸ/ ቁርባኑ በጻሕሉ ላይ መቀመጡ ጌታ በመቃብር የመቀበሩ ምሳሌ ነው ።

ወ/ ዕርገተ ዕጣን የደመ ዐቢል÷ የቁርባነ ኖኅ÷ የኂሩተ አብርሃም÷ የመባዐ ይስሐቅ÷ የመልእክተ ሙሴ ምሳሌ ነው /ዘፍ. 4፡9-12፤ 8፡20፤ 12፡1-3፤ 29፡2-18 ፤ ዘፀ. 3፡10-22፤ 4፡1-3/ ።

ዐ/ ቡራኬ 42 መሆኑ ይኸውም የሕዝቡ 21÷ የሥጋ ወደሙ 21 መሆኑ ጌታችን በዕለተ ዐርብ ከሌሊቱ በ3 ሰዓት ከመዓልቱ እስከ ዘጠኝ ሰዓት ድረስ 18 ሰዓት ልዩ ልዩ ጸዋትወ መከራ ለመቀበሉ÷ ሦስት መዓልት÷ ሦስት ሌሊት በከርሠ መቃብር ለማደሩ ምሳሌ ነው ። መዓልትና ሌሊት ሳይቆጠርም በመስቀል ላይ ከሞተ በኋላ 2 ሰዓት መቆየቱንና የወረደበትን 1 ሰዓት በመቁጠር 21 ሰዓት ስለሚሆን ምሳሌው በዚህም ይሆናል ።

ዘ/ እማሬ 11 መሆኑ አሥሩ የአሥሩ ሕዋሳት÷ አንዱ የግዕዝ ርትዕት ምሳሌ ነው ።

ዠ/ የሠራዒ ካህን ዑደት ሰባት መሆኑ ኢያሱ ወልደ ነዌ የኢያሪኮን ግንብ ሰባት ጊዜ ዞሮ እንዳፈረሰ ቄሱም 7ጊዜ እየዞረ በሚጸልየው ጸሎት በሚያጥነው ማዕጠንት የምእመናንን የኃጢአት ግንብ ስለሚያፈርስ የዚያ ምሳሌ ነው ። /ዕብ. 11፡30/ ።

የ/ ካህኑ ዑደት በሚያደርግበት ጊዜ መብራት የያዘው ንፍቅ ዲያቆን ከካህኑ ፊት ቀድሞ የሚሄደው የመጥምቁ ዮሐንስ ምሳሌ ነው ። ካህኑ ከንፍቅ ዲያቆን ቀጥሎ ተከትሎ የሚዞረው የጌታ ምሳሌ ስለሆነ ነው ። ምክንያቱም መጥምቁ ዮሐንስ ከጌታ መንፈቅ ቀድሞ ወንጌል አስተምሮዋልና ። ከካህኑ ቀጥሎ በኋላው ሆኖ ሠራኢው ዲያቆን መስቀል ይዞ የሚዞረው የቅዱስ እስጢፋኖስ ምሳሌ ነው ። ከጌታ ቀጥሎ መከራ የተቀበለ ቅዱስ እስጢፋኖስ ነውና /የሐ. ሥ. 7፡58/ ።

ደ/ በወንጌል ዑደት ጊዜ መብራት የያዘው ንፍቁ ዲያቆን መቅደሙ የነቢያት÷ ንፍቅ ካህን ወንጌል ተሸክሞ መከተሉ የመጥምቁ ዮሐንስ÷ ሠራኢ ካህን እያጠነ ንፍቁን ቄስ ተከትሎ መዞሩ የጌታ÷ ሠራኢ ዲያቆን በኋላ ሆኖ መዞሩ የእስጢፋኖስ÷ ምሳሌዎች ስለሆኑ ነው ።

ንፍቅ ቄስ ወንጌሉን ተሸክሞ ከካህኑ ፊት ከዞረ በኋላ ለካህኑ የሚሰጠው መጥምቁ ዮሐንስ መንፈቅ ከጌታ ቀድሞ ከአስተማረ በኋላ ጌታ ወንጌልን የማስተማሩ ምሳሌ ነው/ማቴ. 4፡12-18/ ።

www.ethiopianorthodox.org

ጀ/ የንፍቅ ካህን ዑደት 3 ጊዜ መሆኑ የ3ቱ ሥላሴ አምሳል ነው /ማቴ. 28፡19/ ።

ገ/ የጳውሎስ መልእክት ወደ ምዕራብ የሚነበበው የጳውሎስ መልእክትና ትምህርት የተሰጠው ማለት ጳውሎስ ያስተማረው በምዕራብ ሀገሮች ነው ።

ጠ/ የሐዋርያት ሥራና የሐዋርያት መልእክታት በሰሜንና በደቡብ የሚነበቡት ሐዋርያት በሰሜኑም በደቡብም ክፍለ ዓለማት እየተዘዋወሩ ወንጌልን ስለ ሰበኩ ነው /ማቴ. 28፡19 ፤ የሐ. ሥ. 1፡8/ ።

ጨ/ ወንጌል ወደ ምሥራቅ የሚነበበው "ውእተ አሚረ ይሠርቅ ለክሙ ፀሐየ ጽድቅ ወሕይወት ታሕተ ክነፊሁ" የተባለ ጌታ ኢየሱስ ክርስቶስን የምትሰብክ ስለሆነ ነው /ሚልክያስ 4፡2/ ያረገውም ወደ ምሥራቅ ነው ። የሚመጣውም በምሥራቅ ስለሆነ ነው /መዝ. 67፡33 ፤ ማቴ. 24፡27/ ።

ጸ/ ወንጌል ከተነበበ በኋላ "ዲያቆኑ" ንዑስ ክርስቲያኖች ውጡ ብሎ የሚያውጅበት ምክንያት ንዑስ ክርስቲያን የሚባሉት የክርስትናን ትምህርት ገና በመማር ያሉትና ያልተጠመቁት ስለሆኑ ለመቁረብ የማይችሉ በመሆናቸው ነው ።

ፀ/ ካህኑ "በከመ አንጻሕኩ" ብሎ እጁን ታጥቦ ሲመለስ ንፍቅ ካህን ማኅፈዱን የሚገልጽበት ምክንያት ጌታ በተነሣ ጊዜ መግነዝ ለብቻው ሰበኑ ለብቻው ተጠቅልሎ በመቃብሩ መገኘቱን ለማስታወስ ነው /ዮሐ. 20፡7/።

ፈ/ ዲያቆን "አንሥኡ እደዊክሙ ቀሳውስት" ሲል ሠራኢው ካህን ኅብስቱን ማንሣቱ ትንሣኤውን÷ ንፍቅ ካህን ማኅፈዱን ማንሣቱ÷ በትንሣኤ መልአኩ "ወአንኮርኮረ ለዕብነ እብን" ያለውን ማስታወስ ነው /ማቴ. 28፡2/ ።

ፐ/ ካህኑ ኅብስቱን ከባረከ በኋላ ከ5 ቦታ የሚያነቃው /የሚወጋው/ በአምስት ቀኖት /ምስማር/ መቸንከሩን ለማስታወስ ነው /ዮሐ. 19፡34/

ቄ/ ደሙን በጣቱ አጥቅሶ ሥጋውን መቀባቱ መላእክት ደሙን ተቀብለው በዓለሙ የመርጨታቸው ምሳሌ ነው ።

ኖ/ ኅብስተ ቁርባን ከ13 ቦታ መፈተቱ ጌታ በተሰቀለበት ዐርብ ዕለት 13ቱን ሕማማተ መስቀል መቀበሉን ለማሰብ ነው ።

ኮ/ ጽዋዉን ከባረከ በኋላ የሚወዘዉዘው ጌታ በጦር በተወጋ ጊዜ በመስቀሉ ላይ አካሉ መናወጡን ለማስታወስ ነው /ዮሐ. 19፡34/

ጐ/ ካህኑ ሥጋውን ከፈተተ በኋላ የቁርባኑን መስቀል በ8ቱ ማዕዘን የሚያዘዋውረውና ኋላ በየቦታው የሚመልሰው ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ በመስቀል ተሰቅሎ ወደ ግራ ሄደን የነበርን እኛን ከግራ ወደ ቀኝ የመመለሱ ምሳሌ ነው /ማቴ. 25፡33/ ።

ይህም ማለት የላዩን ከታች ማድረጉ አምላክ ሰው መሆኑ÷ የታቹን ከላይ ማድረጉ ሰው አምላክ መሆኑ÷ የቀኙን ከግራ ማድረጉ ኃያል መለኮት ደካማ ሥጋን መዋሐዱ÷ የግራውን

www.ethiopianorthodox.org

ከቀኝ ማድረጉ ደካማ ሥጋ ኃያል መለኮትን መዋሐዱ÷ በየቦታው መመለሱ ከዕርገት በኋላ አንድ ወገን ሆኖ በአምላክነት ግብር ጸንቶ ይኖራልና የዚያ ምሳሌ ነው ። "ወነ ደገ ንዴተ ሀላዌ ዘትካት ተመይጠ ወገብአ ኀበ ስብሐቲሁ ወክብሩ" እንዲል ።

ኗ/ ሠራዊት ሦስት ጊዜ መባሉ የሦስትነት÷ ቃሉ አለመለወጡ የአንድነት ምሳሌ ነው ።

ሟ/ ከመጋረጃ በአፍአ ሠራዊት የሚሉት ንፍቅ ቄስና ንፍቅ ዲያቆን ሕዝቡ የነቢያት÷ ከመጋረጃ ውስጥ ሠራዊት የሚሉት ሠራዒ ካህን÷ ዲያቆን አብሪ ካህን የሐዋርያት ምሳሌዎች ናቸው ።

ሯ/ "አርኅዉ" ሲል በር ወይም መጋረጃ መከፈቱ ጌታ በገበያ ቀን በዐደባባይ የመሰቀሉ ምሳሌ ነው።

ሷ/ ካህኑና ሕዝቡ እየተቀባበሉ 40 እግዚኦታ ማድረሳቸው የጌታ የግርፋቱ÷ ካህኑ 41ኛውን ብቻውን የሚለው የአዳም ቀኖና ምሳሌ ነው ።

ሿ/ ደሙን ሲቀበል ሁለት ጊዜ አሜን ወአሜን መባሉ ደሙ ሁለት ጊዜ ከሞቱ በፊትና ከሞት በኋላ የመፍሰሱ ምሳሌ÷ ከሥጋው ጋር 3 ጊዜ መባሉ ለቀድሶ ሥጋ ወነፍስ ወመንፈስ ሥጋውን መቁረሱን ይተረጉማል ።

ቧ/ ዐስበ ዲያቆን የእስጢፋኖስ መከራ ምሳሌ ነው ። ዲያቆን የሚወስደው የእስጢፋኖስ ምሳሌ ስለሆነ ነው ።

ቷ/ ድርገት ሲወረድ ከመሬት የሚወደቀው ጌታ ከሙታን ከተነሣ በኋላ በመንገድ ቅዱሳት አንስትን አግኝቷቸው "በሀክን" ሲላቸው ድምፁን ሰምተው ከመሬት የመውደቃቸውና የመስገዳቸው ምሳሌ ነው ።

ቿ/ ድርገት ወደ ምዕራብ መወረዱ ጌታ ፊቱን ወደ ምዕራብ መልሶ ለመሰቀሉ ምሳሌ ነው "እስመ ገጹ ለእግዚአብሔር መንገለ ምዕራብ ከመይነጽር ኲሎ ሕዝበ መንገለ ብርሃኑ ዘይሠርቅ" እንዲል ወደ ምሥራቅ መመለሱ የዕርገት ምሳሌ ነው ፤ ያረገው ወደ ምሥራቅ ነውና ።

ኗ/ ዲያቆን ከድርገት በኋላ "ነአኩቶ" እያለ በቅድስት መዞሩ ከጌታ ዕርገት በኋላ እስጢፋኖስ በቅድሚያ አስተምሮ ሰማዕትነት የመቀበሉ ምሳሌ ነው ።

ኟ/ አንብሮእድ እንዲሁም የካህኑ ሕዝቡን በእጁ መባረክ በዐረገ ጊዜ ጌታ ሐዋርያትን በአንብሮተ እድ ባርኮ የማረጉ ምሳሌ ነው ።

ኳ/ ከካህናት ቀጥሎ አዲስ የተጠመቁ ሕጻናት እንዲቆርቡ የተደረገበት ምክንያት ጌታ የተወለደ ዕለት በመጀመሪያ ያመሰገኑ መላእክት ናቸው ከዚያ በኋላ የእነሱን ዜና ሰምተው ኖሎት /እረኞች/ ያመሰገኑ ስለሆነ ነው /ሉቃ. 2፡13-20/ "ጸልዩ" ያለበት የሐዳፌ ነፍስ ጸሎት "ጸልዩ" እስከሚለው ያለው ወደ ምዕራብ÷ ጸልዩ ከአለ በኋላ ወደ ምሥራቅ የሚጸለየው አዳምና ልጆቹ አምስት ሺህ አምስት መቶ ዘመን በሲኦል ከኖሩ በኋላ በክርስቶስ ሞትና ትንሣኤ ከሲኦል ወደ ገነት መመለሳቸውን ለማዘከር ነው/1ጴጥ. 3፡18-22/ ።

www.ethiopianorthodox.org

ሟ/ ሥጋ ወደሙ ከተቀበሉ በኋላ መስገድ የተከለከለበት ምክንያት፡-

1ኛ/ ወዙ እንዳይንጠፈጠፍ ነው ።
2ኛ/ ድኅነት በሥጋው በደሙ ሳይሆን በትሩፋት ዳንን እንዳያሰኝ ነው ።

ክፍል 5

ሠ/ ሥርዓተ ንስሐ

1/ የንስሐ አመሠራረት

ንስሐ የግዕዝ ቃል ነው ፤ ትርጉሙ በሠሩት ኃጢአት የመጸጸት ወደ ገቢረ ኃጢአት አለመመለስ ነው ። ስለዚህ ከልብ መመለስ በኃጢአት መጸጸትና ከኃጢአት ለመጠበቅ ቁርጥ አሳብ ማድረግ ንስሐ ይባላል ።

ንስሐ ከጥንት የመጣ ምሥጢርና ሥርዓት ነው ። አዳም በድሎ ንስሐ ቢገባ ተስፋው ድኅነትን አግኝቷዋል ። የነነዌ ሰዎች በዮናስ ስብከት ንስሐ ገብተው ድነዋል /ትንቢተ ዮናስን በሙሉ አንብብ/ ።

ከሐዋርያት ቅዱስ ጴጥሮስ ምሳሌ ይሆናል ። ሐዋርያው ቅዱስ ጴጥሮስ ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ በተያዘበት ሌሊት ጌታውን አላውቅም ብሎ 3ጊዜ ከካደ በኋላ "ዶሮ ሳይጮህ ሦስት ጊዜ ትክደኛለህ" ያለውን የአምላኩን ቃል አስቦ በኀሊናው ተወቅሶ መራራ ለቅሶ አለቀሰ ። እግዚአብሔር ኢየሱስ ክርስቶስም ንስሐውን አይቶ ኃጢአቱን ይቅር ብሎ "በጎቼን ጠብቅ" ሲል የሐዋርያነትን ሹመት ሰጠው ፤ የመንግሥተ ሰማያትን

መክፈቻ እሰጥሃለሁ ሲል በቂሣርያ የሰጠውን ተስፋም ፈጸመለት /ማቴ. 26፥69-75 ፤ ማቴ. 16፥19 ፤ ዮሐ. 21፥15-17/ ።

ስለ ንስሐ ጌታ የሰጠን የይቅርታ ቃል፡-

1ኛ/ "እመኒ ሰብእ ለለዕለቱ አበሰ ወሰብእ ለለዕለቱ ተጋነየ ኅድግ ሎቱ"

2ኛ/ "ለእለ ኀደግሙ ኃጢአት ይትኀደግ ሎሙ ወለእለ ኢኀደግሙ ኢይትሐደግ ሎሙ" የሚለው ነው /ሉቃ. 19፥3-4 ፤ ዮሐ. 20፥22-23/ ።

ስለዚህ ንስሐ ከእግዚአብሔር የታዘዘ ነው ። እግዚአብሔር ሰውን ከመውደዱ የተነሣ አንዱ እንኳ እንዳይጠፋ የበደለውን ሁሉ ይቅር በማለት ታላቁን የምሕረት በር ንስሐን ከፈተ ይህም ምሥጢር ያለማቋረጥ እንዲሠራ ሥልጣኑን ለሐዋርያት ሰጠ ።

"የመንግሥተ ሰማያትን መክፈቻ እሰጥሃለሁ በምድር ያሠርከው በሰማይ የታሠረ ይሆናል ፤ በምድርም የፈታኸው በሰማይ የተፈታ ይሆናል" /ማቴ. 16፥19 ፤ 18፥18/ ።

ካህናት የሕይወት መሰላል ወይም ድልድይ ሆነው የሕዝቡን ንስሐና ልመና ወደ እግዚአብሔር÷ የእግዚአብሔርን ምሕረት ወደ ሕዝቡ የሚያደርሱ ናቸው ፤ በኃጢአት የሚሰናከል ሁሉ ንስሐ ያስፈልገዋል ።

www.ethiopianorthodox.org

2/ የንስሐና የኑዛዜ ሥርዓት

ሰው በሠራው ኃጢአት ተጸጽቶ ኃጢአቱ ይሠረይለት ዘንድ እግዚአብሔርን በኀዘን በልቅሶ ይቅር በለኝ ማለት ከንስሐው በኋላ ኃጢአት እንደማያደርግ አሳቡን ቆርጦ በመጣል ምሕረትን መለመን ይገባል /1መቃ. 26፡5/ ሲናገርም ሲሠራ ያላፈረበትን ኃጢአት ሳይከፍል ሳይሰውር እያዘነ እየተጸጸተ ለካህን መናገር ልቡናውን ታዛቢ ምስክር አንደበቱን ከሳሽ እግዚአብሔርን ዳኛ አድርጎ ራሱን መክሰስ ነው "ኃጢአትየ ነገርኩ ወአበሳየ ኢኀባዕኩ" /መዝ. 31፡4/ ።

በንስሐ እግዚአብሔርን መፍራትና ለቃሉ መታዘዝ ያስፈልጋል ። ስለዚህ ሰው እግዚአብሔርን መፍራትና ለካህን ኃጢአቱን ነግሮ ሥርየት መቀበል ይገባዋል ።

የበደለ ሁሉ በቃለ ካህን የኃጢአቱን ሥርየት ያገኛል ፤ ምክንያቱም እግዚአብሔር "ማንኛዪቱም ወገን ብትበድል ካህን ኃጢአቱዋን ያስተሥርይላት፤ ኃጢአቱን የተዋችሁለት ይሠረይለታል ኃጢአቱን ባትተዉለት ግን አይሠረይለትም" ሲል በብሉይ ኪዳንም ሆነ በሐዲስ ኪዳን ለካህናት የሰጠው ሥርዓት ስለአለ ነው /ዘሌ. 4፡20 ፤ ዮሐ. 20፡22-23/ ።

የታመመ ሰው ወደ ሐኪም ሔዶ በሽታውን ሲነግረው ሐኪሙ በሽተኛው የነገረውን ሰምቶና መርምሮ ለበሽታው ተቃዋሚ፥ ለጤናው ተስማሚ የሚሆን መድኃኒት እንዲሰጠው ሁሉ ወደ ካህን የሔደ ተነሣሒ ሲታወቀው በድፍረት፥ ሳይታወቀው በስሕተት የሠራውን ገልጦ ሲናገር ካህኑ ቀኖና ይሰጠዋል ። የሠራውን ኃጢአት የፈጸመውን በደል

ገልጦ ከአልተናገረና ከአልተጸጸተ በሽታውን የደበቀ መድኃኒት አይገኝለትም እንደተባለው ፍጹም ድኅነትን ሊያገኝ አይችልም ።

ካህኑ ንስሐውን ተመልክቶ በሰፊሐ እድ በሰቂለ አዕይንት፥ በአንቃዕድዎ ኀሊና የንስሐ ጸሎትና ኑዛዜ ከአደረገለት በኋላ ተነሣሒውን ፍትሐት ሰጥቶ /እግዚአብሔር ይፍታሕ ብሎ/ ያሰናብተዋል ። በዚህ ጊዜ ተነሣሒው ሥርየተ ኃጢአት ያገኛል ።

3/ በንስሐና ኑዛዜ የሚገኝ ጸጋ

ንስሐ ዘማዊውን እንደ ድንግል ኃጢአተኛውን እንደ ጻድቅ በአጠቃላይ የበደለውን እንደ አልበደለ ያደርገዋል ።

በአንብዐ ንስሐ መታጠብ ፍጹም ንጹሕ ያደርጋል ። የንስሐ ጥምቀት በዕንባ መታጠብ ነውና ። ይህም ነቢዩ ዳዊት "ሌሊቱን ሁሉ አልጋዬን በዕንባዬ አጥባለሁ ፤ ምንጣፌንም በዕንባዬ አርሳለሁ" እንደአለው ነው /መዝ. 6፡6/።

4/ የንስሐ ኑዛዜ አፈጻጸም

በንስሐ የሚሰጠው ቀኖና በሥርዓተ ቤተ ክርስቲያን መሠረት ይፈጸማል ተነሣሒው ኃጢአቱን ለመምህረ ንስሐው ይነግረዋል ፤ መምህረ ንስሐው የተነሣሒውን ዐቅም መዝኖ የጾም፥ የጸሎት፥ የስግደት፥ የምጽዋት ቅጣት ይሰጠዋል ። ለዚህም ጊዜ ይወስንለታል ። የቀኖናውን ጊዜ ከጨረሰ በኋላ

www.ethiopianorthodox.org

ተነሳሒው ወደ መምህረ ንስሐው ተመልሶ እንደ ትእዛዙ መፈጸሙን ይነግረዋል ። ቄሱም ፍትሐት ሰጥቶ /ናዝዞ/ ሥጋውን ደሙን አቀብሎ ከምእመናን ጋር እንዲቀላቀል ይፈቅድለታል ።

ክፍል 6

ረ/ ሥርዓተ ክህነት

1/ የክህነት አመሠራረት

ክህነት የተጀመረው በመጀመሪያው ሰው በአዳም ነው ። እግዚአብሔር አምላክ አዳምን ፈጥሮ በልጅነት አክብሮ ነቢይ ካህን አድርጎ ስለሾመው በኦሪት በወንጌል ሥርዓት እስኪወሰን ድረስ ከአዳም ጀምሮ እስከ ሙሴ የነበሩ አበው በበረከተ አበው ከእግዚአብሔር እየተሾሙ ትንቢትን ክህነትን ከቅዱስ መንፈስ እየተቀበሉ /እየተሾሙ/ በነቢይነታቸው ያለፈውን የሚመጣውን ሲገልጡ ሲያስተምሩ በክህነታቸው መሥዋዕት ሲያቀርቡ በጸሎታቸው አምላካቸውን ሲጠሩና ቃል በቃል ሲነጋገሩ ኖረዋል ።

አዳም ከገነት በወጣ በማግሥቱ በሠራው ኃጢአት ተጸጽቶ እያዘነና እያለቀሰ ቸርነት ምሕረት የባሕርዩ ከሆነው አምላክ ምሕረት ለመጠየቅ የመዓዛ መሥዋዕት አቀረበ ።

"ወዐጠነ አዳም ምስለ ትንሣኤ ፀሐይ በከርቤ ወሚዓ ወሰሊክ" /ኩፋሌ 5፥1-5/ ካህን መባል በኦሪት ከመገለጹ በፊት የወልደ እግዚአብሔር ምሳሌ÷

የወንጌል ሥርዓተ ቁርባን መምህርና ሰባኪ የብፁዓን ሐዋርያት መሪና ፊት አውራሪ ሆኖ በቀራንዮ ሊያገለግል ታላቁ ካህን ሊቀ ካህናት ኢየሱስ ክርስቶስ ከመምጣቱና ለመሥዋዕት ከመቆሙ በፊት ቤተ መቅደሱን ሊጠብቅ ንዋያተ ቅድሳትን÷ ጾምን÷ ጸሎትን ተባሕትዎን ድንግልናን ከዊነ ሰማዕትን ሊያዘጋጅ ከእግዚአብሔር ተመርጦ የተሾመውና የተላከው ታላቁ ካህን መልከ ጼዴቅ ነው /ዘፍ. 14፥18-23 ፤ መዝ. 109፥4/ ።

ታላቁ ካህን መልከ ጼዴቅ የወልደ እግዚአብሔር ምሳሌ እንደ መሆኑ መጠን ሌዋውያን ካህናት የማይተካከሉትና የማይወዳደሩት ማዕርገ ክብሩ ምጡቅ÷ ምሥጢረ ክህነቱ ረቂቅ ስለሆነ የሌዋውያን አባት አብርሃም ሌዊ ገና በወገቡ ሳለ በረከተ ገጽ/ እጅ መንሻ/ አቀረበለት ፤ አሥራት አወጣለት ። መልከ ጼዴቅም ኅብስተ አኰቴቱን÷ ጽዋዐ በረከቱን ባርኮ÷ ቀድሶ በመስጠት አብርሃምን ባረከው ዕብ. 7፥1-14/ ።

ሙሴ ለአሮንና ለአልአዛር ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ ለሐዋርያት ከመስጠቱ በፊት ክህነትን በመምህራን ቡራኬ ከመንፈስ ቅዱስ ለማግኘትና ለመሾም መሠረቱና መጀመሪያው መልከ ጼዴቅ አብርሃምን የባረከበት÷ አብርሃም ከመልከ ጼዴቅ የተባረከበት ያ ቡሩክ ሰዓት ነው /ሉቃ. 24፥50 ፤ ዮሐ. 20፥21-24 ፤ ዘሌ. 21፥10-12/ ።

ክህነት በዘመነ ኦሪት ለሌዊ ነገድ ከተሰጠ በኋላ ሲወርድ ሲዋረድ እስከ ክርስቶስ ደርሱዋል ። ታላቁ ሊቀ ካህናት ኢየሱስ ክርስቶስ እንደ ብሉይ ኪዳን ካህናት መሥዋዕተ እንስሳን ሳይሆን መሥዋዕተ ደሙን ይዞ ራሱ መሥዋዕት÷ ራሱ ሠዋዒ ሆኖ ወደ

www.ethiopianorthodox.org

መቅደስ ገብቷዋል /"ዘአዕረገ ለአቡሁ ርእሶ ዕጣነ ወመሥዋዕተ ሥሙረ" ኤፍሬም በእግሩም ሐዋርያት እንዲተኩ በአንብሮተ እድ በንፍሐት ሾሞዋቸዋል/ዮሐ. 20፡22-23 ፤ ሉቃ. 24፡50 /

ሐዋርያትም ለተከታዮቻቸው በአንብሮተ እድና በንፍሐት እያስተላለፉ እስከዛሬ ደርሱዋል /የሐ. ሥ. 6፡3-9፤ 14፡23፤ 1ጢሞ. 1፡3፤ 4-14፤ 2ጢሞ. 1፡6 ቲቶ 1፡5/ እስከ ምጽአትም ድረስ እንዲሁ እየተሰጠ ይቀጥላል ።

2/ የክህነት ሥልጣን

ክህነት ከፍ ያለ ሥልጣን አለው ። የማሠር የመፍታት ሌሎችንም የቤተ ክርስቲያን ምሥጢራት የመቀደስ የማክበር የመፈጸም ችሎታና ሥልጣን ያለው ጸጋ ነው ።

በሐዲስ ኪዳን የክህነት ሥልጣን ለሁሉ አይሰጥም በምእመናን ለተመረጡና ማስተማር ለሚችሉ ሰዎች ብቻ ነው ። ሢመተ ክህነት አይደገምም ሹመቱ የሚሰጠው በየደረጃው አንድ ጊዜ ብቻ ነው ። ከፈረሰ ይቀራል ፤ አይታደስም ፤ አይጠገንም ።

3/ የክህነት ተግባር

የክህነት ተግባር እግዚአብሔርንና ሰውን ማገልገል ነው ። እግዚአብሔርን ማገልገል ማለትም ካህናት መላእክትን መስለው በመዓልትና በሌሊት ለእግዚአብሔር የሚያቀርቡት ምስጋና ነው ።

ሰውን ማገልገል ማለትም ማስተማር÷ ማጥመቅ÷ ማቁረብ÷ መባረክ÷ መጠበቅ÷

መናዘዝ÷ መቀደስ÷ ማንጻት÷ ከኃጢአት መፍታት ከእግዚአብሔር ማስታረቅ÷ በሞት ለሚለዩ ጸሎተ ፍትሐት ማድረግ÷ በጠቅላላ በትምህርት በትሩፋት ክርስቶስን መስሎ አብነት ሆኖ መገኘት /ማቴ. 13፡1-14 ፤ የሐ. ሥ. 6፡4፤ 20፡28-31 ፤ ዮሐ. 20፡21-24 ፤ 1ጢሞ. 4፡13፤ ማቴ. 16፡19 ፤ ኤፌ. 4፡11 ፤ 1ጴጥ. 5፡1-4/ ።

4/ ሢመተ ክህነት

ሢመተ ክህነት 3 ደረጃ አለው ። ይኸውም ዲቁና ቅስና ኤጲስ ቆጶስነት ነው ። ከዚህም በላይ ጳጳስ÷ ሊቀጳጳስ ፓትርያርክ አለ ። እንደየማዕረጉም ሥርዓተ ሢመትና ጸሎት አለው ። ስለዚህ ሥርዓቱ እንዴት እንደ ሆነ ከዐፃዌ ኖኅት እስከ ርእሰ ሊቃነ ጳጳሳት በሕገ ቤተ ክርስቲያን የተወሰነው ሥርዓተ ሢመት በየደረጃው እንደሚከተለው ተገልጹዋል ።

ሀ/ የፓትርያርክ /ርእሰ ሊቃነ ጳጳሳት/ ወይም የሊቀ ጳጳሳት አሹዋሹዋም ሥርዓት

ሀ/ ሊቃነ ጳጳሳት ቤተ ክርስቲያንን ለመጠበቅ ክርስቶስ የሾማቸው የሐዋርያት ተከታዮች ናቸው /የሐ. ሥ. 20፡28/ ።

ለ/ በአንድ ዘመን በአንድ ወምበር ሁለት ሰዎች አይሾሙም ።

ሐ/ ርእሰ ሊቃነ ጳጳሳት ሲሾም ሊቃነ ጳጳሳት÷ ኤጲስ ቆጶሳት ይገኛሉ ። ይህ ሹመት ያለ ኤጲስ ቆጳሳት ጉባኤ አይደረግም ።

www.ethiopianorthodox.org

"የሀልዉ ኤጲስ ቆጶሳት በሢመተ ሊቀ ጳጳሳት እስመ ኢይትፌጸም ዝንቱ ዘእንበለ በህላዌ ጉባኤሆሙ ለኤጲስ ቆጶሳት ወህላዌ ሚጥሮጶሊስ ዘውእቱ ጳጳስ" /ፍት. መን አን. 4፤ ረስጣ 11/ ።

መ/ ሊቀ ጳጳሳት ያወገዘውን ጳጳስ÷ ጳጳስ ያወገዘውን ኤጲስ ቆጶስ÷ ኤጲስ ቆጶስ ያወገዘውን ቄስ÷ ሳለም ከሞተም በኋላ አይፈታውም ። ቄስ ያወገዘውን ኤጲስ ቆጶስ÷ ኤጲስ ቆጶስ ያወገዘውን ጳጳስ÷ ጳጳስ ያወገዘውን ሊቀ ጳጳሳት÷ ሊቀ ጳጳሳት ያወገዘውን ፓትርያርክ /ርእስ ሊቃነ ጳጳሳት/ ሳለም ከሞተም በኋላ ይፈታዋል ። ሊቀ ጳጳሳት ያወገዘውን ሊቀ ጳጳሳት÷ ጳጳስ ያወገዘውን ጳጳስ÷ ኤጲስ ቆጶስ ያወገዘውን ኤጲስ ቆጶስ÷ ቄስ ያወገዘውን ቄስ ሳለ አይፈታውም ፤ ከሞተ በኋላ ግን ይፈታዋል ። "ወኢይደሉ እምሊቃነጳጳሳት÷ ወጳጳሳት÷ ወኤጲስ ቆጶሳት ከመ ይፍታህ ዘአሠሮ ካልዑ ዘእንበለ እምድኅረ ሞቱ÷ ወሊቀ ጳጳሳት ብውህ ውእቱ እምድኅረ ተከሥተ ከመይፍታሕ ማእሠሮሙ ለእሉ ኵሎሙ ሶበ ርእየ ዝከተ" /ሲኖዶስ 51/ ።

ሠ/ ሊቀ ጳጳሳቱ ወይም ርእሰ ሊቃነ ጳጳሳቱ የታመመ እንደሆነ እስከሚድን÷ የታሠረ እንደሆነ እስከሚፈታ ይጠበቃል ፤ ሹመቱ ለሌላ አይሰጥም ፤ የማይድን ደዌ ከያዘውና ሊፈታ የማይችልበት እሥራት ከሆነ በላዩ ይሾማል፤ አይጠበቅም /ፍት. መን. አን. 4/።

ለ/ የኤጲስ ቆጶሳት [illegible] ዘህገ [illegible]

ሀ/ ኤጲስ ቆጶስ ኖላዊ /ጠባቂ/ ነው÷ /ፍት. መን. አን. 5፣ ሕዝ. 34፡1-10 ፤ ዮሐ. 10፡2-16፣ 21፡15-17/ ።

ለ/ ኤጲስ ቆጶስነት የሚሾም ነውር የሌለበት በልቡናው ከሐኬት የነቃ÷ የሚያረጋጋ÷ እንግዳ መቀበልን የሚወድ÷ የተማረ አብዝቶ የማይጠጣ ፈጥኖ የማይማታ ብልህና አዋቂ ነው ። "ወነዋ ይደሉ ከመይኩን ኤጲስ ቆጶስ ዘኢተረክበ ወስቴቱ ነውር ወዘአውሰበ አሐተ ብእሲተ ዘንቁሕ በሕሊናሁ ወእቱ ጠቢብ ወመናዝዝ ወመፍቀሬ ነግድ መምህር ዘኢያበዝኅ ሰትየ ወይን ወዘኢያፈጥን እዴሁ ለዘቢጥ /ፍት. መን. አን.5፤ 1ጢሞ. 3፡1-3፤ ጢት. ዘ፩/ ።

ሐ/ ኤጲስ ቆጶስ በጠባዩ ትሑት÷ የማይጣላ÷ ትዕግሥተኛ ሰውን የሚያስታርቅ ገንዘብ የማይወድ ለሰው የሚያዝንና የሚራራ ቤተሰቡን ሠርቶ ቀጥቶ የሚያኖር ልጆቹን ሠርቶ ቀጥቶ የሚያሳድግ መክሮ አስተምሮ በንጽሕና እንዲኖሩ የሚያደርጋቸው÷ ሰካራምና ቁጡ ያልሆነ ከቂም በቀል ከዐመፃ የተለየ ሐዲስ አማኒ ያልሆነ እንዲሆን ታዟል /1ጢሞ. 3፡3-7 ፤ ፍት. ነገ. አን. 5/ ።

መ/ ኤጲስ ቆጶስ ከ50 ዓመት በታች እንዳይሾም ተከልክሏል ። "ወዘኢኮነ ሕይወቱ ህፁፀ እም ፶ ዓመት" /ፍት. ነገ. 5 ፤ ድስቅ 4/ ።

www.ethiopianorthodox.org

ሠ/ ኤጲስ ቆጶስ ብሉይ ሐዲስ የተማረ እንዲሆን ታዟል ።

ረ/ ኤጲስ ቆጶሱን የሚመርጡት 30 ዘመን የሆናቸው ናቸው /ፍት. ነገ. አን. 5 ፤ ጠስ. 28/ ።

ሰ/ ኤጲስ ቆጶስ የሚሾመው በሚሾምበት አገር ምእመናን ምርጫና በርእሰ ሊቃነ ጳጳሳት ፈቃድ ነው /ፍት. ነገ. አን. 5/ "ለይሠየም ኤጲስ ቆጶስ በኅርየተ ኵሎሙ ሕዝበ ዚአሁ በሥምረተ መንፈስ ቅዱስ" /ፍት. ነገ. አን. 5 ድስቅ 36/ "እመቦ ብእሲ ዘአምጽእዎ ከመይሰየም ኤጲስ ቆጶስ ወይኩን ዝንቱ በሥምረተ ሰብአብሔሩ ኵሎሙ ወይኩን ዘንቱ ጳጳስ አው ሊቀጳጳሳት ዘይሰየም ..." /ፍት. ነገ. አን. 5 ፤ ረስጣ (አብጥሊስ) 2/።

ሸ/ ካህናትና ሕዝቡ እንዲሾምላቸው ኤጲስ ቆጶስ የሚሆነውን ቆሞስ መርጠው ሲያቀርቡ ስለደግነቱና ትሩፋቱ÷ ስለንጽሕናውና ከነውር የራቀ ስለመሆኑ ርእሰ ሊቃነ ጳጳሳቱ ሦስት ጊዜ እየመላለሰ ማረጋገጫ ይጠይቃቸዋል ። ሕዝቡም አረጋግጠው የሚገባው ነው ብለው ሦስት ጊዜ መልስ ይሰጣሉ ። በሦስተኛው ሕዝቡ መልስ ሲሰጡ እጃቸውን አንሥተው ይገባዋል እያሉ ያጨበጭባሉ ። ወይም አመልጥነው አማን በአማን እያሉ ያሸበሽባሉ ። ካጨበጨቡ በኋላ ተቃውሞ ቢነሣ ያስታርቁታል እንጂ ተቀባይነት የለውም/ፍት. ነገ. አን. 5 ፤ ረስጠብ 52/ ።

ቀ/ በሹመቱ ጊዜ ሦስት ወይም ሁለት ኤጲስ ቆጶሳት ከርእሰ ሊቃነ ጳጳሳቱ ጋር አብረው ይሾማሉ አንብሮተ እድ ያደርጋሉ ። "... ወየሃልዉ

ለሢመተ ኤጲስ ቆጶሳት ክልኤቱ አው ሠለስቱ እስመ ዝንቱ ውእቱ ዘ ዌስክ ሞገሰ /ፍት. ነገ. አን. 5 ፤ ረስጣ (አብጥሊስ) 2/ ።

"ወየሃልዉ ከመ ይሢምዎ ፪ቱ ኤጲስ ቆጶሳት አው፫ቱ" /ፍት. ነገ. አን. 5፤ ረስጣ 3 (ቀሌ)4/።

በ/ ጋኔን ያደረበት ሰው ኤጲስ ቆጶስነት አይሾምም ። "ኢይደሉ ከመ ይኩን ኤጲስ ቆጶስ ዘጋኔን /3 ቀሌ 2/ ።

ተ/ ዕውር ደንቆሮ ሰነፍ ዝንጉ ኤጴስ ቆጶስ አይሆንም ። "ወኢይደሉ ከመ ይኩን ዕውር ወኢጽሙም ወኢዝንጉዕ" /3ቀሌ 52 ፤ ፍት. መን. 5/ ።

ቸ/ ደግነቱ ያልታወቀ÷ በራሱ ፈቃድ ዐባለዘሩን የሰለበ÷ ቀድሞ ሳያምን ኖሮ በኋላ የተጠመቀ÷ ኃጢአተኛ ሁኖ በኋላ ንስሐ የገባ÷ ኤጲስ ቆጶስነት አይሾምም /ፍት. መን. 5 ፤ ረስጠ፳ /3 ቀሌ. 75 ።

ኀ/ ኤጲስ ቆጶስ ከአንድ ኤጲስ ቆጶስ አይሾምም ።

"ወኢይደሉ ከመ ይሠየም ለከሙ እምአሐዱ ኤጲስ ቆጶስ እስመ ስምዐ ክልዔቱ አውሠለስቱ ይከውን ቀዋሚ ወለእመ ኮነ ውእቱ ኤጲስ ቆጶስ አሐዱ ዘእንበረ እዴሁ ላእሌሁ ይትፈለጥ" /ፍት. መን. አን. 5 ፤ ረስጣ 58 ድስቅ 34/ ።

www.ethiopianorthodox.org

ነ/ አንድ ዓይንና አንካሳ ኤጲስ ቆጶስነት ከመሾም አይከለከልም ። ይኸውም አንካሳው ዞሮ የሚያጥን፥ ዓውድ የማይጥል፥ አንድ ዓይናው ቀለም የማይጥል፥ ፍታቴ የሚያደላድል ከሆነ ነው ።

"ወኢይትከላዕ ከመ ይኩን ኤጲስ ቆጶስ ነቋር፥ ወኢሐንካስ፥ ለእመ ኮነ ይሤኒ ዝግብር" /ፍት. መን. 5 ፤ ረስጠጅ (3 ቀሌ) አንቀጽ 72/ ።

ኘ/ ኤጲስ ቆጶስ የሚሾመው እሑድ ቀን ነው፥ ተሿሚውን በሚገባው ወንበር ያስቀምጡታል ። "ወይሠየም ኤጲስ ቆጶስ በዕለተ እሑድ" /ፍት. መን. 5 ድስቅ. 37/ ።

አ/ ኤጲስ ቆጶስ ሲሾም ካህናቱም ሕዝቡም በሙሉ ተገኝተው እየመሰከሩለት ነው የሚሾመው ። "ወኩሎሙ ሰብእ ይንበሩ በእንተ ተሰይሞቱ ሕዝብ ኒ ወካህናት እንዘ ስምዐ ይከውኑ ሎቱ" /ፍት. መን. 5/ ።

ከ/ በአንብሮተ እድ ኤጲስ ቆጶሱን ሊሾሙ የተሰበሰቡ ኤጲስ ቆጶሳት እጃቸውን ይታጠባሉ ። ከታጠቡ በኋላ በአንብሮተ እድ ይሾሙታል ።

"ወኤጲስ ቆጶሳትኒ እለ መጽኡ ከመ ያንብሩ እደዊሆሙ ዲቤሁ ይትሐፀቡ እደዊሆሙ ወእምዝ ይሢምዎ" /ፍት. መን. አን. 5/ ።

ሸ/ ኤጲስ ቆጶሳት በአንብሮተ እድ ሲሾሙት ሕዝቡ በፍርሃት ፀጥ ብለው ይቆማሉ ። "ወሕዝብ ቀዊሞሙ በአርምሞ ወበፍርሃት ያንሥኡ

ወያንብሩ ኤጲስ ቆጶሳት እደዊሆሙ ዲቤሁ" /ፍት. መን. 5/ ።

ወ/ ኤጲስ ቆጶሳት በአንብሮተ እድ ሲሾሙ "ንህነ ናንብር እደዊነ ዲበ ዝንቱ ገብር ኅሩይ ዘእግዚአብሔር በስመ አብ ወወልድ ወመንፈስ ቅዱስ" እያሉ የቡራኬ ቃላት እየተናገሩ ነው /ፍት. መን. አን. 5/ ።

ዐ/ ኤጲስ ቆጶሳቱ የአንብሮተ እዱን ጸሎተ ቡራኬ ከፈጸሙ በኋላ ለተሿሚው መስቀል ይሰጡታል /ፍት. መን. 5/ ።

ዘ/ ኤጲስ ቆጶሳቱ በአንብሮተ እድ በሚሾሙበት ጊዜ በመጀመሪያ የተሾመው ኤጲስ ቆጶስ ከአለ ከርእሰ ሊቃነ ጳጳሳቱ ቀጥሎ በቀድሚያ አንብሮተ እድ ያደርጋል፥ እጁን ከእጁ ላይ ይጭናል ።

"ወእምድኅረ ዝንቱ ያንብር ኤጲስ ቆጶስ ቀዳማዊ እምኔሆሙ እዴሁ ዲቢሁ" /ፍት. መን. አን. 5/።

ዡ/ ከዚህ በኋላ ጸሎተ ሢመቱን ርእሰ ሊቃነ ጳጳሳቱ ይጸልያል፥ ሕዝቡ "አሜን" ይላሉ /ፍት. መን. አን. 5/ ።

የ/ ጸሎተ ሢመቱም ሲያበቃ ኤጲስ ቆጶሳቱ ተሹዋሚውን እጅ ይነሡታል ፤ ርእሰ ሊቃነ ጳጳሳቱ በአንብሮተ እድ በንፍሐት መንፈስ ቅዱስን ያሳድርበታል ። በዚህ ጊዜ ካህናቱና ሕዝቡ "ይደልዎ፥ ይደልዎ፥ ይደልዎ" ይላሉ ። ይህንንም ምስክርነት በከፍተኛ ድምፅ እያሰሙ ካህናቱና ሕዝቡ ተሹዋሚውን እጅ ይነሡታል ።

www.ethiopianorthodox.org

ደ/ "በእንተ ሰላምን" ይጸልዩለታል ፤ ከዚህ በኋላ ሢመቱን የሚያወሱ መጻሕፍት እየለዩ ያነብባሉ ፤ ዲያቆናት በሚሾመው ራስ ላይ ወንጌል ዘርግተው ይይዛሉ ፤ ጸሎተ ሢመቱ ሲፈጸም ሕዝቡ ሁሉ እጅ እየነሡ መስቀሉን ይሳለማሉ ።

ጀ/ ከዚህ በኋላ ቅዳሴ ባስልዮስን መቀደስ እንዲገባ ታዝዙዋል ። ሥጋ ወደሙ መጀመሪያ የሚቀበለው አዲሱ ተሿሚ ነው ።

ገ/ ኤጲስ ቆጶስ በተሾመ ጊዜ ሦስት ቀን በዓል ይከበርለታል /ፍት. መን. አን. 5/ ።

ጠ/ ኤጲስ ቆጶስ ከተሾመ በኋላ ሦስት ሱባኤ ይጾማል ፤ የተሾመበት ጊዜ በዓለ ፶ ከሆነ በዚያ ጊዜ መጾም ስለማይችል አሳልፎ በዚያው ዓመት በየሱባኤው ሦስት ሦስት ቀን ጾሞ ይጨርሳል ። "ወእምከመ ተሠይመ ኤጲስ ቆጶስ ይንበር ሠለስተ ሱባኤያተ በጾም ዝንቱ ለእመ ኮነ በመዋዕለ ፶ ... እምዝኒ ይፈጽም ይእተ ዓመተ በጾም በበሠለስቱ" /ፍት. መን. አን. 5/ ።

ጨ/ ምክንያት ከአልከለከለው በስተቀር ዕለት ዕለት ሥጋውን ደሙን ይቀበል ዘንድ መትጋት አለበት ፤ ይህም በመላ ዘመኑ ጤነኛ ሆኖ ለመኖር እንዲረዳው ነው ።

"ወይጽሐቅ ከመ ይትመጠው በኩሉ ዕለት ምሥጢራተ ለእመ ኢከልዖ ምክንያት ከመ ይሕየው ባቲ በኩሉ ዘመን" /ፍት. መን. 5 ሥርዋፅ 5/ ።

ጰ/ ኤጲስ ቆጶስ የሚጾመው ሕዝቡ ሁሉ በሚጾሙበት ጊዜ ነው እንጂ ሕዝቡ በማይጾምበት ጊዜ አይደለም ።

"ወኢይደልዎ ለኤጲስ ቆጶስ ከመ ይጹም ዘእንበለ በዕለት ዘይጸውሙ ቦቱ ኩሉ ሕዝብ እስመ ውእቱ ለእመ መጽአ ኀበ ቤተ ክርስቲያን ወአምጽአ አሐዱ ምንተኒ ኀበ ቤተ ክርስቲያን አይትፈቀድ ከመ ይብላዕ ምስለ ማኅበር /1ቀሌ. አን. 37/ ።

ደ/ በማስተማር ጊዜ መጻሕፍትን የሚያነብብ÷ ኦሪትን÷ ነቢያትን÷ ወንጌልን÷ መጻሕፍተ ሊቃውንትን÷ ምዕራፉን÷ ቁጥሩን÷ አንቀጹን እየለየ የሚተረጉም÷ ዘወትር የሚያስተምር÷ ንቁሕ÷ ትጉህ እንዲሆን ታዝዙዋል /ፍት. መን. አን. 5/ ።

ፀ/ ኤጲስ ቆጶስ በሃይማኖት ወደ ማይመስሉ ወደ አሕዛብ በዓል እንዳይሔድና እንዳያከብር ተከልክሉዋል ። "ወኢይሑር ኀበ በዓላተ አሕዛብ" /ፍት. መን. አን. 5/ ።

ፈ/ ኤጲስ ቆጶስ ሕዝቡን በምሳሌነት ለማስተማር ማንንም የሚወድ÷ የሁሉ ወዳጅ÷ ቂም በቀል የማይዝ÷ ጎዳጊ በቀል÷ ልበ ሰፊ ነገር አላፊ መሆን አለበት ። ከማንኛውም መንፈሳዊ ሥራ ካልሆነው የሰይጣን ሥራ ከሆነው ነገር ሁሉ መጠበቅ እንዳለበት ታዟል ። ነቢዩ ሆሴዕ "መምህሩ ደግ ከሆነ ሕዝቡም እንደርሱ ደጋግ ይሆናሉ" ብሎ እንደተናገረ ኤጲስ ቆጶሱ ደግ ከሆነ ብዙ ሰዎችን ወደሱ መሳብ ስለሚችል ነው ።

www.ethiopianorthodox.org

"ወይኩን ፍቁረ ለኩሉ ወለኩሉ ግብር ሠናይ ዘሀሎ ላእለ ሰብእ ለይርባሃ ለነፍሱ እስመ ኖላዊ ለእመ ርሕቀ እምዓመፃ ይስሕቦሙ ለአርዳኢሁ... በከመ ይቤ ሆሴዕ ነቢይ እስመ በከመ ይከውን ካህን ከማሁ ካዕበ ሕዝብኒ" /ፍት. ነገ. አን. 5 ፤ ድስቅ 8፤ ሆሴዕ 4፡9/።

ፐ/ ኤጲስ ቆጶስ ከተሾመ በኋላ ቤተ ክርስቲያንን ዘወትር ያገለግላል ፤ በመዓልትም በሌሊትም ስለራሱና ስለሕዝቡ÷ ስለ ሀገሩና ስለዓለሙ ይጸልይ ዘንድ ታዟል ፤ በቤተ ክርስቲያን ብቻውን ይኖራል ማለት ቤቱን ከቤተ ክርስቲያን አጠገብ ያደርጋል ። ካስፈለገው በጸሎተ ማኅበር የሚረዱት አንድ ሰው÷ ሁለት ሰው በቤቱ ለማኖር ይችላል ።

"ወለእመ ኮነ ሎቱ ዘያሠምሮ ለነቢር ምስሌሁ እመ አኮ አሐዱ አው ክልዔቱ ወውእቶሙ አሐቲ ነፍስ ምስሌሁ ይግበር በዘይትራድእዎ በእንተ ዘይደሉ" /ፍት. ነገ. አን. 5/ ።

ቄ/ ኤጲስ ቆጶስ ቀሳውስትን ይባርካል ፤ እሱ ግን በቀሳውስት አይባረክም "ኤጲስ ቆጶስ ይባርክ ወኢይባርኩ ኪያሁ" /ፍት. ነገ. 5 ረስጣ (ቀሌ) 21/ ።

ኖ/ ኤጲስ ቆጶስ ከቀሳውስት እስከ ዓፃዌ ኖኅት ያለውን ሹመት ይሾማል ፤ ነገር ግን ሳይመረምር÷ ሳይፈትን ማንንም ክህነት እንዳይሾም ተከልክሏል ። "ወኢታፍጥን አንብሮ

እዴከ ላእለ አሐዱሂ ወኢትሳተፍ በዝንቱ ኃጢአተ ካልዕከ" /1ጢሞ. 5፡22 ፤ ፍት. ነገ. አን. 5 ክፍል 4/ ።

ኮ/ ከኤጲስ ቆጶስ በስተቀር መሻር የሚገባውን ካህን ይሽራል /ፍት. ነገ. አን. 5 ክፍል 4/ እግዚአብሔር እንደሾመው ኖላዊነት በእሱ ብቻ ሳይሆን በሕዝቡም ኃጢአት ስለሚጠየቅ ተግቶ ማስተማርና ሕዝቡን ከኃጢአት መጠበቅ እንዳለበት ታዟል ።

"አንተሰ ያርከ ያረ ክቡደ ጽሑፍ ከመ እግዚአብሔር ይቤሎ ለሙሴ አንተ ወአሮን ትፀውሩ አበሳሆሙ ለሕዝብ... ወሶበ መጽአ ኅቤከ ዘሀለወ ቦቱ ዓቢይ አበሳ ኢትትሀየይ ኪያሁ ይቤ ሕዝቅኤል ነቢይ በእንተ ኤጲስ ቆጶስ ዘይት-ሄየይ እንበይነ ሕዝቡ አሌ ሎሙ ለኖሎተ እሥራኤል እለ ኅደጉ አባግኢሆሙ ዘይርዕዩ ለለ አሐዱ አኮኑ አንትሙ ኖሎት ዘትርዕዩ አባግዐ ወአንትሙ ለሀሊብ ትሰትይዎ ወለፀምር ዘትለብስዎ ወለመግዝዕኒ ስቡሕ ዘትጠብህዎ ወአባግዕየሰ ኢትርዕዩ ..." /ሕዝ. 34፡1-19 ፤ ፍት . ነገ. አን. 5/ ።

ጐ/ ኤጲስ ቆጶስ ስሙ በጸሎት ላይ ይጠራል ፤ በቅዳሴም ይነሣል /ፍት. ነገ. 5 ክፍል 4/

ኋ/ ኤጲስ ቆጶስ ሥጋውን ደሙን ከኤጲስ ቆጶሳት እንጂ ከቀሳውስት አይቀበልም /ፍት. ነገ. 5 ክፍል 4/

www.ethiopianorthodox.org

ሟ/ በካህናት መካከል እኔ በላይ÷ እኔ በላይ ልቁም÷ ልቀመጥ በማለት ጠብ ክርክር እንዳይሆን÷ ካህናትም በማዕረግ ከሕዝቡ ጋር አንድ እንዳይሆኑ÷ ሊቃነ ካህናት ከተራ ካህናት ጋር እኩል እንዳይሆኑ የካህናቱን ማዕረግና መቆሚያቸውን ማወቅና ጽፎ መያዝ እንደሚገባው ታዟል "ወይደልዎ ከመይጽሐፍ ወያእምር ኵሎ ማዕርጋተ ካህናት ወሥርዓታ-ቲሆሙ ከመ ኢይኩን ማእከሌሆሙ ጋዕዝ በዝንቱ ግብር ወከመ ኢይደመሩ ሰብአ ቤተ ክርስቲያን እንተ ሐዋርያት ምስለ ሕዝባውያን ወከመ ኢይኩኑ ምስለ ሊቃነ ካህናት እንተ ሐዋርያት ምስለ ሕዝባውያን በመዓርግ በአምሳሊሆሙ /የኒቅያ ሲኖዶስ አን. 67/ ።

ሯ/ ኤጲስ ቆጶስ የተሾመበትን ሀገር ከተማና ገጠር ትቶ በሌላ ሀገር እንዲቀመጥ አልተፈቀደም ። "ወኢይደልዎ ለኤጲስ ቆጶስ ከመይኅድግ መንበሮ ወሀገሮ ወይሑር ኀበ ካልዕ ሀገር" /2ቀሌ 11/ ።

ሷ/ ኤጲስ ቆጶስ የተሾመበትን ሀገር ለቆ ወደ ሌላ ሀገር መዛወር እንደሌለበት ባል ሚስቱን ፈትቶ ሌላ ማግባት የማይገባውን ያህል አይገባውም ተብሎ ታዟል "ወኢይሑር ኤጲስ ቆጶስ ኀበ ካልዕ ሀገር እምነ ሀገሩ ዘኮነ ላእሌሁ ወተሠይመ ኤጲስ ቆጶስ በእንተ ራሕበብሔር ወናዕሰ ዚአሃወ ውህደተ ሰብእ ወበረከታቲሃ ወዝንቱሰ ይትሜሰል አምሳለ እለ አውሰቡ ብእሲተ እምነ ሕዝባውያን ለእመ ተአቅፈ ብእሲ በብእሲቱ ዘእንበለ በምክንያተ ዝሙት ለእመ ፈቀደ ወልጦታ በዘትሤኒ እምኔሃ ወእቱ መዓብስ ፈድፋደ ወከማሁ

ኤጲስ ቆጶሳትኒ ወካህናት አምሳለ የሐሥሡ ፈድፋደ ዘይኄይስ እምሀገሮሙ/ ጉባኤ ኒቅያ 77/ ።

ሿ/ ኤጲስ ቆጶስ ቢያጠፋ ያላመኑ ሰዎች ምስክርነት ወይም የአንድ ኤጲስ ቆጶስ ምስክርነት አይሰማበትም "ኢይትወከፉ ስምዐ ሐራጥቃ ዘው እቶሙ አላውያን ላዕለ ኤጲስ ቆጶስ ወኢይትወከፉ ላዕሌሁ ስምዐ አሐዱ ኤጲስ ቆጶስ" /3ቀሌ. አን. 70፣ 2ቀሌ. 12/።

<u>ጉባኤ ኤጲስ ቆጶሳት /ሲኖዶስ/</u>

ሀ/ ኤጲስ ቆጶሳት በዓመት ሁለት ጊዜ ይሰበሰባሉ ። "ወይኩን ጉባኤ ኤጲስ ቆጶሳት ክልዔተ ጊዜ በበዓመት" /ፍት. መን. አን. 5 ክፍል 5 ፣ ረስጠብ 27፣ ረስጠጅ 28፣ ጸክ 28/ ።

ለ/ የመጀመሪያው ጉባኤ በበዓለ ፶ በ4ኛው ሱባኤ በአራተኛው ቀን ይደረጋል ፣ ይኸውም ርክበ ካህናት በሚውልበት ዕለት ማለት ነው ።

ሁለተኛው ጉባኤ ጥቅምት በባተ በ12ኛው ቀን ይደረጋል ፣ ይህም ዕለት ዕለተ ዕረፍቱ ለማቴዎስ ወንጌላዊ ነው ።

"ወጊዜ ቀዳሚት ጉባኤ በራብዕ ሱባኤ እምሃምሳ÷ ወዳግሚትኒ አመ ፲ወ፪ ለጥቅምት /ፍት. መን. 5 ክፍል 5/ ።

www.ethiopianorthodox.org

"ይትጋብኡ ኤጲስ ቆጶሳት ዘኩሉ መካናት ኀበ ጳጳሶሙ አው ኀበ ሊቀ ጳጳሳቲሆሙ ክልዔተ ጊዜ በኩሉ ዓመታት" /ፍት. መን. አን. 5፣ ኒቅያ 9 ፤ 45/ ።

ሐ/ በጉባኤው መካከል አንድ መንበር ተደርጎ በላዩ ላይ ወንጌል ይቀመጣል ፤ ርእሰ ሊቃነ ጳጳሳቱ በፊት ለፊት ይቀመጣል ፤ በር ይዘጋና ኤጲስ ቆጶሳት ተነሥተው የማኅበር ጸሎት ያደርጋሉ ፤ ጸሎቱ ሲያልቅ ይቀመጣሉ÷ ከዚያ በኋላ ስለሃይማኖት መጽናት÷ ስለ በጎ ምግባር መስፋፋት÷ ስለ ሥርዓተ ቤተ ክርስቲያን መቃናት÷ በጠቅላላው ስለ መንፈሳዊ ሕግና ፍትሕ ተነጋግረው ውሳኔ ይሰጣሉ ።

"ወያንብሩ ማዕከለ ምርፋቆሙ አሐደ መንበረ ወያንብርዎ ዲቤሁ ለወንጌል ቅዱስ ወይንበር ሊቀ ጳጳሳት በቅድሜሆሙ ወይዕፅዉ አናቅፀ ወይት ነሥኡ ኅቡረ ወይጸልዩ ወይግብኡ ኀበ ምርፋቆሙ ወይሕትቱ በእንተ ግብር ዘተጋብኡ በእንቲአሁ በኅቡዕ" /ፍት. መን. 5 ክፍል 5/

ሐ/ የሢመተ ቀሳውስት ሥርዓት

1/ ለቅስና ሹመት የሚያበቁ ሁኔታዎች

ሀ/ ለቅስና የሚመረጥ ዲያቆን ነውርና ነቀፋ የሌለበት÷ አንዲት ድንግል ሴት ያገባ÷ ደጎች ልጆች ያሉት÷ ቂመኛ ያልሆነ÷ አብዝቶ የማይጠጣ÷ እጅን ለመማታት አንደበቱን ለመገዘት የማያፈጥን÷ ገንዘብ የማይወድ÷

እንግዳ የሚቀበል÷ በጎ ሥራን የሚያፈቅር÷ ከኃጢአት የነፃ÷ ደግና ቸር የሆነ ሰውነቱን ከፍትወት የገታ ወንጌልን በማስተማር ምእመናንን የሚረዳ÷ እውነተኛ ትምህርት በማስተማር ሰውን ማጽናናት የሚቻለው÷ ክደው ሊያስክዱ የሚተናኮሉትን የሚከራከራቸው መሆን እንዳለበት ተሠርቷል /ፍት. መን. አን. 6 ክፍል 1 ዘሌ. 21፡7-16/።

ለ/ ሠላሳ ዓመት ያልሞላው እንዳይሾም ተከልክሏል ።

"ኢይሠየም ቀሲስ ዘእንበለ በ፴ ዓመት" /ፍት. መን. 6 ቀጠግ. 11/

ሐ/ ብሉያትን ሐዲሳትን ያልተማረ÷ ይልቁኑም አራቱን ወንጌል ያላወቀ ቅስና እንዳይሾም ተከልክሏል ።

"ወኢይኩን አሐዱሂ ቀሲስ ዘኢየአምር ነገረ መጻሕፍት አምላካውያት ሠናያት" /ፍት. መን. አን. 6 በስ. 89/

መ/ ለቅስና መብቃቱ ያልተመሰከረለት ቅስና አይሾምም ።

"ወኢይኩን አሐዱሂ ቀሲስ ዘኢተንእደ በስምዐ ሐምስቱ ዕደው" /ፍት. መን. አንቀጽ 6 ፤ በስ. 47/

www.ethiopianorthodox.org

2/ ሢመተ ቅስና

ሀ/ ኤጲስ ቆጶስ በአንብሮተ እድ ይሾመዋል ፤ ቀሳውስት ቆመው ይዳስሱታል፤ ይጸልዩለታል። ቄስ÷ ዲያቆን÷ ንፍቀ ዲያቆንና ከዚያ በታች ያሉት የሚሾሙት በኤጲስ ቆጶስ ብቻ ነው÷ ኤጲስ ቆጶሱ እነዚህን ሲሾም የማዕረጋቸውንና የሥርዓተ ክህነታቸውን ደረጃ ጠብቆ በሕዝብ ፊት ጸሎተ ሲመቱን አድርሶ ይሾማቸዋል ።

"ወለእመ ፈቀደ ኤጲስ ቆጶስ ከመይሢም ቀሲሰ ያንብር እዴሁ ላእለ ርእሱ ወቀሳውስትኒ ኵሎሙ ይግሥሥዎ ቀዊሞሙ ወይጸልዩ ላእሌሁ /ፍት. መን. አን. 6 ክፍል 2 ረስጣ 22፥54/ ።

ለ/ ኤጲስ ቆጶስ ሳይፈቅድ ቄስና ዲያቆን አይሾምም ።

"ወኢይሠየም ቀሲስ አው ዲያቆን ዘእንበለ በምክረ ኤጲስ ቆጶስ ዘውእቶሙ ታሕተ ሥልጣኑ ወይሢም ኤጲስ ቆጶስ ባሕቲቱ እስመ ሳልሣይ ማእርጊሁ" /ፍት. መን. አን. 6 ክፍል 2 በስ. 10 ረስጣ 2/።

3/ የቀሳውስት ተግባርና ሥልጣን

ሀ/ ቄስ መምህር ነው ፤ መምህርም እንደመሆኑ የቀናች ሃይማኖትን ያስተምራል ። "እስመ ቀሲስ በአምሳለ መምህር ። ወይኩኑ ቀሳውስት በኀቤክሙ መምህራነ ለአእምሮተ እግዚአብሔር /ፍት. መን. አን. 6 ድስቅ 27/ ።

ለ/ ቄስ ሥራው ማስተማር÷ ማጥመቅ ቀድሶ ማቁረብ መባረክ ማሠርና መፍታት መናዘዝ ነው /ፍት. መን. አን. 6 ክፍል 3/ ።

ሐ/ ቄስ በአንብሮተ እድ ሕዝቡን ይባርካል ።

"ወይባርክ ወኢይትባረክ እምዘ ውእቱ ይንእስ" /ፍት. መን. አን. 6 ረስጣ 58/

መ/ ቄስ ሥልጣነ ክህነት አይሾምም ፤ አይሽርም። /ፍት. መን. 6 ክፍል 3/

4/ ትእዛዘ ቀሳውስት

ሀ/ ቄስ ምእመናንን መጠበቅና ሲታመሙ መጠየቅ÷ በትምህርት ማጽናት እንደሚገባው ታዙዋል ። እውነተኛ ፍርድ መፍረድ ይገባዋል /ፍት. መን. 6 ክፍል 4/ ።

ለ/ በመሠዊያው ቀኝ የሚቆሙ ቀሳውስት ካህናቱን ያስተናብራሉ ፤ ሥጋ ወደሙ የሚቀበሉትን በየተራቸው እንዲቀበሉ ይቈጣጠራሉ ። በግራ የሚቆሙ ቀሳውስት ሕዝቡን ያስተናብራሉ ። "ወቀሳውስት እለ ውስተ የማን ያስተሐምሙ ለረድኤት በውስተ ምሥዋዕ ከመ ያክብርዎ ለዘይደልዎ ክብር ወይመንንዎ ለዘይደልዎ ምናኔ ወቀሳውስትሰ እለ ውስተ ጸጋም ያስተሐምሙ በእንተ ጉባኤ ከመ ይኩኑ ኀዱዓነ" /ፍት. መን. አን. 6 ክፍል 4/ ።

ሐ/ ቀሳውስት ሐዋርያት ከሠሩት ሥርዓት ውጭ ትእዛዝ በማክበድ ሕዝቡን እንዳያስጨንቁ

www.ethiopianorthodox.org

ታዙዋል ። "ወኢይወስክ አሐዱ እምቀሳውስት ምንተኒ ክበደ ውጹአ አምቀናና አበዊነ ሐዋርያት /ፍት. መን. 6 በስ 51/ ።

መ/ ቄስ ታሞ በሚመረመርበት÷ በሚታከምበት ጊዜ ከአልሆነ በስተቀር በማንም ጊዜ ፈጽሞ ዕርቃኑን ሊጥልና ሊጋለጥ አይገባውም ።

"ወኢይትዓረቅ ቀሲስ ግሙራ ቅድመ መኑሂ እምስብእ ዘእንበለ በጊዜ ዐጸባ" /ፍት. መን. አን. 6 ክፍል 4 በስ 53/ ።

ሠ/ ቀሳውስት ከኤጲስ ቆጶሱ ዘንድ በየዓመቱ 3 ጊዜ እንዲሰበሰቡ ታዙዋል ።

"ወይትጋብኡ ቀሳውስት ኀበ ኤጲስ ቆጶሳቲ ሆሙ ሠለስተ ጊዜያተ በበዓመት /ፍት. መን. አን. 6 ክፍል 4 ኒቅያ 59/ ።

ረ/ ካህናት የራስ ጠጉራቸውን ማሳደግና ማጎፈር አይገባቸውም ።

5/ ቀሳውስት ከሹመት የሚሻሩበት ሥርዓት

ሀ/ በሥርዓተ ቤተ ክርስቲያን ሊጠብቀው የታዘዘውን የማይጠብቅ÷ እንዳይሠራው የተከለከለውን የሚሠራ በሥርዓተ ቤተ ክርስቲያን ሕዝቡን የማያስተምርና የማይመራ ቄስ ቢኖር ከክህነቱ ይሻራል /ፍት. መን. አን. 6 ክፍል 5/ ።

ለ/ ሁለት ጊዜ የተሾመ ሁለት ጊዜ ያገባ÷ ወይም ሁለት ሚስት ያለው ሕዝቡን የማያስተምር÷

የተቸገሩትን ካህናት የማይረዳ÷ ጉቦ ሰጥቶ የተሾመ÷ የኃጢአተኛውን ንስሐ የማይቀበል÷ በሐሰት የሚመሰክር÷ ሰውን የሚያጣላ ÷ የሚኮራ÷ የከፋትን ሥራ የሚሠራ÷ የሚሰክር÷ ኮከብ የሚቆጥር÷ አራጣ /ወለድ/ የሚቀበል÷ በሐሰት የሚምል÷ የጠንቋዮችን ነገር እውነት ነው ብሎ የሚቀበል÷ ከሴሰኛ ሴት የደረሰ÷ ሥር የማሰ÷ ቅጠል የበጠሰ÷ ሰውን የሚማታ÷ ከመናፍቃን የተጠመቀ÷ የሰረቀ÷ የመናፍቃንን ቁርባን የተቀበለ÷ አብሮአቸው የጸለየ÷ ዐባለ ዘሩን የሰለበ÷ ሲሰስን÷ በሐሰት ሲምል የተገኘ÷ በገበያ መካከል የሚበላ÷ በመሸታ ቤት ገብቶ የሚጠጣ÷ የበከተውንና የአውሬውን ትራፊ የሚበላ ÷ ከአይሁድ ምኩራብ÷ ከዐላውያን ቤተ ክርስቲያን የሚገባ÷ የአይሁድን ጾም የሚጾም÷ በዓላቸውን የሚያከብር÷ የበዓላቸውን እጅ መንሻ የሚቀበል÷ ሃይማኖታቸውን ወደለወጡ ሰዎች ቤተ ክርስቲያን እጅ መንሻ የሚወስድ÷ ከተወገዘ ሰው ጋር የተነጋገረ÷ አብሮት የጸለየ÷ የኤጲስ ቆጶሱን ደብዳቤ ሳይዝ ሩቅ አገር የሄደ÷ በአገልግሎት ምክንያት ሚስቱን የተለየና የፈታ÷ እመነኩሳለሁ ተባሕትዎ እይዛለሁ ብሎ ሚስቱን የተወ÷ ያሰናበተ ካህን ከሹመቱ ይሻራል /ፍት. ነገ. አን. 6 ክፍ. 5 ፤ 2ቀሌ 3 ፤ 3ቀሌ 5/ ።

ሐ/ ቄስም ሆነ ዲያቆን ከሹመቱ በኃጢአት ከተሻረ በኋላ ደፍሮ ለአገልግሎት ቢገባ ከቤተ ክርስቲያን ተወግዞ ከምእመናን ይለያል ። እያወቀ በዚህ

www.ethiopianorthodox.org

ድፍረቱ የተባበሩት ሁሉ ከምእመናን ይለያሉ ። /ፍት. ነገ. 6 ፤ ረስጠብ (2ቀሌ) 19 ፤ ጸክ 4/

መ/ ቄስ ወይም ዲያቆን በሀገሩ የተሾመውን ኤጲስ ቆጶስ ንቆ አቃሎ ለብቻው ቤተ ክርስቲያን ከሠራ ኤጲስ ቆጶሱ እስከ ሦስት ጊዜ ጠርቶት ካልመጣ እሱና የመሳሰሉት ከሹመታቸው ይሻራሉ ። /ፍት. መን. 6 ፤ ረስጠብ (2ቀሌ) 22/ ።

ሠ/ ቄስ ያለበትን ቤተ ክርስቲያን ትቶ ወደ ሌላ ቤተ ክርስቲያን ከሄደ÷ እንዲመለስ ተነግሮት ካልተመለሰ ከሹመቱ ይሻራል /ፍት. ነገ. 6 ፤ ረስጠብ (1ቀሌ) 14፣ ኒቅያ 4፡4/ ።

ረ/ ቄስ በቁጣ ወይም በማናቸውም ምክንያት ምእመናንን ሥጋ ወደሙን ከከለከለ ከሥልጣኑ ይሻራል /ፍት. መን. አን. 6 ክፍል 5 ፤ ኒቅያ 27/ ።

ሰ/ ቀሳውስትና ዲያቆናት በሥጋዊ ነገር ዋስ÷ ተያዥ÷ ምስክር አይሆኑም ይህን ያደረገ ከሹመቱ ይሻራል /ፍት. መን. 6 ክፍል 5 ኒቅያ 28/ ።

መ/ የሢመተ ዲያቆናት ሥርዓት

1/ ለዲቁና ሢመት የሚያበቁ ሁኔታዎች

ሀ/ ዲያቆናት ጭምቶች÷ ትዕግሥተኞች÷ ግብረ ገብነት ያላቸውና የሚታዘዙ÷ ሁለት ቃል የማይናገሩ ማለት አንድ ጊዜ እውነት አንድ ጊዜ ሐሰት የማይናገሩ÷ አብዝተው ወይን የማይጠጡ÷ የማይገባ ትርፍ ገንዘብን መቀበል የማይሹ÷ ንጹሕ በሆነ ልቡና ሃይማኖትን የተረዱ÷ ጋብቻ ያልደገሙ÷ ልጆቻቸውን ቤተ ሰቦቻቸውን ቀጥተው ያሳደጉ መሆን ይገባቸዋል ። በዚህ ሁሉ የተፈተኑና ነውር የሌለባቸው ሆነው ሲገኙ ዲቁና ይሾማሉ /1ጢሞ. 3፡8-12 ፤ ፍት. መን. 7 ክፍል ፤ 1፣ ጢት. 4/ ።

ለ/ በሥርዓተ ቤተ ክርስቲያን መሠረት ለመዓርገ ዲቁና መብቃታቸው ተመስክሮላቸው እንዲሾሙ ታዙዋል/ፍት. ነገ. 7 ፤ ረስጣ 17/ ።

ሐ/ ከዚህ ጋር ለሰው የሚራሩ÷ የሚያዝኑ÷ የሚያንጕራጕሩ÷ ከቂም በቀል የራቁ÷ ቁጡዎች ብስጩዎች ያልሆኑ÷ የማያዳሉ÷ ለመማርና ለማስተማር የተጉ እንዲሆኑ ታዝዙዋል /ፍት. መን. አን. 6 ክፍል 1/ ።

2/ ሢመተ ዲቁና

ሀ/ ዲያቆን በአንብሮተ እድ ይሾማል ። "ሶበ ትሠይሞ ለዲያቆን አንብር እዴከ ላዕሌሁ ወጸሊ" /ፍት. መን. አን. 7 ክፍል 2 ረስጣ 54 ቀጠግ 54/ ።

ለ/ ዲያቆናት ሲሾሙ ቀሳውስትና ዲያቆናት ከኤጲስ ቆጶሱ ጋር ሆነው አብረው ይጸልያሉ ። አንብሮተ እድ የሚያደርግለት ግን ኤጲስ ቆጶሱ ብቻ ነው ።

www.ethiopianorthodox.org

"ቀሳውስት ኵሎሙ ወዲያቆናትኒ እንዘ ይቀውሙ ይጸልዩ" /ፍት. መን. አን. 7 ክፍል 2 ፤ ረስጣ 54 ቀጠግ 14/ ፡፡

ሐ/ "ዲያቆን 25 ዓመት ሳይሞላው አይሾምም" ይላል÷ ይሁን እንጂ ብቁ ሆኖ ከተገኘ ከዚህ ዕድሜ በታችም ያለ ቢሆን ይሾማል /ፍት. መን. አን. 7 ክፍል 2 ፤ ቀጠግ 11/ ፡፡

መ/ የዲያቆናቱ ቁጥር በቤተ ክርስቲያኑ ሰበካ ስፋትና ጥበት ይወሰናል /ፍት. መን. አን. 7 ፤ ቀጠግ 14 ኒቅያ 67/ ፡፡

3/ የዲያቆናት ሕይወትና ሥርዓት

ሀ/ ዲያቆናት እንደ ኤጲስ ቆጶስ÷ እንደ ቄስ ያለ ነውር ያለ ነቀፋ መኖር አለባቸው ፡፡ "ወይኩኑ ካዕበ ዲያቆናት ዘእንበለ ነውር በአምሳለ ኤጲስ ቆጶስ ወይኩኑ ፍጹማነ በክህነቶሙ ለቤተ ክርስቲያን በዘይክሉ ገቢረ ዘእንበለ ሐፍረት" /ፍት. መን. አን. 7 ክፍል 3 ድስቅ 37/ ፡፡

ለ/ ዲያቆናት በቦታው ሁሉ በመዓልትም በሌሊትም በጎ ሥራን የሚሠሩ መሆን ይገባቸዋል ፡፡ ከኃጢአት ንጹሕ ሆኖ መልካም አገልግሎትን የሚያገለግል ዲያቆን ይረባል÷ ይጠቅማል÷ በጎ ዕድል ፈንታን ያገኛል /ፍት. መን. አን. 7 ክፍል 4 ረስጣ 18/ ፡፡

ሐ/ ዲያቆን የእግዚአብሔር አገልጋይ እንደ መሆኑ መጠን ለኤጲስ ቆጶሱና ለቄሱ ይላላካል ፡፡

"ወዲያቆንሰ ከመ ዘይትለአክ ለእግዚአብሔር ይትለአክ ለኤጲስ ቆጶስ ወለ ቀሳውስት በኵሉ ግብር /ፍት. መን. አን. 7 በዶ. 5/ ፡፡

መ/ ዲያቆን ሕሙማንን በመጎብኘት የችግረኞችን ጉዳይ ወደ ቄሱ ወደ ኤጲስ ቆጶሱ በማቅረብ ለችግረኞች ምጽዋት የሚሰጡትን ምእመናንን ሁሉ በማስተባበርና በመላላክ እንዲያገለግል ታዝዞዋል /ፍት. መን. አን. 7 ክፍል 3/ ፡፡

ሠ/ በምሥራቅ ኦርቶዶክስ ተዋሕዶ አብያተ ክርስቲያናት ዲያቆናት ወንጌል ያነብባሉ ፤ በእኛ ቤተ ክርስቲያን ግን አያነብቡም ፡፡

"ወያንብብ ወንጌለ እመሂ ዲያቆን ወእመሂ ቀሲስ" /ዲድስቅልያ 12 ፍት. መን. አን. 7 ክፍል 3/ ፡፡

ረ/ ዲያቆን በጸሎተ ቅዳሴ ጊዜ ሕዝቡ ሥርዓት ይዘው እንዲቆሙና እንዲጸልዩ÷ እንዳይንቀላፉና እንዳይተኙ÷ እንዳይስቁና እንዳይሳለቁ ይቆጣጠራል /ፍት. መን. አን. 12 ድስቅ 12/ ፡፡

ሰ/ ሥጋውን ደሙን በማቀበል ጊዜ ሥጋውን ቄሱ ሲያቀብል ዲያቆን ደሙን ለሕዝቡ ያቀብላል ፡፡ /ፍት. መን. አን. 7 ክፍል 3 ረስጣ 58/ ፡፡

ሸ/ ቆሞሱና ሊቀ ዲያቆናቱ ለኤጲስ ቆጶሱ እንደ ሁለት እጆችና እንደ ሁለት ክንፎች ሆነው ሹመት በሚሰጥበት ጊዜ በቀኙና በግራው ይቆማሉ÷ ወደ ቤተ ክርስቲያን ሲሔድ አብረው ይሔዳሉ÷

www.ethiopianorthodox.org

ወደ ሌላም ቦታ ሲሔድ አይለዩም ። ሊቀ ዲያቆናት በቀኙ ይቆማል፥ ሌሎች ግን በግራው ይቆማሉ ።

"ወኮሮአቢስኒ ይኩን በማዕርግ ከመ ክልዔ እደዊሁ ወክልዔ ክነፊሁ ለኤጲስ ቆጶስ ወሶበ የሐውር ኀበ ቤተ ክርስቲያን አውኀበ ካልዕ ይደሉ ከመይኩን ሊቀ ዲያቆን በየማኑ ወካልዓን በፀጋሙ" /ፍት. መን. አን. 7 ኒቅያ 62/ ።

4/ ዲያቆን ከማዕርጉ የሚሻርበት ምክንያት

ሀ/ ጉቦ ሰጥቶ፥ ወይም በጉልበት አስገድዶና አስፈራርቶ ወይም ይህን በመሰለ ሌላ ተንኮል የተሾመ፥ ወይም ሁለት ጊዜ የተሾመ ።

ለ/ ሁለት ሴት ያገባ፥ ወይም በተሾመ ጊዜ ከሴት ርቄ ንጽሕ ጠብቄ እኖራለሁ ብሎ ተሥሎ ከተሾመ በኋላ ስዕለቱን አፍርሶ፥ ሚስት ያገባ፥ ወይም ከዘማዊት ሴት የደረሰ፥ ወይም ተደብቆ ተክሊል ያደረሰ፥ ወይም እመነኩሳለሁ ብሎ ሚስቱን የፈታ ።

ሐ/ ዘወትር የሚሰክር፥ በክፉ ሥራ ጸንቶ የሚኖር፥ በሐሰት የሚመሰክር ።

መ/ አራጣ የሚቀበል፥ ነጋዴ የሆነ

ሠ/ ባልንጀራውን የሚያማ

ረ/ በሰው የሚታበይ፥ ኃይሉን የሚያሳይ፥ ሰውን የሚመታ፥ ኤጲስ ቆጶስ ሳይፈቅድለት የመነኮሰ፥

ኤጲስ ቆጶሱን የናቀና ያቃለለ፥ ኤጲስ ቆጶሱ ጠርቶት አልመጣም ብሎ የቀረ፥ ከደሚ ያልነጻችውን ሴት ወደ ቤተ ክርስቲያን ያስገባ፥ ሥጋውን ደሙን ያስጠ፥ ከተሻረ በኋላ የክህነት ሥራ የሚሠራ፥ ለብቻው ሌላ ቤተ ክርስቲያን የሠራ ።

ሰ/ ቤተ ክርስቲያን ትቶ ከሔደ በኋላ የተመለሰ፥ ከመናፍቃን የተጠመቀ፥ ቁርባናቸውን የተቀበለ፥ ከመናፍቃን ጋር የጸለየ፥ ቤተ ክርስቲያኑን ትቶ ወደ ሌላ ቤተ ክርስቲያን የሔደ፥ ወታደር የሆነ ከዲቁናው መዓርግ ይሻራል /ፍት. መን. አን. 7 ፤ ክፍል 5/ ።

ሠ/ የንፍቀ ዲያቆናት ሢመት ሥርዓት

1/ ለንፍቀ ዲቁና ሢመት የሚያበቁ ሁኔታዎች

ሀ/ ነገር የማያበዛ፥ የማይሰክር፥ ዋዛ ፈዛዛ የማይናገር፥ በጎ አኑዋኑዋር ያለው፥ በጎ ነገርን የሚወድ፥ ታዛዥ የሆነ ።

ለ/ የሃይማኖት ትምህርት ወደሚሰጥበት ጉባኤ የሚሔድ ።

ሐ/ ከሴት ርቆ ንጽሕ ጠብቆ ለመኖሩ የተመሰከረለት ንፍቀ ዲቁና ይሾማል /ፍት. መን. አን. 8 ፤ ረስጣ 15/ ።

www.ethiopianorthodox.org

2/ ሥርዓተ ሢመተ ንፍቀ ዲያቆናት

ሀ/ ንፍቀ ዲያቆን ሚስት ያላገባ ከሆነ ከሴት ርቆ ንጽሕ ጠብቆ እንደኖረ ከአልተመሰከረለት አይሾምም /ፍት. መን. አን. 8/ ።

ለ/ ኤጲስ ቆጶስ ንፍቀ ዲያቆኑን ሲሾም አንብሮተ እድ አያደርግም ፤ በቃል ብቻ ንፍቀ ዲያቆን ብሎ ይሾመዋል /ፍት. መን. አን. 8 ክፍል 2 ፤ ረስጣ 27/ ።

3/ የንፍቀ ዲያቆናት ሥራ

ሀ/ ንፍቀ ዲያቆናት ዲያቆናትን ይረዳሉ "ንፍቀ ዲያቆናት ከመ እንተ ረዳእያን" /ፍት. መን. አን. 8 ክፍል 3/ ።

ለ/ ንፍቀ ዲያቆናት በዲያቆናት ቦታ ገብተው በዲቁና መዓርግ ማገልገል÷ ንዋየ ቅድሳት መንካት÷ የዲያቆናትን ልብሰ ተክህኖ መልበስ አይችሉም ። /ፍት. መን. አን. 8 ጾክ. 45፤ 46፤ 47፤ 67፤ 21፤ 22፤ 23፤ 43/ ።

ሐ/ ንፍቀ ዲያቆን በመቅደሱ በር ከውጭ ይቆማል ፤ ከዚያ አይለይም /ፍት. መን. አን. 8 ክፍል 3/ ።

መ/ ንፍቀ ዲያቆን ደሙን አያቀብልም/ፍት. መን. አን. 8 ክፍል 3 ጾክ. 39/ ።

4/ ንፍቀ ዲያቆን የሚሻርበት ምክንያት

ንፍቀ ዲያቆን ከሰረቀ አንድ ዓመት ከሹመቱና ከሥራው ይታገዳል ። ከዓመት በኋላ ወደ ሥራው ይመለሳል ወደ ዲቁና ማዕርግ አይደርስም ፤ እስከ ዕለተ ሞቱ በንፍቀ ዲቁና ማዕርግ ይኖራል /ፍት. መን. አን. 8 ክፍል 4 በስ. 48/ ።

ረ/ የአናጉንስጢስ ሢመት ሥርዓት

1/ ለአናጉንስጢስ ሢመት የሚያበቃ ሁኔታ

አናጉንስጢስ ማለት አንባቢ ማለት ነው ። በችሎታው በበጎ ጠባዩ የታወቀ÷ ነገር የማያበዛ÷ የማይሰክር÷ ዋዛ ፈዛዛ የማይናገር÷ በጎ አኑዋኑዋር ያለው÷ በጎ ነገርን የሚወድ÷ የሃይማኖት ትምህርት ወደሚሰጥበት ጉባኤ ለመሔድ የሚፋጠን÷ ታዛዥ÷ የሚያነብበውን ለመሥራት የሚተጋ÷ የሚያነብበውን ኃይለ ቃል የሚያውቅ አናጉንስጢስነት ይሾማል ። /ፍት. መን. አን. 8 ክፍል 1 ፤ ረስጣ 15/ ።

2/ ሥርዓተ ሢመተ አናጉንስጢስ

ሀ/ አናጉንስጢስ በሚሾምበት ጊዜ አስቀድሞ ኤጲስ ቆጶሱ አንብብ ብሎ ወንጌል ይሰጠዋል /ፍት. መን. አን. 8 ክፍል 3 ፤ ረስጣ 20/ ።

ለ/ ኤጲስ ቆጶስ አናጉንስጢስን ሲሾም አንብሮተ እድ አያደርግም በቃል ብቻ አናጉንስጢስ ብሎ ይሾመዋል /ፍት. መን. 8 ክፍል 2 ፤ ረስጣ 27 በደስ 7 በስ 48/ ።

www.ethiopianorthodox.org

ሐ/ አናጉንስጢስ ሚስት ያላገባ ከሆነ ከሴት ርቆ እንደኖረ ካልተመሰከረለት አይሾምም /ፍት. መን. አን. 8 ክፍል 2/ ።

3/ የአናጉንስጢስ ሥራ

ሀ/ አናጉንስጢስ አንባቢ ስለሆነ በቤተ ክርስቲያን ያነብባል /ፍት. መን. አን. 8 ክፍል 3 ፤ ድስቅ 1 ቀዳማዊ/ ።

ለ/ አናጉንስጢስ ከፍ ከአለ ቦታ ቆሞ ከብሉያት መጻሕፍት በክፍል እየከፈለ እየመጠነ ያነብባል /ፍት. መን. አን. 8 ክፍል 3 ድስቅ 12/ ።

ሐ/ አናጉንስጢሳውያን ንባብ በሚያነቡበት ጊዜ ልብሰ ተክህኖ አይለብሱም /ፍት. መን. አን. 8 ክፍል 3/ ።

4/ አናጉንስጢስ የሚሻርበት ምክንያት

ሀ/ አናጉንስጢስ ከሰረቀ ከሹመቱና ከማንበብ ሥራው ይታገዳል ፤ ከዓመት በኋላ ግን ወደ ሥራው ይመለሳል ፤ ማዕርግ አይጨመርለትም ፤ እስከ ዕለተ ሞቱ ድረስ በአንባቢነቱ ማዕርግ ይኖራል /ፍት. መን. አን. 8 ክፍል 4 ፤ በስ 48/ ።

ለ/ በገና መቺ ከሆነ ከተሾመ በኋላ ወደዚህ ሥራው መመለስ አይገባውም ፤ ከተመለሰና በዚሁ ሥራው ከተገኘ በሰባት ሱባኤ ጾም ይቀጣል ፤ ከአልታረመ ከቤተ ክርስቲያን አገልግሎት ይለያል /ፍት. መን. አን. 8 ፤ ክፍል 4 በስ 74/ ።

5/ ሥርዓተ አናጉንስጢስ

አናጉንስጢስ ሚስት ማግባት ይችላል ፤ ሚስቱ ከሞተችበት ሁለተኛ ያገባል /ፍት. መን. አን. 8 ክፍል 5 ፤ ረስጠብ 117 በስ 55/ ።

ሰ/ የመዘምራን ሢመት ሥርዓት

1/ ሥርዓተ ሢመተ መዘምራን

ኤጲስ ቆጶስ መዘምራንን በቡራኬ ይሾማል እንጂ አንብሮተ እድ አያደርግም /ፍት. መን. አን. 8 ክፍል 2/ ።

2/ የመዘምራን ሥራ

ሀ/ መዘምራን ዘማሪዎች ስለሆኑ ይዘምራሉ /ፍት. መን. አን. 8 ክፍል 3/

ለ/ መዘምራን የሚዘምሩት ከመዝሙረ ዳዊት ነው /ፍት. መን. አን. 8 ክፍል 3 ደስቅ 12/ በሀገራችን የቅዱስ ያሬድን ድርሰት ጭምር ይዘምራሉ ።

ሐ/ መዘምራን በሚዘምሩበት ጊዜ ልብሰ ተክህኖ አይለብሱም /ፍት. መን. አን. 8 ክፍል 3/

3/ ሥርዓተ መዘምራን

መዘምራን ሚስት ማግባት ይችላሉ ። ሚስታቸው ከሞተችባቸው ሁለተኛ ማግባት ይችላሉ /ፍት. መን. አን. 8 ክፍል 5 ፤ ረስጠብ 17 በስ 55/

www.ethiopianorthodox.org

ሸ/ የዐጸውተ ኆዋኅው ሢመት ሥርዓት

1/ የዐጸውተ ኆዋኅው ሥራ

ሀ/ ዐጸውተ ኆዋኅው /ደጆች የሚከፍቱና የሚዘጉ/ በወንዶች መግቢያ በር ቆመው ይጠብቃሉ /ፍት. መን. አን. 8 ክፍል 3 ድስቅ 12/ ።

ለ/ ዐጸውተ ኆዋኅው አንዲት ሰዓት እንኳ ከበሩ መለየት የለባቸውም /ፍት. መን. አን. 8 ክፍል 3 ፤ ጾክ 49/ ።

ሐ/ ዐጸውተ ኆዋኅው ደሙን አያቀብሉም /ፍት. መን. አን. 8 ክፍል 3 ጾክ 39/ ።

2/ ሥርዓተ ዐጸውተ ኆዋኅው

ዐጸውተ ኆዋኅው ሚስት ማግባት ይችላሉ ሚስቶቻቸው ከሞቱባቸው ሁለተኛ ማግባት ይችላሉ ። /ፍት. መን. አን. 8 ፤ ክፍል 3 በስ 55/።

ቀ/ የዲያቆናውያት ሢመት ሥርዓት

1/ ለዲያቆናዊትነት ሢመት የሚያበቁ ሁኔታዎች፡-

ሀ/ በልባቸው ከኃጢአት የነጹ
ለ/ ለበጎ ሥራ የነቁ÷
ሐ/ በሥራው ሁሉ የሚታመኑ÷
መ/ ነገር የማይሠሩ
ሠ/ 60 ዓመት የሞላቸው÷
ረ/ በአንድ ወንድ ጸንተው የኖሩ
ሰ/ ልጆቻቸውን በሥርዓት ያሳደጉ
ሸ/ እንግዳ የሚቀበሉ

ቀ/ የቅዱሳንን እግር የሚያጥቡ
በ/ በደዌ ችግር ለተጨነቁት የሚራሩ
ተ/ በበጎ ሥራ ሁሉ ጸንተው የኖሩ

በበጎ ሥራ ጸንተው ለመኖራቸውም የተመሰከረላቸው ሴቶች ዲያቆናዊትነት ይሾማሉ /ፍት. መን. አን. 8 ክፍል 1 ፤ ድስቅ 17 ፤ 1ጢሞ. 5፡9-10/ ።

3/ ሥርዓተ ሢመተ ዲያቆናውያት

ዲያቆናውያት በአንብሮተ እድ አይሾሙም። የሚሾሙት በቃል ብቻ ነው /ፍት. መን. አን. 8 ክፍል 1 ድስቅ 17/ ።

4/ የዲያቆናውያት ሥራ

ሀ/ ዲያቆናውያት የሚሾሙት ከኤጲስ ቆጶሱ ወደ ሴቶች ለመላክ÷ የሚጠመቁትን ሴቶች ከአንገት በታች ቅብዐ ቅዱስ÷ ሜሮን እንዲቀቡ በጠቅላላ በሥርዓተ ቤተ ክርስቲያን ሴቶች ሊፈጽሙት የሚገባውን የቤተ ክርስቲያን አገልግሎት እንዲፈጽሙ ነው /ፍት. መን. አን. 8 ክፍል 1 ፤ ድስቅ 17 ረስጣ 59/ ።

ለ/ ዲያቆናውያት ሴቶች አይባርኩም ፤ ዲያቆናትና ቀሳውስት የሚሠሩትን የክህነት ሥራ አይሠሩም÷ ሴቶች የሚገቡበትን በር ብቻ ይጠብቃሉ /ፍት. መን. 8 ክፍል 3 ረስጣ 59/ ።

ሐ/ ዲያቆናውያት በሕዝቡ ዘንድ ክብር አላቸው "ወትኩን ዲያቆናዊት ክብርተ በኀቤክሙ" /ፍት. መን. አን. 8/ ።

www.ethiopianorthodox.org

መ/ ዲያቆናውያት እንደ ዲያቆናት "ተንሥኡ ጸልዩ" እያሉ ጸሎት አያዝዙም ፤ ዲያቆን ሳያዝዛቸውም ምንም ነገር አይሠሩም /ፍት. መን. አን. 8 ክፍል 3 በደስ 6/ ።

ሠ/ ስለማናቸውም ጉዳይ ለመነጋገር አንዲት ሴት ዲያቆናዊትን ሳትይዝ ብቻዋን ወደ ዲያቆን ወይም ወደ ኤጲስ ቆጶስ መሔድ አይገባትም ፤ ክልክል ነው /ፍት. መን. አን. 8 ክፍል 3 በደስ 6/ ።

ረ/ ዲያቆናዊት ሴቶችን ልትገሥፅ÷ ልትመክር÷ ልታስተምር በመሳሰለው ሁሉ ልትረዳቸው ይገባል /ፍት. መን. አን. 8 በደስ 34/ ።

ሰ/ ዲያቆናውያት ቅስና አይሾሙም ፤ ቄስ አይባሉም በቤተ ክርስቲያንም የማኅበር ጸሎት ጀማሪ÷ ፈጻሚ አይሆኑም ።

ቀ/ ዲያቆናውያት ቃላቸውን ከፍ አድርገው ጮኸው አይጸልዩም "ወኢይጸልያ በልዑል ቃል" /ፍት. መን. አን. 8 ክፍል 3 ጸክ 11/።

5/ የክህነት ዓላማና ጥቅም

የክህነት ዓላማና ጥቅም ሰዎችን ከኃጢአትና ከሰይጣን ሥራ ሁሉ በመለየት÷ በማስተማር÷ በመቆጣጠር÷ በመጠበቅ÷ በመቀደስና በማንጻት÷ በመናዘዝና በመፍታት፦

ሀ/ ለጨለማው ዓለም ብርሃን ለመሆን÷

ለ/ አልጫ የሆነውን ዓለም ለማጣፈጥ÷

ሐ/ ምሥጢራተ ቤተ ክርስቲያንን በመፈጸም ለምእመናን ጸጋ መንፈስ ቅዱስን ለማሰጠት የእግዚአብሔር ልጆች÷ የመንግሥት ወራሾች እንዲሆኑ ለማብቃትና ድኅነተ ነፍስ ለማሰጠት ነው ።

መ/ እግዚአብሔርን በቅዳሴ በውዳሴ ለማመስገንና መንፈሳዊ አገልግሎት ለመፈጸም ነው ።

6/ የሥርዓተ ክህነት ትርጉም

ሀ/ ልጆቹን ሠርቶ ቀጥቶ ማሳደግ ያልቻለ ÷ በቤተሰብ አስተዳደር ያልተፈተነ በቤተ ክርስቲያን ላይ እንዳይሾም የተከለከለበት ምክንያት ሠሪዐ ቤቱን ያላሳመረ ቤተሰብ ማስተዳደር ያልቻለ ÷ ቤተ እግዚአብሔርን ማስተዳደር ስለማይችል ነው ።

"እመሰ ውእቱ ዘኢያሤኒ ሠሪዐቤቱ እፎ ያሤኒ ሠሪዐ ቤተ እግዚአብሔር ወቤተ ክርስቲያኑ" /1ኛ ጢሞ. 3፡4-5 ፤ ፍት. ነገ. 5/

ለ/ ሐዲስ አማኒ ኤጲስ ቆጶስነት እንዳይሾም የተከለከለበት ምክንያት ሰይጣን በአመጣው ትዕቢት እንዳይያዝና እንዳይታበይ ነው ።

"በትዕቢት ተነፍቶ በዲያብሎስ ፍርድ እንዳይወድቅ አዲስ ክርስቲያን አይሁን" /1ኛ. ጢሞ. 3፡6 ፤ ፍት. ነገ. አን. 5፡9/

ሐ/ ዕውር÷ ደንቆሮ÷ ዝንጉ ኤጲስ ቆጶስነት እንዳይሾም የተከለከለው ነውር ሆኖበት አይደለም ። በቤተ እግዚአብሔር ከሚሠራው

www.ethiopianorthodox.org

ሥራ እሱ ሊሠራው የሚገባውን ሥራ መሥራት የማይቻለው ስለሆነ ብቻ ነው ።

"አኮ ከመ ውእቱ ነውር አላ እስመ ውእቱ ኢይክል በእንተ ፈጽሞቱ ለዘውእቱ ይትፈቀድ እምግብራተ ቤተ ክርስቲያን" /3ቀሌ አንቀጽ 52 ፤ ፍት. ነገ. አንቀጽ 5/ ።

መ/ ኤጲስ ቆጶስ እሑድ እንዲሾም የተወሰነበት ምክንያት ሕዝቡ አምስቱን ቀን በተግባረ ሥጋ አሳልፈው ቀዳሚት በተግባረ ነፍስ ማለት ሰው በማስታረቅ፥ ሕሙማንን እሥረኞችን በመጠየቅ ውለው ለጸሎት፥ ሥጋ ወደሙ ለመቀበል ወደ ቤተ ክርስቲያን የሚሔዱትና የሚሰበሰቡት እሑድ ስለሆነ ሁሉ እንዲያውቀውና በሕዝብ ፊት እንዲሾም ነው ። ሁለተኛም እሑድ ጌታ የተጸነሰበት፥ ብርሃነ መለኮቱን በደብረ ታቦር የገለጠበት ከሙታን ተለይቶ የተነሣበት መንፈስ ቅዱስ በሐዋርያት ላይ የወረደበት እመቤታችን ያረፈችበት ቅዱስ ዕለት ስለሆነ በቅዱስ ዕለት ቅዱስ ሢመት እንዲፈጸም ነው ። ከዚህም ሌላ "አምስት መክሊት ሰጥተኸኝ ነበር ወጥቼ ወርጄ ነግጄ አትርፌ አምስት ጨምሬበታለሁ እነሆ መክሊትህ ከነትርፉ" ብሎ ኤጲስ ቆጶሱ በኋላ የሚያስረክብባት ዕለት ስለሆነች ነው /ዘፀ. 20፥8-11 ፤ ማቴ. 28፥1 ፤ ማር. 16፥1-13 ፤ ሉቃ. 24፥1-43 ፤ ዮሐ. 20፥1-21 ፤ የሐ. ሥራ. 2፥1-21 ፤ ማቴ. 25፥14-23/ ።

ሠ/ ኤጲስ ቆጶሳቱ በአንብሮተ እድ ኤጲስ ቆጶሱን ከመሾማቸው በፊት እጃቸውን የሚታጠቡበት ምክንያት እኛ በምናውቀው በአፍአ ንጹሕ

ብለን ሾመንሃል ። አንተ በምታውቀው በውስጡ ዕዳ የለብንም ዕዳው በአንተ ነው ለማለት ነው ።

ረ/ ኤጲስ ቆጶሱን ሲሾሙት መስቀል የሚያሲዙት መከራ ትቀበላለህ ለማለት ነው ።

"ዘውእቱ ዘተሠይመ ለቤተ ክርስቲያን ጉባኤ እምኀበ ሥሉስ ቅዱስ በምሥጢረ መስቀል" /ፍት. ነገ. አን. 5/

ሰ/ ቀዳማዊው ኤጲስ ቆጶስ በተሿሚው እጅ ላይ እጁን የሚጭነው እስከ አሁን ድረስ ከእኔ በታች ነበርህ ከእንግዲህ ወዲህ ግን በሥልጣነ ክህነት ከእኔ ጋር አንድ ነህ ሲለው ነው ።

ሸ/ የሢመተ ኤጲስ ቆጶሳት በዓል ሦስት ቀን የሚከበረው ጌታችን መድኃኒታችን ኢየሱስ ክርስቶስ ሦስት መዓልት ሦስት ሌሊት በከርሠ መቃብር አድሮ በ3ኛው ቀን ከሙታን ተለይቶ የመነሣቱ ምሳሌ ነው ።

"ወያብዕሉ ሠለስተ መዋዕለ በዐለ መንፈሳዊተ በአምሳለ ምሥጢሩ ለዘተ ንሥአ በሣልስት ዕለት" /ፍት. ነገ. 5 ፤ ማቴ. 16፥21 /

ቀ/ ዲያቆናት በሚሾመው ኤጲስ ቆጶስ ራስ ላይ ፬ቱን ወንጌል ዘርግተው የሚይዙበት ምክንያት ወንጌልን ገልጠህ ታስተምራለህ፥ ስለ ወንጌል መከራ ትቀበላለህ ለማለት ነው ።

በ/ <u>መጀመሪያው የኤጲስ ቆጶሳት ጉባኤ</u> የርክበ ካህናት ዕለት እንዲሆን የተደረገበት ምክንያት ጌታ ኢየሱስ ክርስቶስ ከትንሣኤው በኋላ 3ኛ ጊዜ

www.ethiopianorthodox.org

በባሕረ ጥብርያዶስ ለደቀ መዛሙርቱ የተገለጠበት ቀን በመሆኑና በዚህም ዕለት ቅዱስ ጴጥሮስን ሊቀ ሐዋርያት አድርጎ በመሾም 3 ጊዜ በጎቼን ጠብቅ ብሎ የደቀ መዛሙርቱ የበላይና የምእመናን ጠባቂነት አደራ የሰጠበት ዕለት በመሆኑ ነው /ዮሐ. 21፡1-17/ ። <u>ሁለተኛው ጉባኤ</u> ጥቅምት 12 ቀን የሆነበት ምክንያት ይህ ዕለት መጀመሪያውን ወንጌለ መንግሥት የጻፈው የሐዋርያው የማቴዎስ መታሰቢያ በዓል ከመሆኑም በላይ ወቅቱ ክረምቱ አልፎ በጋው የሚተካበት፥ አዝመራ የሚሰበሰብበት ጊዜ ስለሆነ በበጋም ቸነፈርና ድንገተኛ ሞት ስለሚበዛ ከሞት አስቀድሞ በፍቅር በንጽሕና ሆኖ ንስሐ ገብቶ በጸሎትና በምስጋና እግዚአብሔርን ለመለመን ነው ።

ተ/ በኤጲስ ቆጶሳት ጉባኤ /ሲኖዶስ/ መካከል በአለ ጠረጴዛ ላይ ወንጌል የሚቀመጥበት ምክንያት በጉባኤው መካከል ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ አለ ለማለትና እውነተኛ ፍትሕ እንፈርዳለን በጽድቅ እንነጋገራለን ለማለት ነው ።

ቸ/ ዲያቆን በ30 ዓመቱ ቅስና እንዲሾም የተደረገበት ምክንያት ጌታችን መድኃኒታችን ኢየሱስ ክርስቶስ በ30 ዓመቱ ስለተጠመቀና ማስተማር የጀመረው በዚሁ ዘመኑ ስለሆነ ነው /ሉቃ. 3፡23 ፤ ፍት. ነገ. አን. 6፡1/ ።

ኀ/ ብሉያትን ሐዲሳትን ይልቁንም አራቱን ወንጌል ያልተማረ ቅስና እንዳይሾም የተከለከለበት ምክንያት ምእመናንን ትምህርተ ወንጌል እያስተማረ የሚጠብቅ ስለሆነ ነው ።

ነ/ ኤጲስ ቆጶስ ቄሱንና ዲያቆኑን ብቻውን የሚሾመው መዓርጉ 3ኛ/ ስለሆነ ነው ። ይኸውም ወደላይ ጳጳስ፥ ሊቀ ጳጳሳት፥ ርእሰ ሊቃነ ጳጳሳት፥ ወደታች ቄስ ዲያቆን ነው ።

ኘ/ ካህን ሁለት እንትማማች ከአገባ ሰው ሠርግ እንዳይሔድ የተከለከለበት ምክንያት ጋብቻው ሕገወጥና ርኩስ ከመሆኑም በላይ ሠርገኛውም ኃጢአተኛ ስለሆነ ነው ።

አ/ ዲያቆን ለካህናት ሥጋውን ደሙን የማያቀብልበት ምክንያት እሱ የካህናት ተላላኪ እንጂ ካህን ስለ አልሆነ ነው ።

"ወኢየሀብ አውሎግያ አላ ውእቱ ይነሥእ እምኤጲስ ቆጶስ ወእምቀሲስ ወኢይፀር ቁርባነ ወሶበ ያረ ኤጲስ ቆጶስ አው ቀሲስ ውእቱ ይመጡ ፅዋዐ ለሕዝብ አኮ ውእቱ ካህን አላ ላእከ ካህናት" 1ኛ/ ቀሌ 58 ፍት. ነገ. አን. 7 ክፍል 3/ ።

"ወኢያንብር እዴሁ ወኢይመጡ ቁርባነ ለዘይትሌዓሎ አላ የአኃዝ ዘይቴሐትዎ ለመልእክተ ቤተ ክርስቲያን" /ቀኖና ጴጥሮስ/

ከ/ ሊቀ ዲያቆናት ለኤጲስ ቆጶሱ የአስተዳደር ሥራ ረዳት እንዲሆነውና ጥቃቅኑን ሥራ እንዲያከናውን የተደረገበት ምክንያት በአሪቱ በእሥራኤል ልጆች መካከል ስለሚፈርደው ፍርድ ሥራ እንዳይበዛበት ሥልጣኑን እንዲያከፋፍል አማቱ ዮቶር ሙሴን እንደመከረው ሙሴም ምክሩን ተቀብሎ ሥልጣኑን በማከፋፈል ሥራ እንደተቃለለለትና ፍጻሜው እንደ አማረለት ሁሉ ኤጲስ ቆጶሱም ሥልጣኑን ከአከፋፈለ

www.ethiopianorthodox.org

የቤተ ክርስቲያን ሥራ ሊቃለልና ባለ ጉዳዮች በቀላሉ ውሳኔ ሊያገኙ እንደሚችሉ ስለታመነ ነው ። "ከመ ይኩን ዘኢያስተሐምም ዘእንበለ ግብራት ዓቢያን በከመ አምከሮ ዮቶር ሐሙሁ ለሙሴ በእንተ ሠሪዐ ፍትሕ ማእከለ ደቂቀ እሥራኤል ወተወከፈ ምክረ ዚአሁ ወአሠነየ ደኀሪተ" /ፍት. ነገ. አን. 7 ክፍል 4 ፤ ዘፀ. 18፡13-26/ ።

ኸ/ አናጉንስጢስ ከብሉያት መጻሕፍት ሁለት ሁለት ክፍል የሚያነብበት ምክንያት አንዱ የ፲ዋዌ ሥጋና የ፲ዋዌ ነፍስ፥ አንዱ የሚጠተ ሥጋና የሚጠተ ነፍስ ምሳሌ ነው ። /2ኛ/ ዜና መዋ. 36፡5-23 ፤ ዕዝ. 1፡1-7 ፤ ማቴ. 1፡11-12 ፤ ዘፍ. 3፡1,24 ፤ ዮሐ. 3፡14,18 ፤ 1ኛ. ጴ. 3፡19/ ።

ክፍል 7

ሰ/ ሥርዓተ ጋብቻ

1/ የጋብቻ አመሠራረት

ጋብቻ ከሕግጋተ እግዚአብሔር አንዱ ነው ። ስለ ጋብቻ በኦሪትም፥ በወንጌልም ሕግ ተሠርቶዋል ።

በድንግልና ሊኖሩ እግዚአብሔር ከፈቀደላቸው ሰዎች በቀር ሁሉ በጋብቻ እንዲኖሩ ጥንቱን በአዳምና በሔዋን ጋብቻን መሠረተ ።

ይኸውም "ሰው ብቻውን ሊኖር አግባብ አይደለም የምትረዳውን ጓደኛ እንፍጠርለት እንጂ" ብሎ እግዚአብሔር ለአዳም ሔዋንን በመፍጠሩ ታውቋል ። /ዘፍ. 2፡18/ ።

እግዚአብሔር አምላክም በአዳም ከባድ ዕንቅልፍ ጣለበት አንቀላፋም፥ ከጎኑም አንዲት አጥንት ወስዶ ሥፍራውን በሥጋ ዘጋው ። እግዚአብሔር አምላክም የወሰዳትን አጥንት ሴት አድርጎ ሠራት ። ወደ አዳምም አመጣት ። አዳምም አለ "ይህቺ አጥንት ከአጥንቴ ናት ሥጋም ከሥጋዬ ናት ። እሱዋም ከወንድ ተገኝታለችና ሴት ትባል ። ስለዚህ ሰው አባቱንና እናቱን ይተዋል ። ሚስቱንም ይከተላል ። ሁለቱም አንድ አካል ይሆናሉ" /ዘፍ. 2፡22-24/ ።

እግዚአብሔርም ሰውን በመልኩ ፈጠረ በእግዚአብሔር መልክ ፈጠረው ወንድና ሴት አድርጎ ፈጠራቸው ። እግዚአብሔርም ባረካቸው እንዲህም አላቸው "ብዙ ተባዙ ምድርንም ሙሉዋት" /ዘፍ. 1፡27/ ።

የአዳምና የሔዋን ጋብቻ የሕጋዊ ጋብቻ መሠረት ነው ። ለአዳም ብዙ ሴቶች አለመፈጠራቸው ለአንድ ወንድ አንዲት ሴት እንጂ አያሌ ሴቶች ያልተፈቀዱለት መሆኑን፥ ለሔዋን ብዙ ወንዶች አለመፈጠራቸው ለአንዲት ሴት አንድ ባል እንጂ አያሌ ወንዶች ያልተፈቀዱ መሆኑን ያመለክታል ።

በአዳምና በሔዋን የተጀመረው ሕጋዊ ጋብቻ ወደ ልጆች ሲተላለፍ በብዙዎቹ ዘንድ ሕጋዊነቱና ሥርዓቱ ባይጠበቅም ሕገ እግዚአብሔርን በጠበቁትና በታወቁት አባቶች ዘንድ ተጠብቆ ኖሩዋል ።

ጥቂቶቹንም ለምሳሌ ያህል ብናቀርብ በዘመነ አበው የኖኅ ጋብቻ የተባረከ ሕጋዊ ጋብቻ ነበር ። ሕጋዊና የተባረከም በመሆኑ በሕገ ወጥ ግንኙነትና በዝሙት የተባዛው የዓለም ሕዝብ በንፍር ውሀ ሲጠፋ

www.ethiopianorthodox.org

ኖኅና ቤተሰቡ ከጥፋት ውሃ ድነዋል ። በእርሱም ዘር ዓለም በሰው ልጆች ተሞልታለች /ዘፍ. 7፡9/ ።

እንደዚሁም የይስሐቅና የርብቃ÷ የዮሴፍና የአስኔት ጋብቻ ሕጋዊና የተባረከ ጋብቻ ነበር ።

ከክርስትና በፊት የነበረው የጋብቻ ሥርዓት የዘርና የእምነት ልዩነት ይታይበት ነበር ። በክርስትና ሥርዓት የእምነት ልዩነት የሚደረግ ቢሆንም በጋብቻ የዘር ልዩነት አይፈጸምም ።

ለምሳሌ በኦሪቱ እሥራኤል ከአሕዛብ÷ አሕዛብ ከእሥራኤል እንዳይጋቡ ክልክል ነበር ። "ኢተሀብ ወለተከ ለአሕዛብ ወኢትንሣእ ወለቶሙ ለአሕዛብ /ዘፀ. 7፡3/ ።

በኦሪቱ ወንድሙ ሳይወልድ ከሞተ የሟች ወንድም ሚስቱን አግብቶ ዘር ይተካ ነበር /ዘዳ. 25፡5-10 ፤ ማቴ. 22፡24-28/ ።

ጋብቻ ከእግዚአብሔር የተሰጠ ሕግ በመሆኑ በኦሪትም ሆነ በወንጌል ማንም ሰው ሚስቱን እንዳይፈታ ተከለከለ ።

ይህም በመሆኑ በኦሪቱ ሰዎች ሚስቶቻቸውን ሲጠሉና ሊፈቱ ሲፈልጉ ሌላ የተንኮል ዘዴ አዘጋጁ ይኸውም የሰዎችን አሙዋሙዋት ሊመረምር የሚችል የፍልስፍና ጥበብ በአልተገኘበት በዚያ የሞኝ ዘመን ወንዶች ሚስቶቻቸውን መርዝ እያጠጡ አፍ እያፈኑ ልብ እያሹ መግደል ጀመሩ ፤ ይህ የሰዎች ተንኮል በግልጽ እየታወቀ ስለሔደ ኦሪትን የጻፈ ሙሴ የጋብቻን ሕግ ለማሻሻል ተገደደ ፤ የተሻሻለውም ሕግ ፍቺን የሚፈቅድ ሲሆን ሥርዓቱ ግን ጠበቅ ያለ ነበር ፤

ይኸውም ባሉዋ ሚስቱን ሊፈታት ከፈለገ በመግደልና ተንኮል በመሥራት ፋንታ የምትፈታበትን ነውር በደብዳቤ ጽፎ በዐደባባይ አንብቦና አጋልጦ እንዲፈታ ሙሴ በኦሪት ሥርዓት ሠራ ።

ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ ስለ ጋብቻ ሲያስተምር ፈሪሳውያን በማናቸውም ምክንያት ሰው ሚስቱን ሊፈታ ይገባል ወይ ብለው ቢጠይቁት የመለሰላቸው መልስ "እግዚአብሔር አንድ ያደረገውን ሰው መለየት ስለማይገባው ባል በማናቸውም ምክንያት ሚስቱን ሊፈታ አይገባውም" ባላቸው ጊዜ ለተቃውሞ ያቀረቡት ጥያቄ ይህን ሙሴ ያሻሻለውን ሥርዓት ነበረ በጥያቄያቸውም እንደተገለጠው እንግዲህ ሙሴ ሰው ሚስቱን ሲፈታ የፍችዋን ደብዳቤ ጽፎ ይፍታት ለምን አለ ቢሉት ሙሴ ይህን ያዘዘ ስለልባችሁ ክፋት እንጂ ቀድሞስ እንዲህ አልነበረም ። እግዚአብሔር ወንድና ሴት አድርጎ መፍጠሩ ማግባት መፍታት እንዳይኖር ነው በማለት ካላመነዘረችበት በስተቀር ማንም ሰው ሚስቱን እንዳይፈታ የተፈታችውንም እንዳያገባ ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ በወንጌል አዘዘ /ዘፍ. 1፡27፤2፡24 ፤ ዘዳ. 2፡4 ፤ ማቴ. 19፡3-12፤ 5፡31-32/ ።

ጋብቻን ያከበሩ በሕጋዊ ጋብቻ የኖሩ ደጋግ ቅዱሳን በሕገ ልቡና እንደነበሩ ሁሉ በሕገ ኦሪትም ነበሩ ።

ለምሳሌ የኢያቄምና የሐና ጋብቻ ቅዱስ ጋብቻ ነበር ። የተቀደሰ ጋብቻ በመሆኑም የቤዛዊተ ዓለም የቅድስት ድንግል ማርያም ወላጆች የአምላካችን÷ የፈጣሪያችን የመድኃኒታችን አያቶች ለመሆን በቅተዋል ።

www.ethiopianorthodox.org

እንዲሁም የዘካርያስና የኤልሣቤጥ ጋብቻ የተባረከ ጋብቻ ነበር ቡሩክና ሕጋዊ በመሆኑም መጥምቀ መለኮት ዮሐንስን አፈራ ።

ጋብቻ በኦሪትም በወንጌልም የታዘዘና የተከበረ መሆኑን በዚህ መረዳት አያዳግትም "ክቡር አውስቦ በኵለሄ ወለምስካቦሙኒ አልቦቱ ስእበት" ዕብ. 13፡4/ ።

ጋብቻ በብሉይም ሆነ በሐዲስ በእግዚአብሔር ዘንድ የተከበረ በመሆኑ ጌታችን መድኃኒታችን ኢየሱስ ክርስቶስ ሰው በሆነ ጊዜ ትምህርት በጀመረበት ወራት የገሊላ አውራጃ በምትሆን በቃና ወደ ሠርግ ቤት ተጠርቶ በሔደ ጊዜ ፈጽሞ አክብሮታል ። ያንንም ጋብቻ ባርኮታል ።

ስለ ጋብቻ ኦሪትና ወንጌል በአንድ ቃል "ወንድ አባቱንና እናቱን ትቶ ሚስቱን ይከተላል ፤ በሚስቱም ይዋሐዳል ሁለቱም አንድ ሥጋ ይሆናሉ" በማለታቸው እውነተኛ ምስክሮች ሆነዋል ።

ዳግመኛም ቅዱስ ወንጌል "እግዚአብሔር አንድ ያደረገውን ሰው አይለይም" አለ ።

ዳግመኛም ሐዋርያው ጳውሎስ "ወንዶችም ሚስቶቻችሁን እንደራሳችሁ አድርጋችሁ ውደዱ ማንም ማን ሥጋውን ሊጠላ የሚቻለው የለም" በማለቱ ሴትን ለባሉዋ አካል አደረጋት ። ዳግመኛም "ሴቶች ሆይ ስሙ ክቡር ለሚሆን ለእግዚአብሔር እንደምትገዙ ለባሎቻችሁ ተገዙ" አለ ። ቀጥሎም ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ ስለእሱዋ ሰውነቱን ለሞት የሰጠላት ቤተ ክርስቲያንን እንደሚወድዳት ባልም ሚስቱን እንዲወድ አዝዙዋል ።

ነቢዩ ዳዊት በመዝሙሩ "አንተ ብፁዕ ነህ በጎ ነገርም ይደረግልሃል ፤ ሚስትህም በቤትህ አዳራሽ ውስጥ እንደ አማረ ወይን ትሆናለች ልጆችህም በማዕድህ ዙሪያ እንደ አዲስ ዘይት ተክል ይሆናሉ ። እነሆ እግዚአብሔርን የሚፈራ ሰው እንዲህ ይባረካል ባለ ዘመኑ ልክ በጎ ነገሮችን ያያል" ሲል የዘመረው በጋብቻ የሚገኘውን በረከትና መልካም ኑሮ ያረጋግጣል /መዝ. 127፡1-4/ ።

ጋብቻ በዚህ ዓይነት በሕግ ሲፈጸም የሰዎችን ኑሮ ሲያሳምር መልካም ዘር ሲተካ በሕገ ወጥነት በአመንዝራነት ሲፈጸም ደግሞ የሰዎችን ኑሮ ሲያበላሽ እስከ ዘመናችን ደርሱዋል ።

2/ <u>የጋብቻ ተፈላጊነት</u>

የጋብቻ ተፈላጊነት ስለ ሦስት ነገር ነው ይኸውም፡-

1ኛ/ በኑሮ ለመረዳዳትና ሕይወትን በጋራ ለመምራት ነው ። "ሰው ብቻውን ሊኖር አይገባውምና የምትረዳውን እንፍጠርለት" ። ይላል /ዘፍ. 2፡18/

2ኛ/ ለመባዛትና ዘር ለመተካት ነው "ብዙ ተባዙ ምድርንም ሙሉዋት" ይላል /ዘፍ. 1፡28-29፣ 9፡1-3/ ።

3ኛ/ ከዝሙት ለመጠበቅ ነው ። "ወከመሰ ኢትዘምዉ ኵሉ ብእሲ ይንበር በብእሲቱ ወ ኵላ ብእሲት ትንበር በምታ" ብሎ ሐዋርያው ቅዱስ ጳውሎስ አዝዞዋል /1ኛ ቆሮ. 7፡2÷5፣ 1-9/ ።

www.ethiopianorthodox.org

3/ ማጨት

የጋብቻ መቅድሙ መተጫጨት ነው ። የመተጫጨት ባህልና ሥርዓት፡-

ሀ/ የፈቃድና የስምምነትን
ለ/ የዕድሜን
ሐ/ የሥጋዊና መንፈሳዊ ዝምድናን
መ/ የሃይማኖትን አንድነት ዘርዝሮ ይገልጣል ።

ተጋቢዎች ከተዋወቁ ርስ በርሳቸውም ከተፈቃቀዱና ከተስማሙ ለወላጆቻቸውም አሳውቀው ፈቃድና ስምምነት ከአገኙ በኋላ የውዴታ ቃላቸውን በቅድሚያ ለመምህረ ንስሐ ወይም ለቤተ ክርስቲያኑ አስተዳዳሪ ወይም ለክፍሉ ኤጲስ ቆጶስ በመንገር ወደ ጋብቻው ቃል ኪዳን ያመራሉ ።

በመተጫጨት ጊዜ በብርቱ ሊታሰብበትና ጥናት ሊደረግበት የሚገባው ዐቢይ ነገር ትዳርን የሚመሠርቱ የወጣቶች ዕድሜ መመጣጠን ጉዳይ ነው ። ወጣቶች በሚጋቡበት ጊዜ በተፈጥሮ ሕግ በሃይማኖት በሥርዓትና በማኅበረሰብእ የጋብቻ ድንጋጌ መሠረት በዕድሜ የማይቀራረቡ ከሆነ በጋብቻው ላይ ችግር እንደሚያስከትል ከወዲሁ መታወቅ ሊኖርበት የሚገባው ነው ።

ዕድሜን በተመለከተ ወንዶች ከ20 በላይ ሴቶች ከ15 ዓመት በላይ ሲሆናቸው መተጫጨትና መጋባት የሚፈቀድላቸው መሆኑ በቤተ ክርስቲያን ቀኖና ተመልክቶአል /ፍት. መን. 24 ም. 3 ክፍል 2/ ።

በመተጫጨት ጊዜ ሊጠነቀቁለትና ሊጠብቁት የሚገባ ሌላው ጉዳይ በተጋቢዎች መካከል ያለው የዝመድና ሁኔታ ነው ።

ጋብቻን የሚከለክል የዝምድና ዓይነትም 3 ነው እርሱም፡-

1ኛ/ ሥጋዊ ዝምድና
2ኛ/ የጋብቻ ዝምድና
3ኛ/ መንፈሳዊ ዝምድና ነው ። ይህም ዓይነት ዝምድና መጠበቅ እንዳለበት በቅዱሳት መጻሕፍትና በቤተ ክርስቲያን የሕግና የሥርዓት መጽሐፍ ተነግሮአል ።

እሥራኤላውያን ቅርብ የሆነ የሥጋና የጋብቻ ዝምድናን አፍርሰው እንዳይጋቡ ብሉይ ኪዳን በጥብቅ ያስጠነቅቃል /ዘሌ. 18፡7-20፣ 20-21ም ።/ በሐዲስ ኪዳንም አስቀድሞ በብሉይ ኪዳን እንደተነገረው ዝምድናው ካልተራራቀ በቀር ሥጋዊም ሆነ የጋብቻ ዝምድና ያላቸው ሁሉ እንዲጋቡ አይፈቀድም የዚህም መሠረተ አሳብ በማርቆስ 6፡19 ፤ በ1 ቆሮንቶስ 5 ተገልጦአል ።

ቤተ ክርስቲያናችን ሥጋዊና መንፈሳዊ ዝምድናን ለማስጠበቅ እስከ ሰባት ትውልድ ድረስ ዝምድና ያላቸው እንዲጋቡ አትፈቅድም ።

1ኛ/ ሥጋዊ ዝምድና

በቤተ ክርስቲያናችን የሕግ መጽሐፍ ፍትሐ ነገሥት በአንቀጽ 24፡842-853 ቁጥር ተዘርዝሮ እንደተገለፀው ሥጋዊ ዝምድና የሚጠበቀው እስከ ሰባት ትውልድ ድረስ ነው ። ይህም በአንድ ጎን ሰባት በአንድ ወገን ሰባት ከተቆጠረ በኋላ ስምንተኛዎቹ ሊጋቡ ይችላሉ ማለት ነው ።

www.ethiopianorthodox.org

2ኛ/ የጋብቻ ዝምድና

ወደላይ ወንድ የአባቱን የአያቱን ሚስት፥ እኅት፥ እናት አያገባም ። ወደታች የልጁን፥ የልጅ ልጁን ሚስት ልጁዋን፥ እኅትዋን፥ እናቷን፥ አያትዋን አያገባም ።

ወደጎን የወንድሞቹንና የልጆቻቸውን ሚስት፥ ልጁዋን እኅትዋን፥ እናትዋን፥ አያትዋን አያገባም ።

የሚስቱን አያት እናት አክስት እኅትዋን፥ ልጁዋን፥ የልጅ ልጁዋን በዚህም ደረጃ ያሉ የዘመዶችዋን ሚስቶች አያገባም ። በዚህ አንጻር በሚስት በኩል የተከለከለው ዝምድና ሁሉ በባልም በኩል የተከለከለ ነው /ፍት. መን. 34፡853/ ።

3ኛ/ መንፈሳዊ ዝምድና

የመንፈሳዊ ዝምድና ዓይነት ብዙ ነው ሆኖም በጋብቻ እንዳይፈርስ የሚጠበቀው መንፈሳዊ ዝምድና በጥምቀተ ክርስትና ያለው ዝምድና ነው ። ይህም እንዲጠበቅ በቤተ ክርስቲያን የሕግ መጽሐፍ ፍትሐ ነገሥት ታዟል ።

በዚህም መሠረት ወደላይ የክርስትና ልጅ የክርስትና አባቱን ሚስት ልጁን የልጅ ልጁን እኅቱን አያገባም ።

ወደታች የክርስትና አባቱ የክርስትና ልጁን እናት፥ እኅት፥ የእኅቱንና የወንድሙን ልጅ አያገባም /ፍት. ነገ. 24፡847/ ።

ከዚህም ሌላ በሃይማኖት የማይመሳሰሉ ወንድና ሴት መጋባት እንደሌለባቸው ተከልክሎአል ። እሥራኤላውያት ሴቶች ልጆቻቸውን ለአሕዛብ እንዳይሰጡ የአሕዛብንም ሴቶች ልጆች እንዲያመጡ በብሉይ ኪዳን የተደነገገው ሕግ በሐዲስ ኪዳንም የተጠበቀ ነው /ዘዳግ. 7፡3-4/ ።

ነገር ግን ወንዱ አማኒ ሆኖ ሴትዋ ባታምን አሳምኖ ማግባት ይችላል ፤ ወይም ሴትዋ የምታምን ብትሆንና ወንዱ ባያምን አሳምና ልታገባው ትችላለች ። እንደዚሁም ወንዱ የኦርቶዶክስ ተዋሕዶ እምነት ተከታይ ሆኖ ሴትዋ የሌላ እምነት ተከታይ ብትሆን የኦርቶዶክስ ተዋሕዶ እምነት ተከታይ እንድትሆን አድርጎ ማግባት ይችላል ሴትዋም እንዲሁ ወደ ኦርቶዶክስ ተዋሕዶ ሃይማኖት መልሳ ማግባት ይገባታል /1 ቆሮ. 7፡12-17 ፤ ፍት. ነገ. 24፡912-915/ ።

በጋብቻ የሃይማኖት አንድ መሆን ለተጋቢዎች እጅግ ጠቃሚ ነው ። ሁለቱ ዕጮኞች ከዚህ በላይ የተገለጸውን ሥርዓት ጠብቀው በወላጆቻቸውና በመምህረ ንስሐቸው የውዴታ ቃላቸውን ከገለጡ በኋላ ወደ ቤተ ክርስቲያን ይሔዳሉ ። ከዚያም የጋብቻ ደንብ የሚያዘውን ይፈጽማሉ ። ከኤጲስ ቆጶሱ ወይም ከቤተ ክርስቲያን አስተዳዳሪው የጋብቻ ፈቃድ ሲያገኙ ለቃል ኪዳን ይዘጋጃሉ ።

4/ ቃል ኪዳን /ቀለበት ማሠር/

የመተጫጨት ሥርዓት በውልና በስምምነት ከተጠናቀቀ በኋላ የሚቀጥለው ሥርዓት የቀለበት ማሠር ወይም ቃል ኪዳንን በቃለ መሐላ መፈጸም ነው ።

www.ethiopianorthodox.org

ቀለበት በክብነቱና ፍጻሜ የሌለው በመሆኑ የቃል ኪዳን ጋብቻም ከሕይወት ፍጻሜ በቀር መፋታትና መለያየት የሌለበት መሆኑን ይተረጉማል ። በሌላም በኩል ጋብቻን በሕግ ለሚጠብቁትና ለሚፈጽሙት ታላቅ ክብር አለው ፤ የፍቅርም ምልክት ነው ። ይህም በመሐልየ ሰሎሞን "እንብረኒ ከመ ሕልቀት ውስተ ልብከ እንደ ቀለበት በልብህ ላይ አኑረኝ..." ተብሎ ተጽፎአል /መሐ. 8፡6/ ።

በሥርዓተ ጋብቻም ቀለበት የሚደረገው የቃል ኪዳን ምልክት በመሆኑ ነው ። ቃል ኪዳን በሁለት ሰዎች መካከል በመተማመን የሚፈጸም በመሐላ የሚጸና የማይለወጥና የማይፈርስ፥ በሁለቱም በኩል የሚጠበቅ ጽኑ የፈቃድ ውል ነው ።

የቀለበት ማሠር ወይም የቃል ኪዳን አፈጻጸም ሥርዓትም እንደሚከተለው ነው፥

1ኛ/ ለጋብቻ የተጫጩት ወገኖች ከጋብቻው ቀን አስቀድሞ ከቤተ ክርስቲያኒቱ የጋብቻ አገልግሎት ክፍል የተሰጣቸውን ማስረጃ ጋብቻቸውን ለሚፈጽሙበት ቤተ ክርስቲያን አስተዳዳሪ አቅርበው ቃል ኪዳናቸውን በቤተ ክርስቲያን ይፈጽማሉ ።

2ኛ/ ሙሽራውና ሙሽራዪቱ ከዘመዶቻቸው ጋር ሆነው በቃል ኪዳን በተሰጠው ሕግ መሠረት የቀለበት ማሠሩ ስነ ሥርዓት ይፈጸምላቸዋል ። በመተጫጨትም ጊዜ የሰጡትን የፈቃድ ቃል በንስሐ አባታቸው አማካይነት በመሐላ ያጸናሉ ።

5/ ሥርዓተ ተክሊል

በሥርዓተ ጋብቻ ቅደም ተከተል መሠረት በመተጫጨትና በቃል ኪዳን የተመሠረተው ጋብቻ በተክሊል ይፈጸማል ። ክርስቲያናዊ ጋብቻ ትክክለኛነቱ የሚታወቀው በተክሊልና በሥጋ ወደሙ ሲፈጸም ነው ። ጋብቻን ያለ ሥርዓተ ተክሊል ለመፈጸም አልተፈቀደም /ፍት. ነገ. 24 ም. 5 ክፍል ዳግም፥ መጅ 1/ ።

ሥርዓተ ተክሊል በቤተ ክርስቲያን ሕግ መሠረት ካህንና ምእመናን ሳይለዩበት በድንግልናና በንጽሕና ለኖረው ክርስቲያን ሁሉ ይፈጸማል ።

ሥርዓተ ተክሊል በሚያደርሱበት ቀን ሙሽራው ከዘመዶቹ ጋር ወደ ቤተ ክርስቲያን ሄዶ ሙሽራውና ዘመዶቹ በስሜናዊው ማዕዘን፥ ሙሽራዪቱና ዘመዶቹዋ በደቡባዊ ማዕዘን ሥፍራ ስፍራቸውን ይዘው ይቆማሉ ።

ከዚህ በኋላ በምዕራብ በኩል በመካከለኛው ክፍል ማለት በቅድስቱ ውስጥ ከመቅደሱ ፊት ለፊት ካለው ቦታ ላይ ሊቀ ዲያቆናቱ ሙሽራውና ሙሽራዪቱ ሥርዓተ ተክሊል የሚፈጽሙበትን ምንጣፍ አንጥፈው ለሁለቱ የሚሆን መቀመጫ፥ እንዲሁም አንድ ጠረጴዛ ሙሽሮቹ በአንድነት የሚለብሱት ነጭ መጎናጸፊያ የሚቀቡትን ቅብዕ ቅዱስ የሚቀዳጁዋቸውን አክሊላት ያዘጋጃል ።

ቀጥሎም ካህናቱ ሥርዓተ ተክሊሉን ያደርሱላቸዋል ። ሥርዓተ ተክሊሉ እንደተፈጸመ ሙሽሮቹ አስቀድሰው ቅዱስ ቁርባን ተቀብለው ጋብቻቸውን ያጸናሉ ።

www.ethiopianorthodox.org

6/ ምሥጢረ ተክሊል

ተክሊል ማለት ከለለ አከበረ ካለው ግሥ የወጣ ቃል ነው ። ይኸውም ክብር ማለት ነው ።

ጋብቻ በቤተ ክርስቲያን ውስጥ በቃለ ኪዳንና በቡራኬ፥ በጸሎተ ተክሊልና በቅዱስ ቁርባን ሲፈጸም ምሥጢርነት አለው ። ከዚህ ውጪ ግን ምሥጢር አይባልም ። ምሥጢር መባሉም ሐዋርያው ቅዱስ ጳውሎስ "ይህ ምሥጢር /ጋብቻ/ ታላቅ ነው ። እኔ ስለ ክርስቶስና ስለ ቤተ ክርስቲያን እላለሁ" ኤፌ. 5፡32/ ብሎ በተናገረው መሠረት በተክሊሉ ጊዜ በሚታዩ ምልክቶችና በሚፈጸሙ ሥርዓቶች የማይታይ ጸጋ ስለሚገኝበት ነው ።

በተክሊል ሥርዓት አፈጻጸም ጊዜ የሚታዩት ምልክቶችና ሥርዓቶች ቀጥሎ ያሉት ናቸው ።

1/ ሙሽሮቹ የሚያደርጉት ቀለበት
2/ የሚለብሱት ነጭ ልብስ
3/ የሚቀቡት ቅብዐ ቅዱስ
4/ የሚቀዳጁት አክሊል
5/ በእነዚህ ምልክቶችና በሙሽሮቹ ላይ የሚያደርሰው የካህኑ ጸሎትና ቡራኬ ናቸው ። እነዚህ ምልክቶች ሙሽራውና ሙሽራዪቱ ከመንፈስ ቅዱስ ለሚቀበሉት የማይታይ ጸጋ መቀበያ ምክንያቶች ናቸው ።

የጸሎተ ተክሊል ፍጻሜ ጸሎተ ቅዳሴ ነው ። ከጸሎተ ተክሊል አያይዞ ጸሎተ ቅዳሴ ደርሶላቸው ሙሽሮቹ ሥጋውን ደሙን ይቀበላሉ ። ጸሎተ ተክሊል ተደርሶ ቁርባን ከቀረ ግን ተክሊሉ ፍጹም አይደለምና ጋብቻው አይጸናም ። "ወማዕሠረ ተዋሰቦስ ኢይከውን

ወኢይትፌጸም ዘእንበለ በሀልዎተ ካህናት ወጸሎት ዘላዕሌሆሙ ወይመጥውዎሙ ቁርባነ ቅዱሰ በጊዜ ተክሊል ዘቦቱ ይትወሐዱ ክልዔሆሙ ወይከውኑ አሐደ ሥጋ በከመ ነገረ እግዚእነ ሎቱ ስብሐት ወዘእንበለ ዝንቱሰ፥ ኢይትኋለቁ ሎሙ አውስቦ" ይላል /ፍት. ነገ. አን. 24 መጅ 1/ ።

7/ በምሥጢረ ተክሊል የሚገኝ ክብርና ጸጋ

ምሥጢራተ ቤተ ክርስቲያን በተባሉት ሥርዓቶች ሁሉ ለምእመናን የሚሰጥ ልዩ ክብር አለ ።

ተክሊልም ከምሥጢራተ ቤተ ክርስቲያን አንዱ እንደመሆኑ ከቅዱስ ቁርባን ጋር ሲፈጸም ይህንን ታላቅ መንፈሳዊ ክብር ያስገኛል ።

ሙሽራውና ሙሽራዪቱ በቅዱስ ጋብቻ አንድ ይሆናሉ ። ይኸው አንድነታቸውም "እግዚአብሔር አንድ ያደረገውን ሰው አይለየው" በሚለው ቃል መሠረት መለያየት ሳይኖር እስከ ሞት ድረስ የጸና ይሆንላቸዋል /ማቴ. 19፡6/ ።

ሽንገላና ግብዝነት የሌለበት እውነተኛ ፍቅር ይኖራቸዋል ። "ልጆች የእግዚአብሔር ስጦታ ናቸው" ብሎ ክቡር ዳዊት እንደተናገረው የተባረኩ ልጆችን ይወልዳሉ /መዝ. 126፡3 ።/ በአጠቃላይ የመከባበርና የመፈቃቀር፥ የመረዳዳትና የመተማመን በሁሉ ነገር የመስማማት የመተባበር መንፈስን በምሥጢረ ተክሊል ያገኛሉ ።

www.ethiopianorthodox.org

8/ ከጋብቻ በኋላ የባልና ሚስት አኑዋኑዋር

ሀ/ ባልና ሚስት የኑሮ ዕኩልነት አላቸው ። የሴት ከባሉዋ ጎን መገኘት የተፈጥሮን መበላለጥ አያመለክትም ፤ እንዲያውም ከፍ ብላ ከራሱ ዝቅ ብላ ከእግሩ አጥንት አለመፈጠሩዋ ከጎን መፈጠሩዋ የበላይና የበታች ሳትሆን ዕኩል መሆኑዋን ያሳያል ።

ባል ለሚስቱ ራስ ነው ፤ ሚስት ደግሞ ለባሉዋ ዘውድ ናት ባል ለሚስቱ ጠባቂዋ ኃይሉዋ ነው÷ ሚስት ደግሞ ለባሉዋ ክብሩ ናት÷ ይህንንም እውነተኛ ትምህርት ቅዱስ ጳውሎስ የቆሮንቶስን ሰዎች በአስተማረበት መልእክቱ ለሱ አድርጎ በመተንተን በምሳሌ እያደረገ ተርጉሞታል /1ቆሮ. 11፡6/ ።

ልዑል እግዚአብሔር የአዳምን ብቸኝነት ተመልክቶ የምትስማማውን የኑሮ ጓደኛ /ሔዋንን/ በፈጠረለት ጊዜ በነፍስም በሥጋም አዳምን አሳክሎ አስመስሎ አስተካክሎ ፈጥሮዋታል÷ በተፈጥሮ ጠባይም ሆነ በአስተሳሰብ ከአዳም አላሳነሳትም። አዳምም ሔዋን እሱን አህላ እሱን መስላ በተሰጠችው ጊዜ "ይህች አጥንት ከአጥንቴ የተገኘች አጥንቴ ናት ፤ ይህችም ሥጋ ከሥጋዬ የተገኘች ሥጋ ናት" በማለት አካሉ አምሳሉ መሆኑዋን አረጋገጠ ፤ ስሟንም "ሔዋን" ብሎ ሰይሟታል ። ሔዋንም ማለት ሕይወት የሕያዋን እናት ማለት ነው /ዘፍ. 2፡23፤ ኩፋ. 4፡6/።

ከጾታ ልዩነት በቀር በባልና ሚስት መካከል አንዱን የበላይ ሌላውን የበታች የሚያደርግ የተፈጥሮ ልዩነት የለም ። እንዲያውም ባልና ሚስት በመካከላቸው

መከፋፈል የሌለባቸው አንድ አካል ናቸው [illegible] መለያየት የሌለበት የጋብቻ ቃል ከ[illegible] ያዋሕዳቸዋል ።

የተፈጥሮ ምሥጢር በሚተረጎምበት የጋብቻ ቃል ኪዳናቸው ምክንያት ወንድ የወለዱትን÷ ያሳደጉትንና ያስተማሩትን እናቱንና አባቱን ትቶ ሚስቱን ይከተላል ። ስለሚስቱ ሰውነቱን ለመከራ አሳልፎ ይሰጣል ። አባት እናቱን አገሩንም አያስባቸውም /ኪል. ዕዝ. 4፡20-21/ ።

ሰው ከወለዱት ከእናቱና ከአባቱ ሚስቱን ይወዳታል /ኪል. ዕዝ. 4፡25/ ።

የፍቅርና የአንድነት ሕይወታቸው በአንድ አሳብ በአንድ ምክርና የጋራ ፈቃድ የሚመራ ነው ። ስለሆነም ጋብቻ በባልና ሚስት መካከል በአሳብ÷ በምክር÷ በሥራ የተቀናጀ በፍቅር ተዋሕዶ የጸና እኩልነት መከባበር መተሳሰብ መተዛዘንና መደጋገፍ የሰፈነበት እንዲሆን ያስፈልጋል ።

ለ/ ባልና ሚስት በቃል ኪዳን ቀለበት ተሣስረው በፈቃደ እግዚአብሔር ከተዋሐዱ በኋላ ባል ለሚስቱ የሚገባትን ሁሉ መጠበቅ ማድረግ ይገባዋል ። ሚስትም ለባሉዋ የሚገባውን መጠበቅ ማድረግ አለባት /1ቆሮ. 7፡3/ ።

ሐ/ በጋብቻ ሕይወት በመጠራጠር ሳይሆን በመተማመን በመናናቅ ሳይሆን በመከባበር ባልና ሚስት በፈሪሀ እግዚአብሔር አንድ ልብ መሆን ያስፈልጋቸዋል ።

www.ethiopianorthodox.org

የስነ ፍጥረት ባለቤት እግዚአብሔር የሰጠው ሕግ የሠራው ሥርዓት ነውና ወንዶች በኃይልና በጉልበት ሳይሆን ሚስቶቻቸውን በፈሪሀ እግዚአብሔር ሊያስተዳድሩዋቸው ሊወዱዋቸውና ሊያከብሩዋቸው ይገባል ።

የአሳብና የምክር ተካፋይነት የትዳር አቻነት መብትና ነፃነት እንዳላቸው ያለማመንታት እንዲያረጋግጡላቸው ያስፈልጋል ።

ታላቁ ሐዋርያ ቅዱስ ጳውሎስ የጋብቻን ምስጢርና ክብር በክርስቶስና በቤተ ክርስቲያን መስሎ ያስተላለፈውን መልእክት ማስተዋል ይገባል ።

ይህም ማለት ክርስቶስ ቤተ ክርስቲያንን እንደወደዳት ከቀኝ ጎኑ በፈሰሰው ደሙ ንጽሕት ክብርት ያደርጋት ዘንድ ራሱን ለሕማም ለሞት አሳልፎ እንደሰጠላት የራሱም ማደሪያ ትሆን ዘንድ እንደመረጣት እንዲሁም ወንዶች /ባሎች/ ሴቶቻቸውን /ሚስቶቻቸውን/ እንደራሳቸው አድርገው ሊወዱአቸው ይገባል "ራሱን መጥላት የሚቻለው የለም ለሰው ሁሉ የተሰጠው የሕይወት መመሪያ የተፈጥሮ ወንድምህን እንደራስህ ወደድ ነው ሚስቱን የሚወድ ራሱን ወደደ" /ኤፌ. 5፡25-29/ ።

በሴቶች በኩል እንደዚሁ የተለየ አመለካከትና የተዛባ ትርጉም ሳይሰጠው ከቅዱሳት መጻሕፍት በተገኘ ትምህርትና መመሪያ ሴቶች ለእግዚአብሔር እንደሚገዙና ለሕጉ እንደሚታዘዙ ለባሎቻቸው በፍቅር በፍርሃትና በአክብሮት እንዲታዘዙአቸው ተጽፎአል ። ክርስቶስ ለቤተ ክርስቲያን ራስዋ ገዥዋ እንደሆነ ሁሉ ለሴትም /ለሚስት/ ገዥዋ ባሏ መሆኑ ተመልክቶአል ።

ይህም ሚስት ለባልዋ÷ ባል ለሚስቱ መከባበርንና መተዛዘንን ያሳያል እንጂ የገዥና የተገዥ ምልክት አይደለም ።

ሴቶች በባሎቻቸው ዘንድ በዓለማዊ ልብስና ጌጣጌጥ ብቻ ሳይሆን ቀደም ብሎ የነበሩ በእግዚአብሔር ላይ ፍጹም እምነት የነበራቸው ደጋግ ሴቶች ለባሎቻቸው በመታዘዝ በመልካም ሥራ ያጌጡ እንደነበር ከበጎ ግብራቸው የተነሣ ገድል እና ድርሳን እንደተጻፈላቸው እንደነሣራ እንደነርብቃ ባለ አኗኗር የባሎቻቸው ሕይወት እንደሆኑ ተጽፎአል /1ጴጥ. 3፡1-6/ ።

ስለዚህ ሴት ባሉዋ ያዘዛትን ልትፈጽም እንጂ በባሉዋ ላይ የሌላ ትእዛዝ ፈጻሚ ልትሆን የወደደችውን ልታደርግ በራስዋ ላይ ሥልጣን የላትም÷ በርሱዋ ላይ የማዘዝ ሥልጣን ያለው ባሉዋ ብቻ ነው ። እንደዚሁም ወንድ በሚስቱ ላይ የሌላዩቱ ታዛዥ ሊሆን የሌላዩቱን ፈቃድ ሊፈጽም በራሱ የማዘዝ ሥልጣን የለውም ። በእሱ ላይ ሥልጣን ያላት የምታዝዝበት ሚስቱ ናት /1ቆሮ. 7፡4/ ።

መ/ ቤተ ክርስቲያን ለክርስቶስ እንደምትታዘዝ ሚስትም አሳዳሪዋ ስለሆነ ለባሉዋ መታዘዝ ይገባታል ። እንዲሁም ክርስቶስ ቤተ ክርስቲያንን እንደወደዳት ራሱንም ለሞት አሳልፎ እንደሰጠላት ሥጋውን ደሙን እንደ መገባት÷ እንደዚሁም ወንድ አካሉ ናትና ሚስቱን መውደድ÷ መርዳት÷ ይገባዋል /ኤፌ. 5፡22-33/ ።

ሠ/ ለሴት በሥጋዊ ጌጥ ከማጌጥ ይልቅ ለባሉዋ በመታዘዝ ባሉዋን በመፍራት በመውደድ ጌታዬ እያለች በመጥራት ስትፈራና ስታፍር መልካም ሥራ በመሥራት ንጹሕ ለቡናዋን ገልጣ እያሳየች

www.ethiopianorthodox.org

በትሕትና በመንፈሳዊ ኃይል በመገዛት ማጌጥ አለባት ። ወንድም የምድር ሀብትና ክብር ብቻ ሳይሆን የሰማይ ሕይወትና ክብር ተሳታፊው ስለሆነች ሚስቱን ሳይንቅ እንደ ዓይን ብሌን መጠበቅ አለበት ። ባልና ሚስት አንድ ልብ አንድ አፍ ሆነው በመተማመን መኖር ይገባቸዋል እንጂ በአሳብ መለያየት መተማማት የለባቸውም /1ጴጥ. 3፡1-9 / ።

ረ/ ለጾምና ለጸሎት ከተወሰነ ቦታና ጊዜ በስተቀር ባልና ሚስት መለያየት የለባቸውም ። ሰይጣን ድል እንዳይነሣቸው ተጠባብቀው መኖር ይገባቸዋል /1ቆሮ. 7፡5/ ።

ሰ/ ሴት በአረገዘች ጊዜ ጽንስዋ ከገፋ÷ ሆድዋ ከሰፋ በኋላ ወንዱ ከእሱዋ ጋር መገናኘት የለበትም "ወለእመ ኮነ ብእሲ ዘይደመር ምስለ ብእሲቱ እምድኅረ ተከሥተ ጽንሳ ወዝንቱ ኢርቱዕ ወኢብውህ ሎቱ ለዝንቱስ ኢይትፈቀድ ነገር በእንቲአሁ" /ፍት. ነገ. 24/ ።

ሸ/ ባልና ሚስት በጽንስ÷ በሕርስ÷ በትክት ጊዜ በበዓላት÷ በአጽዋማት ቀን ሩካቤ ሥጋ ማድረግ አይገባቸውም ።

9/ ፍቺ እንዳልተፈቀደ

ሰው ሚስቱን ሊፈታ ይገባልን? አይገባውም። ጋብቻ በተፈለገ ጊዜ የሚፈጸም በአልተፈለገ ጊዜ የሚፈርስ ጊዜያዊ ተባብሮ የመኖር ዘዴ ሳይሆን የሃይማኖትና የስነ ምግባር አንድነት ልባዊ ፈቃድና ስምምነት የዕድሜ ተቀራራቢነት የአካልና የአእምሮ

ጤንነት ያላቸው የወንድና ሴት ዘላቂነት ያለው ጽኑዕ አንድነት ነው ። ይህ ስለሆነም በማናቸውም ምክንያት ሁሉ መፋታት አይገባም ።

ለአዳም ብዙ ሴቶች አለመፈጠራቸው ለአንድ ወንድ አንዲት ሴት እንጂ ብዙ ሚስቶች ያልተፈቀደለት መሆኑን÷ ለሔዋንም ብዙ ወንዶች አለመፈጠራቸው ለአንዲት ሴት አንድ ባል እንጂ ብዙ ባሎች ያልተፈቀዱ መሆኑን ያመለክታል ።

በጋብቻ አንድነት ውስጥ ፍቺ ወይም መለያየት መኖር እንደሌለበት በቅዱሳት መጻሕፍትና በቀኖና ቤተ ክርስቲያን ተደንግጎዋል ።

በብሉይ ኪዳን ነቢዩ ሚልክያስ ባልና ሚስት መፋታት እንደሌለባቸው ሲያስተምር "እግዚአብሔር የሚፈልገው ምንድነው ዘር አይደለምን ስለዚህ መንፈሳችሁን ጠብቁ ማንም የልጅነት ሚስቱን አያታልል፤ መፋታትን እጠላለሁ ይላል እግዚአብሔር የእሥራኤል አምላክ" ብሉዋል /ሚል. 2፡15-16/ ።

ጠቢቡ ሰሎሞንም "የሕፃንነት ባልዋን የምትተው የአምላኩዋንም ቃል ኪዳን የምትረሳ ቤትዋ ወደ ሞት ያዘነበለ ነው" ብሎዋል /ምሳ. 2፡17/ ።

በሐዲስ ኪዳንም ጌታችን መድኃኒታችን ኢየሱስ ክርስቶስ "ሰው በማናቸውም ምክንያት ሁሉ ሚስቱን ሊፈታ ተፈቅዶለታልን" ተብሎ ከፈሪሳውያን ለተጠየቀው ሲመልስ "እግዚአብሔር በመጀመሪያው ወንድና ሴት አድርጎ ፈጠራቸው ... አንድ ሥጋ ናቸው እንጂ ሁለት አይደሉም ። እንግዲህ እግዚአብሔር አንድ ያደረገውን ሰው አይለይ" በማለት

www.ethiopianorthodox.org

ጋብቻ ጥንቱን በእግዚአብሔር ፈቃድ ሲመሠረት ጊዜያዊ ሳይሆን እስከ ሕይወት ፍጻሜ ዘላቂና ጽኑዕ አንድነት ያለው እንደሆነ አስተምሮዋል /ማቴ. 19፡5-6 ፤ ማር. 10፡2-9/ ።

ሐዋርያው ቅዱስ ጳውሎስም ይህን መሠረት በማድረግ "ሴት ከባልዋ አትፋታ ልትፋታ ብትወድ ግን ያለ ባል ትኑር ያለዚያም ከባልዋ ጋር ትታረቅ ባልም ሚስቱን ሊፈታ አይገባውም" /1ቆሮ.7፡10-11/።

እንዲሁም "ሴት ከባሉዋ አትለይ ወንድም ከሚስቱ አይለይ ሁላችሁም በጌታችን ትእዛዝ አንድ ሆናችሁ ኑሩ" /1ቆሮ. 11፡1/ ።

በተጨማሪም "አንተ ሰው ሚስት አግብተህ ከሆነ መፋታትን አትሻ /1ቆሮ. 7፡27/ ሲል የጋብቻን ጽኑነት አረጋግጦዋል ።

በቤተ ክርስቲያን የሕግና የቀኖና መጽሐፍም "ለፍቺ ያበቃል ተብሎ ከተናገረው ምክንያት በቀር ባል ሚስቱን÷ ሚስትም ባልዋን መፍታት እንደማይገባ ተወስኖዋል /ፍት. ነገ. 24 ክፍል 9 ቁጥር 11-17/ ።

በቤተ ክርስቲያን ጋብቻ እንዲህ ሊፈርስ የማይገባው መሆኑ እየታወቀ ማንኛውም ሰው ሚስቱን ሊፈታ ቢወድ ከካህናቱ አንዱ ነውሩዋን የሚናገር ደብዳቤ መጻፍ የለበትም ፤ ከጻፈ ግን መልሶ እስከሚያስታርቀው ድረስ ከምእመናን ይለያል ። "ወለእመ ፈቀደ አሐዱ ከመ ይድኅር ብእሲቶ ወጻሐፈ አሐዱ እምካህናት መጽሐፈ ኅዳጋቲሃ ይሰደድ እስከ ይመይጣ ለተዋስቦ ወያስተሳልም /ፍት. ነገ. አን. 9 ቁ. 5 ረስጠጅ 71/ ።

10/ ፍቺና ሁለተኛ ጋብቻ

ሀ/ ሁለተኛ ጋብቻ የሚፈቀደው ሚስት ወይም ባል በሞት ሲለዩ ብቻ ነው ። ከዚህ በቀር ሁለተኛ ጋብቻ አይፈቀድም ። ባልና ሚስት በሞት ካልሆነ በስተቀር ፈጽሞ መለያየት ከደረሰባቸው ግን ወደ ኋላ የቀረው ንጽሕናውን ጠብቆ መኖር የማይቻለው ከሆነ ሁለተኛ ማግባት ይችላል ። ሁለተኛዋም ከሞተች እስከ ሦስት ጊዜ ድረስ ማግባት ይችላል ።

"ሴት ባሉዋ በሕይወት ሳለ በሕግ የጸናች ናት ባሉዋ የሞተ እንደሆነ ግን ለባሉዋ ከገባችለት ቃል ኪዳን ነጻ ናት ። ባሉዋ በሕይወት ሳለ ከሌላ ወንድ ብትደርስ ዘማሚት ይሆንባታል ። ባሉዋ የሞተ እንደሆነ ግን ሌላ ብታገባ ዘማሚት አይሆንባትም ሰሰነች አትባልም /ሮሜ 6፡2-3/ ።

ሚስቱ የሞተችበት ሰው የሚያገባው የሚስቱ ሙት ዓመት ከአለፈ በኋላ ነው ሴት ባሉዋ ከሞተ ከ10 ወር በኋላ ታገባለች ።

"ወአመሰኬ ፆሬ መንጦጎ ዘኢነባቢ ይትገሐሥ እምአውስቦ ዳግማዊ እፎ እንከ ፈድፋደ ይደሉ ለእንስሳ ነባቢ ፍሬ ነገር የማይናገር ፆሬ መንጦጎ /ርግብ/ ከሁለተኛ ግቢ የሚከለከል ከሆነ ፍሬ ነገር የሚናገር ሰውማ ከሁለተኛው ግቢ መከልከል እንደምን አይገባውም" /ፍት. ነገ. አን. 24 በስ. 43/

"ወበአንተ ዝንቱ ፍና ይደሉ ዐቂበ ዛቲ ሕግ እስመ ይእቲ ታወርዶሙ ለክቡራን እምክብሮሙ ዘውእቶሙ ካህናት ወይእቲ ሎሙ ትከውን ምንንተ" /ፍት. ነገ. አን. 24/ ።

www.ethiopianorthodox.org

ወኢያውስብ ዘእንበለ ይኅልፍ ፩ዱ ዓመት እሞተ ብእሲቱ /ፍት. ነገ. አን. 7/ ።

"ወእመኒ ብእሲት አውሰበት ብእሴ እምቅድመ ይትፈጸም አሠርቱ እውራኅ እምከመ ሞተ ምታ ኢትረስ ንዋየ ምታ /ፍት. ነገ. አን. 24/ ።

ለ/ ከላይ ከተጠቀሰው በሞት ምክንያት ከሚደረገው መለያየት ሌላ ወንድ ሚስቱን መፍታት የሚገባው ስታመነዝርበት ብቻ ነው ። ወይንም ሴት ባሉዋን መፍታት የሚገባት ሲያመነዝርባት ብቻ ነው ።

ማንኛውም ወገን ማለት ወንድም ሆነ ሴት በዝሙት ምክንያት ከፈታ በኋላ በዝሙት ምክንያት የተፈታችውን ወገን ማግባት አልተፈቀደለትም ። ማግባት የሚችለው ንጽሕናውን ጠብቆ በሥጋው በደሙ ተወስኖ የኖረውን ወገን ብቻ ነው /ማቴ. 5፡31-33፤ 19፡7-9/ ።

ሐ/ በተፈጥሮ ወይም ከጊዜ በኋላ የሚከሠቱ ለፍቺ የሚያበቁ ችግሮችም ሲያጋጥሙ በሕገ ቤተ ክርስቲያን መሠረት ፍቺ ይፈቀዳል ። እነዚህም ችግሮች /በፍት. ነገ. አን. 24 ቁጥር 940-958/ ተዘርዝረዋል ።

ለሁለተኛ ጋብቻ መጽሐፈ ተክሊል አይጸለይም ሥርዓተ ተክሊል አይደረግም ፤ የሚጸለየው ፍትሐት ዘወልድና ጸሎተ ንስሐ ብቻ ነው ።

"ወኢይጸልዩ ላእለ አውስቦ ዳግማዊ ... ዘውእቱ ጸሎተ ተክሊል ወአኮ ጸሎተ ፍትሐት" ይላል /ፍት. መን. አን. 9 ክፍል 4 ሥር 8 በስ 12/ ።

ወአውሰቦሰ ዳግሚት ተሐፅፅ እምቀዳሚት ወለዛቲስ ተሠርዐ ከመ ኢትኩን ላቲ በረከተ ተክሊል አላ ይግበሩ ጸሎተ አስተሥርዮ /ፍት. ነገ. 24 ፣ ፅንቀራ 18/ ።

"ወተጋብኦሰ ማዕከለ አውስቦ ዳግማዊ አው ዘይበዝኅ ኢይደሉ እስመ ውእቱ ዝሙት ክሡት ዘተነግረ" /ፍት. ነገ. አን. 24/ ።

11/ <u>ሦስተኛ ጋብቻ</u>

ሀ/ ሦስተኛ ጋብቻ ፈጽሞ የተናቀ ነው ። ነገር ግን ከላይ እንደተገለጸው ሚስቱ ከሞተችበት አንድ ሰው ለሦስተኛ ጊዜ ማግባት ቢፈልግ በሕገ ቤተ ክርስቲያን መሠረት የንስሐ ጸሎት ተደርጎለት በቤተ ክርስቲያን ያገባል ። ከ3 ጊዜ በላይ ማግባት ግን ለክርስቲያን አልተፈቀደም ። "ወአውሰቦሰ ሣልስ ምንትን ውእቱ ወአልቦ በነቢነ እምድኅረዝ አውስቦ ሕጋዊ" ይላል /ፍት. ነገ. አን. 24/ ።

እንዲሁም "ወለእመቦ ዘአውሰበ ዘኢኮነ እምሕግነ ይትከላፅ ዓመተ ወዘዐውሰበ ራብዐ ኢይቅረብ" ይላል /ፍት. ነገ. 24/ አይቁረብ ማለት ነው ።

ለ/ የመዓስባን ማለት አግብተው የፈቱና በንስሐ የተመለሱ ምእመናን ጋብቻቸውን በሥርዓተ ጸሎትና በቅዱስ ቁርባን ለመፈጸም ወደ ቤተ ክርስቲያን በሚመጡበት ጊዜ ቄሱ ከሁሉ አስቀድሞ ለመጋባት የተፈቃቀዱበትን የሁለቱን ሰዎች ጋብቻ የሚከለክል ምክንያት አለመኖሩንና በእነሱም በኩል እስከ መጨረሻው መለያየትን የማያስከትል ስምምነት በመካከላቸው መኖሩን ይመረምራል ።

www.ethiopianorthodox.org

ከመጋባት የሚከለክላቸው ምክንያት አለመኖሩን÷ ስምምነታቸውም ፍጹም መሆኑን በሚገባ ከተረዳ ጸሎት ያደርስላቸዋል ። ከጸሎቱም በኋላ ሥጋውን ደሙን ያቀብላቸዋል ።

ሐ/ በጋብቻ ላይ ጋብቻ በሚስት ላይ ሚስት ማስቀመጥ ክልክል ነው ።

"ወኢያንብር ብእሲ ክልዔተ አንስተ በምክንያተ ተድላ" ይላል /ፍት. ነገ. አን. 24/ ።

መ/ ካህን ሁለተኛ ቢያገባ ከክህነቱ ይሻራል ። ሦስተኛ ቢያገባ ግን አልተፈቀደለትም ፤ ርኩስ ነው ።

"ወለእመ ኮኑ ዕደው ካህናተ ይደቁ አማዕርጊሆሙ ወእምድኅሬሁሰ ለእመ ደገሙ ይከውኑ ርኩሰ" /ፍት. ነገ. አን. 24 ምዕ. 5 ክፍል 3 ቁጥር 5-6 ፤ ኒቅ. 19/ ።

ሠ/ ከወንድ ዝሙት ቅጣት ይልቅ የሴት ዝሙት ቅጣት ይበልጣል ።

"ወይደሉ ከመ ይጽናዕ ኩነኔ ዝሙታ ለብእሲት ፈድፋደ እምብእሲ /ፍት. ነገ. አን. 24 ሥር 24 ቁጥር 35/ ።

12/ የሥርዓተ ተክሊል አፈጻጸም

የሥርዓተ ተክሊል አፈጻጸም÷ የቀለበት ማሠሩም ሆነ የጋብቻው ሥርዓት ሚያዝያ 1 ቀን 1956 ዓ.ም. በሊቃውንት ጉባኤ በታተመው መጽሐፈ ተክሊል የተገለጸ ስለሆነ በዚሁ መጽሐፍ መሠረት ሥርዓቱ ይፈጸማል ።

13/ የሥርዓተ ተክሊል ትርጉም

ሀ/ አንድ ወንድ ማግባት የሚገባው አንዲት ሴት ነው ፤ ወይም አንዲት ሴት ማግባት የሚገባት አንድ ወንድ ነው ብዙ ሴት ማግባት የሚገባ ቢሆን ሥላሴ ለአዳም ብዙ ሴት መፍጠር በቻሉ ነበር ብዙ ወንድ ማግባት የሚገባም ቢሆን ኑሮ ለሔዋን ሥላሴ ብዙ ወንድ በፈጠሩላት ነበር ፤ ነገር ግን አንድ ወንድ በአንዲት ሴት÷ አንዲት ሴትም በአንድ ወንድ መኖር በደስታም በመከራም አብረው መኖር እንዲገባቸው ለሔዋን አዳምን ብቻ ለአዳምም ሔዋንን ብቻ ፈጠሩ /ዘፍ. 2፡20-25 ፤ ማቴ. 19፡3-6/ ።

ለ/ ወንድ ወደ ሴት ሔዶ እንዲያጭ የተደረገበት ምክንያት ቃል የመርዓዊ÷ ትስብእት የመርዓት ምሳሌ በመሆኑ ነው ። ይኸውም ቃል ሽቶ ሥጋን ተዋሐደ እንጂ ሥጋ ፈልጎ ያልተዋሐደ ስለሆነ በዚህ ምሳሌ ነው ።

አዳም ሔዋንን በተጣላት ጊዜ ቅዱስ ገብርኤል መጥቶ ሲያስታርቃቸው ሄደህ ታረቅ ቢለው እሱዋ ትምጣ እንጂ እኔ አልሔድም በአለው ጊዜ "አኮ መፍትው ትሑር ብእሲት ኀበ ብእሲሃ አላ መፍትው ይሑር ብእሲ ኀበ ብእሲቱ" ማለቱ ወንድ ወደ ሴት እንዲሔድ እንጂ ሴት እንድትመጣ ስለማያመለክት ነው ።

ሐ/ ሰባት ዓመት ሳልሞላው ልጅ ሚስት አይታጭለትም ፤ ምክንያቱም አዳም ከሰባት ቀን በፊት ሔዋንን ስለአላገኘ ነው /ኩፋሌ 4፡28 ፤ ፍት. ነገ. አን. 24/ ።

www.ethiopianorthodox.org

መ/ የሙሽራውና የሙሽራዪቱ ተዋሕዶ የክርስቶስና የቤተ ክርስቲያን ተዋሕዶ ምሳሌ ነው ። "ዐቢይ ውእቱ ዝ ነገር አንሰ ዕብሎ ላዕለ ክርስቶስ ወላእለ ቤተ ክርስቲያን /ኤፌ. 5፡32/ ።

ሠ/ ሙሽሮች በቃል ኪዳናቸው ጊዜ ቀለበት የሚያደርጉት የቃል ኪዳንና የሃይማኖት ምልክት በመሆኑ ነው ።

ረ/ ቃል ኪዳን የሚገቡበት መስቀል የመከራቸው ምልክት ነው ።

ሰ/ ዘመድና ዘመድ እንዳይጋቡ፥ ባዕድና ባዕድ እንዲጋቡ የተወሰነበት ምክንያት ባዕድ መለኮት ባዕድ ሥጋን ስለተዋሐደ የዚያ ምሳሌ በመሆኑ ነው ።

ሸ/ አብረው ያደጉ ሰዎች የማይጎና የጉድፈቻ ልጆች አሳዳጊዎቻቸው ጭምር ርስ በርሳቸው አይጋቡም ፤ ምክንያቱም አንድ ጡት ጠብተው ስለሚያድጉ፥ አሳዳጊዎችም እንደ ልጅ ይሆኑናል ብለው ስለሚያሳድጉዋቸው ነው ።

"እውስቦ አዝማድ ዘበንብረት ወለእመኒ ወጽአ እምታሕተ ምልክናሆሙ ውእቶሙ ወለእመ ተፈልጡ ዘሐፀንዎሙ ወእሙንቱ ዘሀለዉ በተሳትፎ ጠቢወ ጥብ ወውሉዶሙ ወወላድያኒሆሙ ወለእመኒ እሉ ወአበዊሆሙ ወአበወ አበዊሆሙ ወአነወ አበዊሆሙ ፤ ወአነተ እማቲሆሙ ወብእሲተ አብ ..." /ፍት. ነገ. አን. 24 ቁ. 54/ ።

ቀ/ ያመኑ ሰዎች ያላመኑትን እንዳያገቡ የተደረገበት ምክንያት በኦሪቱ ሥርዓት "ኢተሀብ ወለተከ ለአሕዛብ ወኢትንሣዕ ወለቶሙ ለአሕዛብ" በተባለው መሠረት የእግዚአብሔር ወገኖች የሆኑት እሥራኤል ከአሕዛብ ስለማይጋቡ በዚህ ሥርዓት ምሳሌ ነው /ዘዳ. 6፡3/ ።

በ/ ባለጸጋ ድሀ አላገባም ማለት አይገባውም የተባለው ባዕል ወለኮት ነዳይ ሥጋን ስለተዋሐደ ነው ።

"እንሰ ዕብሎ ላዕለ ክርስቶስ ወላእለ ቤተ ክርስቲያኑ" /ኤፌ. 5፡32/

እፎ ቤተ ነዳይ ኀደረ ከመ ምስኪን እምሰማያት ወረደ ላእሌሃ ፈቲዎ ስነ ዚአሃ ወተወልደ እምኔሃ /ሰዓታት/ ።

ተ/ በሥርዓተ ተክሊል ላይ ሙሽሮች የሚለብሱት ልብስ ሰማይ በከዋክብት ምድር በጽጌያት እንደሚያጌጡ ጌጣቸው፥ የደስታ፥ የድኅነት፥ የንጽሕና የሰላምና የጤንነት የልጅነት /ከእግዚአብሔር መወለድ/ ምልክት ነው ።

ቸ/ ሙሽሮች ዘይት የሚቀቡት ሰማያዊ ክብር እንዲያገኙ፥ የጽድቅና የፍርድ መሣሪያ እንዲሆናቸው፥ ንጽሕናቸውን እንዲጠብቁ፥ የማይጠወልግ መልክና የሥጋ ብርሃን እንዲሰጣቸው፥ የጌጥና የደስታ፥ የእውነተኛ ሀብት መንፈስን እንዲያድላቸው፥ የድኅነት ኃይልና የጠላት ዲያብሎስን ሥራ ሁሉ ድል የሚነሣ እንዲሆናቸው፥ ነፍሳቸውና ሥጋቸውን ልቡናቸውንም እንዲያድንላቸው የብልጽግናና የመልካም ሥራ ፍሬን እንዲሰጣቸው ነው ።

www.ethiopianorthodox.org

ኀ/ ሙሽሮች የሚያደርጉት አክሊል የክብራቸው ምልክትና ምሳሌ ነው ።

ነ/ ሴት ከወንድ ሥልጣንና ትእዛዝ በታች የምትኖረው ተፈጥሮዋ ከወንድ ጎን ስለሆነ ነው/ዘፍ. 2፡21-24/ ።

ኘ/ ሴት ጽንስዋ ከገፋ ሆድዋ ከሰፋ በኋላ ባሉዋ እንዳይገናኛት የተከለከለበት ምክንያት የተጸነሰው ወንድ ከሆነ ግብረ ሰዶም መሥራት ሴት ከሆነች ከልጁ መገናኘት ስለሚሆንበት ነው ።

አ/ በአራስነትና በወር አበባ ግንኙነት ክልክል ነው ምክንያቱም 1ኛ/ አባለ ዘርን ደዌ የሚያገኘው ስለሆነ 2ኛ/ የሚጸነሱትን ሕፃናት ደዌ ሥጋ የሚያገኛቸው ስለሆነና ለምፅ ስለሚወጣባቸው ነው ።

"ወተከልያሰ እምነ ሩካቤ በመዋዕለ ትክቶሃ ወኀርስ ዝኒ በእንተ ዘይረክቦ ለአባለ ዘርዕ እሙስና ወዘይዳደቆሙ ለውሉድ እለ ተጸንሱ በከርሥ እምነ እንታክቲ ግብር ሕማመ ዝልጋሴ ወለምፅ" /ፍት. ነገ. አን. 24 ም. 5 ክፍል 3 ቁ. 47-49/ ።

ከ/ በጾም ሩካቤ የተከለከለበት ምክንያት ለጾም የሚገባውን ፈቃደ ነፍስ ለመፈጸም እንዲቻል ነው ÷ ሁለተኛም ሰውነትን በንጽሕና ለመጠበቅ ነው ። ሦስተኛም የሚወለደውን ልጅ ከመቅሰፍት ለመጠበቅና ለማዳን ነው ።

"ወተከልያሰ በመዋዕለ አጽዋም ዝኒ ከመ ይትፈጸም ከዊነ ፈቃድ ዘበእንተ ጾም ... በእንተ ክብረ ነፍስ ነባቢት ወለዐ ቂበ ሥጋሁ ወለዐቂበ ወልዱ" /ፍት. ነገ. አን. 24 ም. 5 ክፍል 3 ቁ. 50-52/ ።

ኸ/ ሰውን እንስሳ ነባቢ ያለበት ምክንያት ሰው በተፈጥሮው ነባቢት ነፍስን በመዋሐዱ መላእክትን ሲመስል ደካማ ሥጋን በመልበሱ እንስሳትን ስለሚመስል ነው ። ማለት በነፍሱ የመላእክትን ሥራ ሲሠራ በሥጋው የእንስሳትን ሥራ ስለሚሠራ ነው ። ጌታንም የአዳምን ሥጋ በመልበሱ መጽሐፍ እንስሳ ይለዋል ።

"ወኮነ እንስሳ ነባቢ" /አፈ ወርቅ ድርሳን 1 ገጽ 22/

ወ/ ሙሴ እንደ ልቡናችሁ ክፋት መጠን ሚስቶቻችሁን ትፈቱ ዘንድ ጻፈላችሁ ያላቸው ሙሴ አንድ ወንድ ከአንዲት ሴት አንዲት ሴት ከአንድ ወንድ ተላልፎ የተገኘ እንደሆነ በደንጊያ ተወግሮ በእሳት ተቃጥሎ ይሙት ብሎ ሥርዓት ሠራ÷ ወንዱ የሞተችበት እንደሆነ ሴቷም የሞተባት እንደሆነ በፈቲው ጾር እየተናደዱ የሚሞቱ ቢሆን ወደ እግዚአብሔር አመለከተ ። ሚስቱ የሞተችበት ባልዋም የሞተባት ያግቡ አለው ወንዱ የጠላት እንደሆነ በጉልበቱ እያሻሸ የሚገድላት ሴቲቱም የጠላችው እንደሆነ በጉልበት ባይሆንላት በጥበብ በሥራይ የምትገድለው ሆነ ። በዚህ ምክንያት ዳግመኛ ወደ እግዚአብሔር አመለከተ ። የምትፈታበትን ነውር የሚናገር ደብዳቤ ጽፎ ይፍታት ብሎ ስለነገረውና በዚህ ምክንያት ሙሴ እንዲፈታ ስለፈቀደ ነው ።

ዐ/ ያፈ መንጢጥ /ርግብ/ ለሕጋዊ ጋብቻ ምሳሌ የሆነችበት ምክንያት ባሉዋ ስለሞተባት በጥፍሩዋ

www.ethiopianorthodox.org

መላስዋን ስንጥቃ ሌላውን ወንድ ትከለክላለች ማለት የተሰነጠቀ ምላስዋን እያሳየች ስለምትመልስ ነው ／ድርሳነ ሚካኤል ገጽ 79／

ዘ／ 60 ዓመት የሞላትን ሴት ማግባት ተከልክሉዋል ፤ ምክንያቱም ልጅ መውለድ ስለማትችል ሙቀት ልምላሜ ስለተለያት በማርጀቱዋ ምክንያት ባሉዋን መርዳትም ስለማትችል ነው ／ፍት. ነገ. አን. 24 ቁ. 105／ ።

የ／ ለምእመናን ሦስተኛ ጋብቻ ሲፈቀድ ለካህናት የተከለከለበት ምክንያት የካህን ሁለተኛ ጋብቻ የምእመናን ሦስተኛ ጋብቻ፥ የካህን ሦስተኛ ጋብቻ እንደ ምእመናን አራተኛ ጋብቻ የሚቆጠር ስለሆነ ነው ።

ደ／ ከወንድ ዝሙት ቅጣት የሴት ዝሙት ቅጣት የሚበልጥበት ምክንያት 1ኛ／ ወንድ ከዝሙት ባይከለከል ሴት ከባሉዋ ትለያያለችና መለየት አይገባትም ለማለት ሲሆን ሴት ከዝሙት ከአልተከለከለች ባልዋን ቅንዓት ይይዘውና ሚስቱን ከእሱዋ ጋር ያመነዘረውን ሰው፥ አባቱዋን፥ ወንድሟን፥ እናቱዋን እስከ መግደል ይደርስና ብዙ ነፍስ ያጠፋል ። ሚስቱና ዘመዶቹዋ ግን ይህን ያህል ዓመፅ አይፈጽሙም ። ግፋ ቢል ሚስቱ ልፋታ ነው የምትለው ፤ ዘመዶቹዋም ቢሆኑ ልጃችንን ከብታችንን ስጠን ይላሉ እንጂ እንግደል አይሉም 2ኛ／ ሴት ከአመነዘረች ዘር ይደባለቃል ። 3ኛ／ ድንግል ሴት ብታመነዝር በዝሙት፥ ማኅተመ ድንግልናዋን አጠፋች ትባላለች ወንድ ግን ማኅተመ ድንግልናውን አጠፋ አይባልምና በዚህ ምክንያት ነው ከወንድ ዝሙት ቅጣት የሴት ዝሙት ቅጣት የበለጠው ። ወዝንቱስ ዘተገብረ እስመ

ዝሙትስ ለብእሲ ገነ በእንተ ከመ ኢመፍትው ትትፈለጥ ብእሲት እምኔሁ እስመ ብዝኀ ሐሠሣሁ ለሕግ ከመ የአትት ዕፀበ ዘይመጽእ ላዕለ ስብእ በበይናቲሆሙ ወለብእሲስ ፈድፋደ ይእኅዞ ቅንዓት እስከ ይቀትል ብእሲቶ ለእመ ዘመወት ላዕሌሁ ወዓዲ ይቀትል ብዕሴ ዘዘመወ ምስሌሃ ወዓዲ ይገብር ዘንተ በአቡሃ ወበእኁሃ አው በእማ ወብእሲትስ ወአዝማዲሃ አኮ ከማሁ ወዓዲ እስመ ዘርእ ይቀውም በእንተ ተዐቅቦተ ብእሲት ወለእመ ዘመወት ይእቲ ይማስን ርስት ወትውልደ አበው ወዓዲ እስመድንግል በዝሙት ታማስን አርአያ ድንግልና ሃ ወብእሲስ አኮ ከማሁ /ፍት. ነገ. አን. 24 ሥርዋፅ 24 ቁጥር 36-46/ ።

ክፍል 8

ሸ／ ሥርዓተ ቀንዲል ／ቅብዐ ዘይት／

1／ የቀንዲል አመሠራረት

በብሉይ ኪዳን ዘይት የፈውስ ምልክት ነበር ። ሕሙማን ወይም ቁስለኞች ዘይት እየተቀቡ ይፈወሱ ነበር /ኢሳ. 1፡6 ፤ ሉቃ. 10፡34 ፤ ራእ. 3፡18 ፤ ማር. 6፡13/ በሐዲስ ኪዳን ቀንዲልን የመሠረተው ጌታችን መድኃኒታችን ኢየሱስ ክርስቶስ ነው ። ሐዋርያትም የቀንዲልን ወይም የቅብዐ ዘይትን ምሥጢርነት አስተምረዋል ። ክርስቶስ እንደመሠረተው ምንም እንደ ሌሎች ምሥጢራት ግልፅ የሆነ ጽሑፍ እንኳን ባይገኝ ሐዋርያትን እንዳዘዛቸው እነርሱም ዘይት እየቀቡ ብዙ ድውያንን እንደ አዳኑ የሐዲስ ኪዳን መጻሕፍት ይናገራሉ ። ይህ

www.ethiopianorthodox.org

ዘይት ሕሙማን ሥጋ ብቻ ሳይሆኑ ሕሙማነ ነፍስ ኃጥዓንም የሚቀቡት፥ ፈውስ የሚያገኙበት ዘይት ነው ።

"በወጡም ጊዜ አስተማሩ ንስሐ ይገቡ ዘንድ እጅግም ሰይጣናትን አወጡ በዘይትም ብዙ ድውያንን ቀቡ አዳኑዋቸውም" /ማር. 6፡13/ ።

"ማንም ከእናንተ ቢታመም የቤተ ክርስቲያናትን ቀሳውስት ይጥራ ይጸልዩለትም በዘይትም ይቀቡት በጌታ ስም የሃይማኖት ጸሎት ድውዩን ትፈውሰዋለች ጌታም ያስነሣዋል ኃጢአትም ሠርቶ እንደሆነ ትሠረይለታለች" /ያዕ. 5፡14-16/ ።

በዚህ መሠረት ቤተ ክርስቲያን ደዌ ሥጋንና ደዌ ነፍስን ለመፈወስ ከሐዋርያት ዘመን ጀምሮ እስከ ዛሬ ድረስ እየጸለየች በዚህ ቅብዐ ዘይት ምእመናንን ትቀባለች ።

2/ ምሥጢረ ቀንዲል

ቀንዲል ወይም ቅብዐ ቅዱስ የተባለው ምሥጢር ከንጹሕ ወይራ ዘይት የተሠራ፥ የሥጋንም የነፍስንም በሽታ የሚያርቅ የማዳን ኃይል ያለው ምሥጢር ነው ።

ቀንዲል /ቅብዐ ዘይት/ በእግዚአብሔር ጸጋ በቄሱ ሥልጣንና ጸሎት የማዳን ኃይል ስለአለው በቅዱስ ያዕቆብ መልእክት እንደ ተጻፈው ኃጢአትን ሳይቀር ያስተሠርያል (ያዕቆብ 5፡14-16) ።

ምሥጢረ ቀንዲል እንደ ሌሎቹ ምሥጢራት የሚታይ አገልግሎትና የማይታይ ጸጋ አለው ። ማለት በሽተኛው ወድቆ ድኅነትን ደጅ ሲጠና፥ በንጹሕ ዘይት ላይ

የሃይማኖት ጸሎት ሲጸለይ፥ ቄሱ ሲባርከው ከጸሎቱም በኋላ አካሉን ሲቀባው ይታያል ። ይህ የሚታይ አገልግሎት ይባላል ። ደዌ ሥጋውና ደዌ ነፍሱ ሲለቀውና ሲፈወስ የእግዚአብሔር ጸጋ ሲሰጠው አይታይምና ብዙ ጊዜ ግን ከደዌ ሥጋው ሲፈወስ ይታያል ። ይታወቃል ። ሆኖም በሽታው ሲለቀው እንጂ እንዴት እንደዳነ ራሱ እንኳን አያውቀውም /ያዕ. 5፡14-16/ ።

3/ የቀንዲል ዓላማና ጥቅም

ካህኑ የቀንዲል ጸሎት አድርሶ የምእመኑን አካላቱን ሲቀባው ታሞ እንደሆነ በሽታው ይለቀዋል ። ኃጢአት ሠርቶ እንደ ሆነ ኃጢአቱ ይሠረይለታል ። ደዌ ሥጋ ለደዌ ነፍስ ፤ ደዌ ነፍስም ለደዌ ሥጋ ይተርፋልና ። ንጽሕናቸውን ባለመጠበቃቸው ሰውነታቸውን በማጎሳቆላቸው ነፍሳቸውንም አብረው ያጎሳቁላሉ ። ሥጋቸው በታመመ ጊዜ ነፍሳቸው አብራ ትታመማለች ። ግን ንስሐ ገብተው ተመልሰው ምሥጢረ ቀንዲልን የተቀበሉ እንደሆነ ድኅነተ ሥጋንም ድኅነተ ነፍስንም ያገኛሉ ። አጠቃላይ በምሥጢረ ቀንዲል የሥጋን የነፍስን ድኅነት የኃጢአትን ሥርየት እናገኛለን ። ቅብዐ ቅዱስ ከጥምቀት በፊትም ሆነ በኋላ ለተሠራው ኃጢአት ማሥተሥርያ ሲሆን ከምሥጢረ ጥምቀትና ከምሥጢረ ንስሐ ጋራ ኃጢአት በማሥተሥረይ ድኅነትን በመስጠት ጸጋን በረከትን በማስገኘት ይገናኛሉ /ማር. 6፡13 ያዕ. 5፡14-16/ ።

4/ ሥርዓተ ቀንዲል

ያዕቆብ እንደ አስተማረው ይህን ቀንዲል የሚቀቡ ሰዎች አስቀድመው በንስሐ የተዘጋጁ መሆን ይገባቸዋል ። ለጸሎተ ቀንዲል ቦታና ጊዜ አይለይም ።

www.ethiopianorthodox.org

በቤተ ክርስቲያን ወይም በሽተኛው በተኛበት አልጋ ዙሪያ ይፈጸማል ። በዕድሜ ወይም በሁኔታ ልዩነት አይደረግም ማንኛውም ምእመን ንስሐ ገብቶ ኃጢአቱን ተናዝዞ ቀኖና ተቀብሎ የቀንዲል ምሥጢር ይፈጸምለታል ። የቀንዲልን ምሥጢር የሚፈጽሙት ሰባት ኤጲስ ቆጶሳት ወይም ሰባት ቀሳውስት ናቸው ። እነዚህም ዮሐንስ በራእዩ ያያቸው ሰባት ብርሃናት ምሳሌ ናቸው /ራእ. 1፥13/ ። ምሥጢረ ቀንዲል የሚፈጽሙት ካህናት ንጹሕ ዘይት አቅርበው ለዚህ የተወሰነውን ጸሎት ያደርሳሉ ። ሰባቱም በየተራ በምእመናኑ ራስ ላይ ወንጌል ያነብባሉ ። ይህም የጌታ አንብሮተ እድ ምሳሌ ነው ። ወንጌል ከተነበበ በኋላ ሰባቱም እጃቸውን በራሱ ላይ ጭነው ይጸልዩለታል ። በመጨረሻም በጫፋቸው ጥጥ የተጠመጠመባቸው ሰባት ዕንጨቶች ይይዛሉ ፤ ያንን በየተራ ወደ ተጸለየበት ዘይት እየነከሩ በትእምርተ መስቀል ይቀቡታል ። ስለዚህ፡-

ሀ/ ምሥጢረ ቀንዲል እንደ ሌሎቹ ምሥጢራት በካህን ብቻ የሚሠራ ምሥጢር ነው ።

ለ/ ካህኑ መጽሐፈ ቀንዲል ደግሞ የበሽተኛውን አካል በመስቀል ምልክት ይቀባዋል ።

ሐ/ የሚቀቡት የአካል ክፍሎች ግንባሩን ከሁለት ቦታ÷ ፊቱን ከሁለት ቦታ÷ ሽንጎበቱን /አገጩን/ ቀኝና ግራ እጁን በውስም በውጭም÷ ሁለት እግሩን÷ ቢቻል ታላላቅ ሕዋሳቱን ሁሉ ያለዚያም ለጊዜው በሚያመው አካሉ ላይ ይቀባዋል ።

አነሣሥቶ ላስጀመረኝ አስጀምሮ ላስፈጸመኝ
ለእግዚአብሔር ምስጋና አቀርባለሁ ።

ጥቅሶችና ትርጉማቸው

ጥቅስ	ትርጉም
ማቴ.	የማቴዎስ ወንጌል
ዮሐ.	የዮሐንስ ወንጌል
፩ጴጥ.	መጀመሪያው የጴጥሮስ መልእክት
ዘፀ.	ኦሪት ዘፀአት
ማር.	የማርቆስ ወንጌል
ሉቃ.	የሉቃስ ወንጌል
ፍት. ነገ.	ፍትሐ ነገሥት
ዕብራ.	የዕብራውያን መልእክት
ዘዳ.	ኦሪት ዘዳግም
በደስ.	አቡሊዲስ
ዶቅ.	የሎዶቅያ ሲኖዶስ
ረስጣ.	አንደኛ ቀሌምንጦስ
ድስቅ.	ዲድስቅልያ
፩ ቆሮ.	መጀመሪያው የቆሮንቶስ መልእክት
ዘሌዋ.	ኦሪት ዘሌዋውያን
ዘኒቅያ.	የኒቅያ ሲኖዶስ
መዝ.	መዝሙረ ዳዊት
ዮሐ. አፈ.	ዮሐንስ አፈ ወርቅ
በስ.	ባስልዮስ
ዘፍ.	ኦሪት ዘፍጥረት
ኤፌ.	የኤፌሶን መልእክት
ረስጠብ.	ሁለተኛ ቀሊሞንጦስ
ጴጥ.	ጴጥሮስ
ግንር.	የጋንግራ ሲኖዶስ
ሕዝ.	ትንቢተ ሕዝቅኤል

www.ethiopianorthodox.org

ጥቅስ	ትርጉም
የሐ. ሥ.	የሐዋርያት ሥራ
ገላ.	የገላትያ መልእክት
ቲቶ.	የቲቶ መልእክት
፩ ዮሐ.	መጀመሪያው የዮሐንስ መልእክት
ኩፋ.	መጽሐፈ ኩፋሌ
፩ ነገ.	መጽሐፈ ነገሥት ቀዳማዊ
ረስጠጅ.	ሦስተኛ ቀሊምንጦስ
ሥር ቅዳ.	ሥርዓተ ቅዳሴ
ዕንቆራ.	የዕንቆራ ሲኖዶስ
ጢሞ.	ጢሞቴዎስ
ክርስጣ	መጽሐፈ ክርስቶዶሉ
፩ ጢሞ.	መጀመሪያው የጢሞቴዎስ መልእክት
፪ ጢሞ.	ሁለተኛው የጢሞቴዎስ መልእክት
ጠስ.	፩ኛ ፍትሐ ነገሥት
ጸክ.	የአንጸኪያ ሲኖዶስ
መጅ.	ሦስተኛ ፍትሐ ነገሥት
ሚል.	ትንቢተ ሚልክያስ
ሮሜ.	የሮሜ መልእክት
ያዕ.	መልእክተ ያዕቆብ
መክ.	ሁለተኛ ፍትሐ ነገሥት

መጽሐፉ አዘጋጅ ከንባብ እስከ ጸዋትወ ዜማና አቋቋም
ተማረባትና በዲቁና ሲቀድስ ያደገባት በሰሜን
ዋ በይፋት አውራጃ የምትገኘው የደብረ ምሥራቅ
ተል አምባ በአታ ለማርያም ቤተ ክርስቲያን ።

www.ethiopianorthodox.org